

DEMOKRACIJA

SPOPAD *za* ČLANSTVO

Opozicijske stranke
druži sovraštvo do
Janeza Janše, drugače
pa se čedalje bolj
spopadajo za prevlado
na »levici«, ne ponujajo
pa alternativnega
programa.

INTERVJU

Mag. Iztok Jarc

Tekmujemo lahko samo s kakovostjo

DISKURZ

Miro Petek
Francoski Clearstream
in slovenska Sova

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparata
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedani naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. marca 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9 % popusta)
 2 x letno (10 % popusta)
 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Mivka 25, Ljubljana

Soočeni z enoumjem

Metod Berlec

»Največja težava, ki je vir vseh napetosti, pa je v tem, da so mediji v 'levih' političnih in kapitalskih rokah, ki sami po svoji logiki ustvarjajo homogene in nepluralne medije in so jim prav takšni potrebni v boju za oblast. Ker je naša 'levica' močno obremenjena s totalitarnim vzorcem, ki ne dopušča partnerstva, in z ideologijo, iz katere izhaja prepričanje, da drugi politični subjekti niso usposobljeni za vladanje, je kompromis pri obvladovanju in delitvi medijskega prostora zelo težaven. 'Levica' ta prostor, z izjemo RTV Slovenija, Financ in Demokracije, obvladuje in ga s tem homogenizira, zato nima nobenega interesa, da bi moč, ki jo mediji dajejo, prepustila.«

Sociolog dr. Janez Jerovšek v Reviji za človekove pravice Dignitas z naslovom Medijska in človekova (ne)sloboda

Po dobrih treh letih sedanje vlade smo priče medijski situaciji, ki je močno nenavadna za demokratično državo. Poskusi vlade za vzpostavitev večje pluralnosti in uravnoveženosti medijskega prostora so se izjalovili. Večino tiskanih medijev obvladujeta dva gospodarsko-medijska konglomerata: DZS Bojana Petana, ki je član LDS, in Pivovarna Laško, katere prvi človek Boško Šrot je bil še do nedavnega član SD. Lastniki glavne komercialne televizije POP TV so sicer Američani, vendar jo upravljajo ljudje pod vodstvom Marjana Jurenca, ki izhajajo iz vrst tranzicijske leve. Lansko leto naj bi dobili od lastnikov še finančno injekcijo v vrednosti najmanj dvajset milijonov dolarjev, kar jim je omogočilo, da so lahko povečali obseg informativnih oddaj, s katerimi poskušajo vplivati na javno mnenje. Z izjemo medijev Rimskokatoliške cerkve in medijev, ki jih omenja Jerovšek, smo v položaju, ko je slovenski medijski prostor povsem deformiran in svetovnonazorsko neuravnotežen. Nedavno smo bili priče še kapitalsko-političnemu prevzemu Maga, ki se je po novem spremenil v glasilo mogotca iz Laškega. V zadnji številki so objavili nekakšno hobotnico nekdanjega svetovalca predsednika vlade, v katero so vklju-

čili tudi Demokracijo in avtorja tega prispevka ter mu pripisali, da je član SDS, kar ne drži (je član Društva novinarjev Slovenije, vendar ne plačuje članarine zaradi spolitiziranosti njenega vodstva, ter član novonastalega Združenja novinarjev in publicistov). Najbolj absurdno pri tem je bilo, da je glasilo prodajalo zgodbo kot ekskluzivno, pa čeprav so nekateri drugi mediji o teh domnevnih povezavah po naročilu »skesanke leta 2007« pisali že v preteklosti. Med relevantnimi družbenopolitičnimi tiskanimi mediji smo ostali pri Demokraciji praktično edini, ki nismo podvrženi medijsko prevladujočemu politično-kapitalskemu toku, kar so zaznali tudi bralci, ki nas čedalje množičneje berejo. Zato smo seveda soočeni s stalnimi diskvalifikacijami, da smo strankarsko glasilo SDS (to je Nova pot). Demokracija je že zdavnaj presešla te okvirje, kar lahko ugotovi vsak, ki se poglubi v njeno vsebino. Revija ima tako širok svetovnonazorski spekter uglednih kolumnistov in avtorjev diskurzov ter tribun kot le redko kateri medij. V skladu z zahodnoevropskimi medijskimi standardi se ne sprenevedamo ter vodimo oziroma zagovarjamo sredinsko, rahlo desnosredinsko uredniško politiko in politike, ki se znajo državotvorno obnašati in jih ne zanima samo nastopaštvo, ampak tudi vsebina – blaginja slovenskega naroda. Zato opozarjamo na stranpoti tranzicije in neupravičeno bogatenje nekaterih, objavljamo pa tudi tekste, ki so kritični do vlade, ki nam je svetovnonazorsko sicer bliže kot opozicija.

Seveda gre to medijskim tajkunom na živce in nas poskušajo zato prek svojih medijev diskvalificirati. Eden najabsurdnejših očitkov je tudi ta, naj bi nas poskušala vlada z oglaševanjem podjetij v njeni lasti v naši reviji stimulirati za napade na svoje politične nasprotnike. Po njihovo torej oglasov v naši reviji ne bi smelo biti. Lahko so seveda v njihovih medijih. Nadaljujejo se torej totalitarni vzorci, ko je edino pravo razmišljanje »levičarsko« in ko so edino pravi mediji za oglaševanje »levičarski mediji«. V Sloveniji smo tako še v 21. stoletju priče svetovnonazorskemu apartheidu. Do kdaj še? **D**

S kapitalsko-političnim prevzemom Maga je postala naša revija edini relevanten družbenopolitični alternativni tiskani medij. S preselitvijo našega uredništva v bližino znamenite ljubljanske trnovske cerkve pa smo pripravljene na nove izzive.

UVODNE STRANI

- 9 Napad na zasebne univerze
10 **Pogledi:** Gaudeamus igitur
11 **Kolumna:** Slovenci in kapitalizem

POLITIKA

- 12 Razglašeni opozicijski orkester
15 Francoski Clearstream in Sova
18 Predlog povračil vojne škode
20 Bo 21. stoletje protikrščansko?

SLOVENIJA

- 22 Telekom v presečišču interesov
24 Kmetje niso krivi za podražitev
26 Zelena luč za Plečnikovo knjižnico
28 Uvedba vinjet po hitrem postopku
30 Stanovanjski bloki v vsako vas
32 Kako do soglasja z Naturo 2000

TUJINA

- 34 Obujeni pesimizem v vzhodni Sahari
36 **Globus:** Paterson zamenjal Eliota Spitzerja
37 **Tuji tisk:** Matematika lahko dokaže Boga

INTERVJU

- 38 Mag. Iztok Jarc

DOMOZNAVSTVO

- 42 Dnevnik dr. Evgena Lampeta
44 Od klasike do otroških pesmi
46 **Osebnosti:** Auguste de Marmont
53 Kulinarika - Okusiti Slovenijo
54 Slovenska knjiga v tujini

OGLEDALO

- 56 **Film:** Točka prednosti
58 **Avtomobilizem:** Audi A4 3,2 FSI quattro
60 **Znanost:** Pogled v človeške misli
62 **Šport:** Poškodbe postajajo vsakdanjik
64 **Črna kronika:** Kritično v Gavioliju
66 **Rumeno:** Se pevka Pika Božič vrača?
68 **TV Kuloar:** Spomini na leto 1990
74 Karikaturist išče službo

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Jansa, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: mag. Iztok Jarc

Zadnja podražitev hrane v svetu je dejansko pokazala, da je svet bistveno bolj povezan, kot smo si predstavljali doslej, ter da sta tudi kmetijstvo in živilstvo del tega procesa.

12 Razglašeni opozicijski orkester

Bolj ko se bližajo jesenske parlamentarne volitve, bolj se pojavljajo ugibanja o morebitnih koalicijskih zavezništvih še pred njimi. Pri tem je v ospredju povezovanje strank tranzicijske levice (SD, LDS in Zares).

15 Francoski Clearstream in Sova

Ker epilog afere Sova ne bo po volji opozicije in tistih, ki so jo inicirali in vodili, jo sedaj poskušajo potisniti na stranski tir in znova lahko pričakujemo odpiranje trgovine z orožjem.

46 Guverner Ilirskih provinc

Napoleonov maršal Auguste de Marmont je bil prvi guverner Ilirskih provinc. Zaradi reform med vladanjem je v spominu Slovencev, ki so seveda pozabili večino negativnih stvari, ki jih je prinesla francoska vladavina, ostal precej dobro zapisan.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

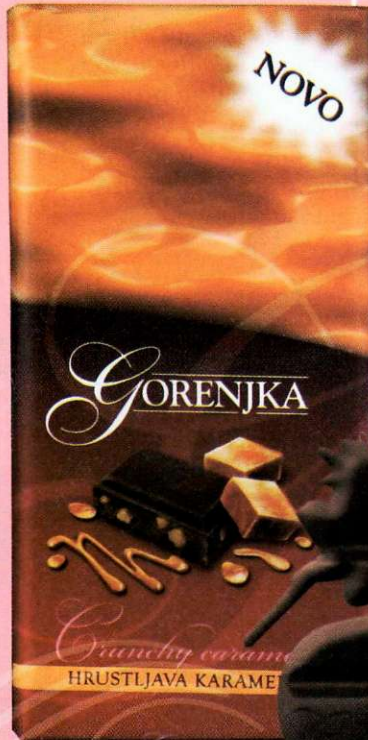
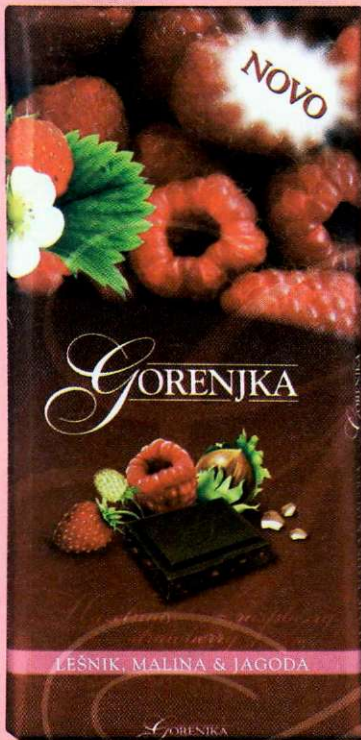
Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, Gregor Pohleven, fotomontaža

Naj te Gorenjka odpelje!

Gorenjka predstavlja **dva nova okusa**, ki te bosta čisto odpeljala - **hrustljava karamela ter malina in jagoda z lešnikom!**

SMS
nagrada
igra

Nagrada igra poteka **od 15.3 do 30.4.2008.**

Več informacij o nagradni igri na letakih in na www.gorenjka.si.

1x
skuter

PIAGGIO
www.pvg.si

3x
kolo

5x
rolerji

10x
sladki komplet

Pošlji **SMS** s ključno besedo **GORENJKA** na **3131**

in sodeluj v nagradni igri, katere zmagovalec se bo odpeljal s skuterjem.

Vsa povratna SMS sporočila so brezplačna!

TI SI MOJA

GORENJKA
Že od • Since • 1922

Odrešitev

Aleksander Škorc

V množici pomembnih dogodkov se sploh ne opazi, kako ljudje izginjajo. Vzemimo Toneta. Kar nenadoma ga ni več. Šel je pisat nekakšen program, pa ni ne njega ne programa. Menda mu je šel na pomoč Mitja, a to bo stvar samo še poslabšalo. Mitja je namreč že pred desetletjem zamujal po mesec na leto. Novega programa se torej ni bati, bati pa se je, da bodo esdejevci pod vplivom svežih sil zamudili na volitve. To niti ne bi bilo slabo, če ne bi bil potem prevelik dolgčas. Še posebno sedaj, ko je obnemogle ostanke nekdanje elitne mladinske čete nenadoma in žalostno zapustil njihov prvi guru. Kar izginil je in zdi se, da nihče ne ve, kdaj mora kdo spakirati in zapustiti ta svet. Razen Boga seveda. Pa je res tako?

Tisti, ki se mukoma dvigajo iz smrtonosnega polja človeške dejavnosti, si občasno prislužijo darilce v obliki kakšne lepe modre misli, izreka ali česar koli že. Naravnost od Boga se jim prikotajo besedni biseri in v veliko veselje so jim. Seveda jih ne obdržijo zase. Ob pravem času jih zaupajo pravim ušesom in potem se že poskrbi, da se misli ne izgubijo. Jim pa na kraj pameti ne pade, da bi se z njimi hvalili ali, bog ne daj, poskušali z njimi služiti. Potem se pa najde nekdo, ki stopi na prvi klin večkilometrskе lestve v nebesa, začne važno kikirikati, brezsravno prepisuje bisere iz svetovne zakladnice modrosti, se predrzno podpiše podnje in jih ob odurni zlorabi položaja veselo trži naokoli. Takšne stvari pa Bog vedno kaznuje. Nemudoma in drastično. Brez izjeme.

Nauk bi torej bil: Zloraba božjih darov se kaznuje s smrtjo. In kaj vse naj bi le-ti bili? Vse. Prav vse, od matere Zemlje in vsega živčega na njej prek slehernega sebe zavedajočega se bitja vse do najbolj bežnih misli in čustev, ki jih omenjena bitja proizvajajo. Prav vse je en sam velik dar božji, pa če ljudje to razumejo in priznajo ali ne. In če vam je to vsaj približno jasno, vam je jasno tudi, kako gromozansko velika je človekova zloraba bleščečih se darov božjih. Ste se kdaj vprašali, zakaj ljudje sploh morajo umreti? Tudi če se niste, vam je to sedaj menda jasno. Jasno bi vam tudi moralo biti: Manj zlorab, več življenja. Kaj pa nič zlorab? Nič zlorab, večno življenje, se razume. A to je že druga zgodba. Neverjetno dolga, grozljivo mučna in ubijalsko naporna, a vsemu navkljub edina na tem svetu, ki ima srečen konec in vas nazadnje odreši tudi tistega, po mnenju vseh, neizbežnega.

H-umor

»Ne vem, zakaj si celo ekonomisti ne dajo dopovedati, da je inflacija tudi koristna.«

(Ekonomist Jože Mencinger je eden redkih, ki se ne razburja zaradi visoke stopnje inflacije, pri tem pa ne razume najbolje svojih kolegov.)

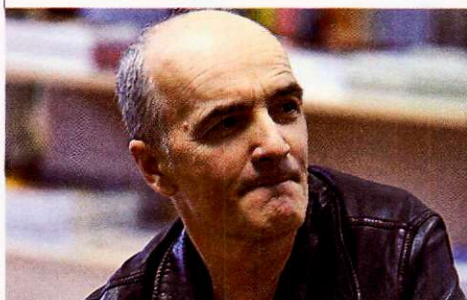
»Ampak oni nizajo še naprej ... do Pivovarne Laško, Dela, Večera, Mladine ... to so nebuloze, ki avtorje odvezujejo razmišljanja o realnih problemih.«

(Predsednik Zaresa Gregor Golobič je presenečen, da se njegovo ime pojavlja tako rekoč v vseh političnih zarotah.)

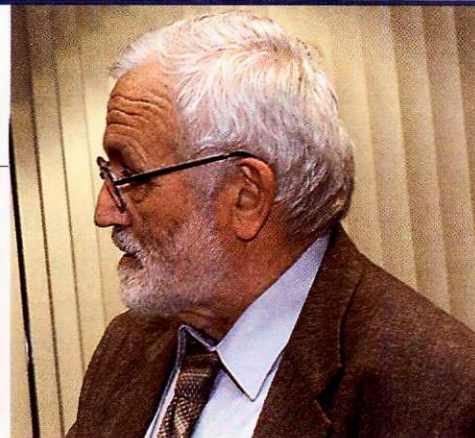
»Strankam opozicije vsi nagoni narekujejo tekmovanje, razum pa sodelovanje.«

(Publicist Janko Lorenci računa na to, da bo opozicijske stranke vendarle srečala pamet.)

»Kaj tako odbitega lahko izjavi samo kakšen maršovec, ne pa liberallec.«

(Dnevnikov kolumnist Vlado Miheljak je ob novici, da je liberalno usmerjeni diplomat Jožef Kunič predlagal posredovanje Vatikana v mejnem sporu med Slovenijo in Hrvaško, dobil občutek, da so okoli njega zunajzemeljska bitja.)

»Ponoven mandat vlade Janeza Janše bi bil slab za Slovenijo.«

(Predsednica LDS Katarina Kresal bi laže preživela hudo naravno katastrofo kot še en mandat Janševе vlade.)

»Spremembe so potrebne, zavele so rahle sapice, pa so se že vsi prestrašili.«

(Poslanec NSi Janez Drobnič opaža, da je ustanavljanje prvih zasebnih visokošolskih ustanov opozicijske poslance tako prestrašilo, kot bi jih zajel kakšen orkan.)

»In ko govorim o uspešnih županih, ne ciljам le na Bojana Šrota. Tukaj je tudi ljubljanski župan, ki se je že dokazal. Nekdanji predsednik države Milan Kučan je nedvomno sposoben, tehten v razmislekih.«

(Predsednik Lipe Saš(k)o Peče je končno razkril svoje politične prijatelje.)

»Hkrati pa vem, da sem s svojim pisanjem pred več kot petindvajsetimi leti odprla 'Pandorino skrinjico', in posledice so še danes tukaj.«

(Publicistka Spomenka Hribar priznava, da je sama odgovorna za vse puščice, ki letijo proti njej.)

Demokracija na novem naslovu

Spoštovane bralke in bralce obveščamo, da smo se preselili na naslov Mivka 25, Ljubljana. Naše nove telefonske številke so 01/24 47 200 (tajništvo), 01/24 47 205 (uredništvo) in 01/24 47 204 (telefaks).

Na dan prihajajo podrobnosti

Razpita Andrijana Starina Kosem

Po podatkih v medijih naj bi bili kriminalisti v aferi Čista lopata Dušanu Črnigoju, direktorju družbe Primorje, v preteklosti prisluškovali tudi zaradi domnevno spornih poslov z Andrijano Starina Kosem (ASK), s tem pa naj bi prišli do nekaterih podatkov o sumih podkupovanja in prejemanja podkupnin pri graditvi letališkega stolpa na

Brniku. V zvezi z ASK in s Črnigojem naj bi bil namreč že pred tem obstajal sum o nepravilnostih pri domnevnem nakupu razkošnega apartmaja v Izoli, ki naj bi ga bila pridobila ASK. Apartmaje v naselju TPC Livada v Izoli namreč že nekaj časa (po nekaterih podatkih po etapah kar sedem let) gradi Stavbenik, hčerinsko podjetje ajdovskega Primorja, kriminaliste pa naj bi bili na domnevno sporne posle opozorili domačini. Podjetje naj bi bilo namreč razkošne apartmaje prodajalo skrbno izbranim petičnežem po 2.500 do 3.500 evrov za kvadratni meter. Novinarji so ugotovili, da ta čas potekajo še zadnja zaključna dela in montiranje sistemov tehničnega varovanja. Ana Jud je na primer v svojem blogu zapisala, da je blok roza barve in »da se bo Starina Kosmova tam lahko dodobra razkomotila, predvidoma že maja letos«. Pri tem Judova razkriva, da bo imela stavba visoko dvignjeno teraso s prečudovitim pogledom na morje. V Slovenskem tedniku pa so zapisali, naj bi bila zadeva povezana tudi z menedžerskim odkupom Primorja, do katerega je prišlo v letu 2006 in pri katerem naj bi bila pomembno vlogo odigrala prav ASK. V tedniku pišejo, »da se po Izoli govori, da naj bi nekateri kupci do stanovanj prišli z velikim popustom ali pa naj bi jih v obliki protiusluge celo dobili v dar«. Kot pišejo, je ASK že večkrat poskušala na takšen način priti do lepih apartmajev ob morju, in sicer prek predsednika uprave DZS Bojana Petana, kar naj bi bila, kot smo izvedeli, poleg drugega nekakšna kupčija pri prodaji delnic Term Čatež s strani Pivovarne Laško. V. K.

Modrost tedna

»Politika je okvir, v katerem se srečujejo različni interesi, zato to večinoma ni prostor harmonije, ampak prej konfliktov. Ker smo ljudje po naravi različni, je to najbrž nujno zlo človeštva. Pomembno pa je, da se nasprotja zgladijo ob pogoju svobodnega soočanja argumentov in odločitve sprejemajo demokratično.«

(Predsednik vlade Janez Janša)

»Politika prihodnosti temelji na ustvarjalnem, sproščenem in svobodnem človeku, ki je z bogastvom svoje raznolikosti tudi dinamičen generator novih vrednot na vseh poljih ustvarjanja. Samo taka miselnost se zaveda, da je ustvarjalnost proces, ki kumulira različna znanja, da pa ga prav sproščenost in svobodnost duha dviguje iz fundamentalizma, tradicionalistične in provincialne omejenosti.«

(Publicist Tomaž Zalaznik)

Smešni 'novomagovci'

Prav zanimivo je spremljati, kako časopisna hiša Delo po novem propagira domnevno novi Mag. Revija seveda ni nova, novo je le vodstvo, ki je izbrano iz t. i. ultralevičarskih novinarjev. Glavni urednik se je pred časom proslavil z nasprotovanjem vstopu Slovenije v Nato, česar nikoli ni skrival, za njegovo pomočnico pa smo v Demokraciji že pred leti objavili, da je bila članica podmladka Pahorjeve SD in vneta privržanka Mirana Potrča. Ker je Mag po skorajda nasilni odstranitvi Silvestra Šurle z mesta v. d. urednika in zaradi šikaniranja tudi drugih t. i. starih Magovih novinarjev izgubil že skoraj polovico naročnikov in kupcev,

Urednik Maga Vesko Stojanov

so se zdaj v uredništvu domislili nove teme. Med drugim poskušajo objavljati t. i. Petkovo hobotnico. Gre za družino Petek iz Maribora, ki naj bi bila po njihovem prepričanju blizu predsedniku vlade Janezu Janši. Glavno vlogo v njej naj bi imel danes 24-letni Borut Petek, ki je bil nekaj časa zaposlen v kabinetu predsednika vlade. Tega mladeniča v Magu postavljajo ob bok starim mačkom tranzicijske levice, kar je seveda smešno. Mag je s tem dokazal, da z objavami nepreverjenih in neresnih tem želi le eno: izgubiti še svoje preostale bralce. Nič kaj dobro pa se ne piše niti Slovenskim novicam, kjer je prva namestnica urednika Marjana Bauerja postala Patricija Šašek, velika prijateljica prve Delove nadzornice Andrijane Starina Kosem. V. K.

Najbogatejši?

Prihodnji teden bo revija Manager spet objavila lestvico 100 najbogatejših Slovencev in Slovenk, ki jo izdelajo po lastnih (tudi strokovno razloženih) merilih, pri tem pa ne upoštevajo osebnega premoženja ali denarja na bančnih računih v tujih državah.

Bo najbogatejši spet Mirko Tuš?

V premoženju domnevno najbogatejših je torej upoštevano le tisto, ki je odkrito. Pri tem običajno objavijo še mnenja navedenih bogatašev. Lestvica je vsekakor merilo, ne pokaže pa resničnih bogatašev. Kakor koli že, lani je bil uradno najbogatejši Slovenec Mirko Tuš z 240 milijonov evrov vrednim premoženjem, drugi je bil Darko Horvat s 190 milijoni evrov, tretji Igor Lah s 145 milijoni, četrti Joc Pečecnik z 92,5 milijona, peti pa Tomaž Lovše z 72,8 milijona evrov. Letos bi na lestvici bogatašev pričakovali brate Šrot, odvetnika Stojana Zdolska, Andrijano Starina Kosem in še nekatere iz t. i. Šrotove hobotnice. Poznavalci pa napovedujejo, da njihovih imen na seznamu še nekaj časa ne bo, saj naj bi imeli svoje premoženje skrbno porazdeljeno po različnih računih in t. i. parkirnih podjetjih. V. K.

O meji s Hrvaško, vinjetah in plačah

Predsednik vlade Janez Janša je na poslanska vprašanja odgovarjal o reševanju odnosov s Hrvaško, uvedbi vinjet in dolgoročni skladnosti rasti plač v javnem in zasebnem sektorju.

Sašo Peče (Lipa) in Zmagoslav Jelinčič (SNS) sta predsednika vlade spraševala o mejnih problemih s Hrvaško. Po Janševih besedah vlada dosledno izhaja iz temeljne ustavne listine, potrditev svojega temeljnega izhodišča pa je doseгла junija 2005 z brionsko izjavo, s katero sta se državi zavezali, da se bosta izogibali incidentom. »Po tem datumu je Hrvaška nekajkrat kršila dogovor, vendar nobeno enostransko dejanje ni ostalo brez ustreznega odgovora,« je zatrdil premier. Poleg pravnih učinkov enostranskih potez je po Janševih besedah treba upoštevati tudi različne kontekste, med drugim evropskega, saj se je evropski politiki dobrih sosedskih odnosov z začetkom pogajanj za članstvo v EU zavezala tudi sosednja država. »Da evropski princip kljub nekaterim težavam deluje, ne nazadnje dokazuje primer zaščitne ekološko-ribolovne cone (ERC),« poudarja Janša. Z zadnjo odločitvijo Hrvaške je bilo namreč stanje v Jadranu vrnjeno v čas pred uveljavitvijo ERC tudi za članice EU. Poudaril je, da je vlada naredila kar nekaj korakov za reševanje odprtih vprašanj s sosednjo

Premier Janez Janša je odgovarjal na poslanska vprašanja.

državo, medtem ko je veliko odprtih vprašanj podedovala. Premier je zagotovil, da bo vlada pri reševanju odprtih vprašanj s Hrvaško upoštevala tudi zadnje sklepe odbora DZ za zunanjo politiko in tudi v prihodnje varovala interese Slovenije z vsemi legitimnimi sredstvi. Mednje spadajo premišljene in sorazmerne reakcije na enostranske poteze in ravnanja, ki dolgoročno privedejo do rezultatov. V času, ko Slovenija predseduje EU, si Janša želi enotnega nastopa političnih subjektov v odnosu med Slovenijo in Hrvaško. Premier je odgovoril tudi na vprašanja o uvedbi vinjet in o dolgoročni skladnosti rasti plač v javnem in zasebnem sektorju. Po njegovo

se bo z uvedbo vinjet na slovenskih avtocestah tranzit, ki se vztrajno povečuje, ustrezneje obremenil. Z novim sistemom se bo pobralo tudi za 10 odstotkov več cestnin. Glede plač pa je poudaril, da je bila rast brutoplač med letoma 1996 in 2004 večja v javnem kot v zasebnem sektorju oziroma gospodarstvu. »Leta 2004 se je trend obrnil,« je poudaril Janša in dodal, da so bile npr. lani v javnem sektorju brutoplače večje za 0,5 odstotka, v zasebnem pa za 3,2 odstotka. »Ključna naloga vlade v tem mandatu je rast plač, ki bo makroekonomsko vzdržna,« je poudaril premier in dodal, da je za prilagajanje rasti plač produktivnosti v posameznih sektorjih. Poudaril je še, da je vlada z različnimi ukrepi, kot so davčne olajšave, pomagala državljanom z najnižjimi dohodki. M. B.

Sestanek o Hrvaški

Predsednik vlade Janez Janša je za danes sklical sestanek predsednikov parlamentarnih strank in poslancev narodnih skupnosti, na katerem bodo obravnavali odnose med Slovenijo in Hrvaško. Na obmejnem območju je prejšnjo sredo prišlo do incidenta, ko so hrvaški policisti upraviteljici sklada kmetijskih zemljišč in gozdov na Primorskem Sonji Lukin preprečili dostop do slovenskih zemljišč, s katerimi na

Zunanji minister Dimitrij Rupel

levem bregu reke Dragonje upravlja sklad, v zakupu pa jih ima Joško Joras. Naslednji dan pa so hrvaški policisti v Sečovljah zavrnili novinarsko ekipo oddaje Svet na Kanalu A, ki je želela po t. i. evropski poti priti do Jorasa.

Zaradi zadnjih dogodkov v odnosih s Hrvaško se je tako minuli petek na izredni seji sešel odbor DZ za zunanjo politiko (OZP), ki se je je udeležil tudi zunanji minister Dimitrij Rupel. Po več kot štiriurni razpravi je odbor sprejel sklep, s katerim je odločno protestiral proti protipravnim aktom Hrvaške v zvezi s kmetijskimi zemljišči na levem bregu Dragonje in na območju Pinc na slovensko-madžarsko-hrvaški meji. Kot je v drugem sklepu ugotovil OZP, navedena enostranska dejanja kot vsa prejšnja enostranska dejanja po 25. juniju 1991 pomenijo kršitev mednarodnega prava, kršitev načela spoštovanja stanja na dan 25. junij 1991 in kršitev načela mirnega reševanja odprtih vprašanj. Hrvaška krši tudi načelo dobrih sosedskih odnosov, ki so bistveni del procesa približevanja Evropski uniji. Zato lahko tovrstna enostranska dejanja vplivajo na pogajanja o vstopu Hrvaške v unijo, še izhaja iz sklepa, ki ga je pripravil OZP. P. J.

Neplačane obveznosti

Dobre štiri mesece po predsedniških volitvah so v javnost prišli prvi podatki o financiranju predvolilne kampanje posamičnih kandidatov. V središču pozornosti se je znašla predvolilna kampanja Lojzeta Peterleta, in sicer zaradi neplačanih obveznosti. Kot je dejal vodja štaba, znani poslovnež in lastnik podjetja Pipistrel Ivo Boscarol, je na transakcijski račun volilnega štaba – račun je bil odprt med 22. februarjem 2007 in 11. marcem 2008 – svoj prispevek nakazalo 95 pravnih in 46 fizičnih oseb, prihodki pa znašajo 461.000 evrov, medtem ko skupni stroški znašajo skoraj 527.000 evrov. To pomeni, da ima Peterletov volilni štab za okoli 65.000 evrov neplačanih obveznosti, dolgoval pa naj bi jih oglaševalski agenciji Arih. Kot je še pojasnil Boscarol, med kampanjo niso dobili nobenih popustov in oprostitev plačil, prav tako niso najemali posojil.

Za zdaj še ni znano, od kod bo Peterletov volilni štab dobil sredstva, s katerimi bo pokrival neplačane obveznosti, ki bi morale biti po zakonu poravnane v štirih mesecih po volitvah. Peterletovemu volilnemu štabu zdaj grozi globa. Predsednik

NSi Andrej Bajuk je že zanikal, da bi NSi poplačala neplačane obveznosti, saj stranka denarja nima kje vzeti. G. B.

Nekdanji predsedniški kandidat Lojze Peterle

Napad na zasebne univerze

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Vztrajanje pri monopolu Eno od področij, na katerem se že nekaj časa lomijo kopja, je tudi visoko šolstvo. Če je Slovenija še pred nekaj leti imela samo dve univerzi (v Ljubljani in Mariboru), se v zadnjem času njihovo število povečuje, s tem pa nastajajo tudi prihodnja univerzitetna središča. Glede na to, da pri ustanavljanju novih visokošolskih ustanov sodelujejo predvsem kadri, ki v času vladanja leveice niso sodili v doseg njenih centrov moči, in da nove (prihodnje) univerze predstavljajo konkurenco sedanjim, je razumljivo, da se v zadnjem času vrstijo napadi s strani tako vodstva Univerze v Ljubljani kot tudi političnih veljakov z leveice. Zato je sociolog dr. Matej Makarovič že prejšnji teden v kolumni v Demokraciji opozoril na veliko verjetnost lova na čarovnice, če bodo na letošnjih volitvah zmagale sedanje opozicijske stranke. Lobiji, ki vztrajajo pri monopolu starih univerz, pa so zelo dejavni že zdaj, saj je moral zaradi hudih pritiskov lani odstopiti minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan, pritiski pa se vrstijo tudi na njegovo naslednico Mojco Kucler Dolinar. Nedavno je z mesta predsednika komisije za družbene vede v okviru sveta za visoko šolstvo odstopil dr. Janko Prunk, saj se mu je, kot je dejal, upiralo sodelovanje pri opravih, ki po njegovem mnenju dolgoročno vodijo v siromašenje slovenskega visokega šolstva, k čemur naj bi najbolj pripomogel prav nastanek novih visokošolskih zavodov.

Koga moti Nova univerza? Nasprotovanje ustanavljanju zasebnih visokošolskih zavodov je spodbudilo tudi predstavnike prihodnje zasebne univerze na Brdu pri Kranju, ki so bili vabljeni na sejo parlamentarnega odbora za visoko šolstvo, vendar so na tiskovni konferenci isti dan (18. marca) sporočili, da se seje ne bodo udeležili, ker iz zahtev za njen sklic sklepajo, da bo odbor razpravjal konkretno o ustanavljanju Nove univerze, saj naj bi bila po mnenju dr. Petra Jambreka, dekana fakultete za podiplomske državne in evropske študije, tovrstna obravnava glede na to, da je zadeva v tekoči obravnavi na svetu za visoko šolstvo, nedopustna. V Novo univerzo, za katero je postopek ustanovitve stekel pred letom dni, naj bi bili poleg omenjene fakultete za podiplomske državne in evropske študije vključeni še evropska pravna fakulteta ter fakulteta za uporabne družbene študije, ki imata sedež v Novi Gorici. Jambrek je izrazil prepričanje, da so objektivni pogoji za ustanovitev univerze jasno določeni in jih fakultete izpolnjujejo, zato svet za visoko šolstvo nima pri tem diskrecijske pravice odločanja, ali te pogoje izpolnjujejo ali ne. Pri tem je spomnil tudi na sporno odprto pismo kolegija rektorice ljubljanske univerze dr. Andreje Kocijančič predsedniku senata za akreditacije sveta za visoko šolstvo tik pred odločanjem o vlogi za ustanovitev Nove univerze. Vsebinska pisma naj bi se nanašala na razlago, kako si predstavlja ustanavljanje novih univerz, kar je po Jambrekovem mnenju očiten in nesprejemljiv konflikt interesov. Dekan evropske pravne fakultete dr. Miha Pogačnik je zavrnil očitke o tajkunizaciji visokega šolstva, dekan

Matevž Tomšič, Tone Jerovšek, Miha Pogačnik in Peter Jambrek

Videti je, da se politični interesi pri zaviranju nastanka novih univerz ujemajo z interesi starih univerzitetnih »centrov moči«, ki se bojijo konkurence in izgube finančnih sredstev.

fakultete za uporabne družbene vede dr. Matevž Tomšič pa je zatrdil, da nasprotnike prihodnje univerze najbolj motijo »kakovostne nefakultete«, ne pa nekatovostne fakultete.

Politično ozadje Nasprotovanje ustanovitvi Nove univerze pa je samo eden izmed primerov poseganja v visokošolski prostor. Tovrstni posegi imajo očitno tudi jasno politično ozadje. Ob tem naj spomnimo, da je rektorica Univerze v Ljubljani dr. Andreja Kocijančič žena nekdanjega predsednika (ZL)SD in nekdanjega komunističnega funkcionarja Janeza Kocijančiča. Nič drugače ni na Univerzi na Primorskem, kjer je od nedavnega njen novi rektor dr. Rado Bohinc (SD), nekdanji minister v Ropovi vladi, nasledil pa je prav tako nekdanjo ministrico za šolstvo, znanost in šport dr. Lucijo Čok (LDS). Videti je, da se politični interesi pri zaviranju nastanka novih univerz dobro ujemajo z interesi starih univerzitetnih »centrov moči«, ki se bojijo konkurence, predvsem pa izgube finančnih sredstev zaradi upada izrednih študentov. Le-ti se bodo namreč v prihodnje raje odločali za študij na zasebnih fakultetah. **■**

Gaudeamus igitur

Pavel Ferluga

V Sobotni prilogi Dela se je oglasil Bojan Brezigar, nekdanji glavni urednik Primorskega dnevnika.

Dolga leta je bil Brezigar prvi človek tega zamejskega časopisa (v izvorniku Partizanskega dnevnika), sedaj pa je v službi na slovenskem ministrstvu za zunanje zadeve. Z njegovim odličnim člankom »Specialistka« se popolnoma in brez zadržkov strinjam. Res je lepo ugotavljati, da se nekaj le premika in da se tudi nekdanji urednik (neuklonljivi kopitarski cenzor prispevkov drugače mislečih) tistega zamejskega dnevnika, ki ni skoparil z jugonostalgijo v času osamosvajanja, tako viteško postavi v bran novega širokogrudnega delodajalca, to je ministra za zunanje zadeve Dimitrija Rupla, ki je poleg premierja Janeza Janše danes najbolj kritizirana oseba (po mojem mnenju večinoma neutemeljeno), čeprav prvi zaradi jeznih nekdanjih sopotnikov in somišljenikov (morda celo upajo v njegov vnovični zasuk na prihajajočih volitvah), drugi pa iz zavisti zaradi njegove pokončnosti, načelnosti, nepodkupljivosti, politične karizme in sposobnosti vodenja Slovenije v EU ter povečanja njenega ugleda v svetu.

No ja, kljub nekaterim neljubim izkušnjam moram v tem primeru pohvaliti Bojana Brezigarja, da so njegovi sedanji pogledi v novem delovnem okolju nepričakovano tako sorodni z mojimi, da me to navdaja z neznansko spodbudnim zadovoljstvom in mi je žal, da ni ostal še naprej odgovorni urednik edinega zamejskega dnevnika v slovenskem jeziku, ki bi zagotovo sedaj objavljaj tudi nekatere moje poglede na megleno stvarnost zamejske miselnosti v luči inovativne politike nove Republike Slovenije do njenih bratov v vseh sosesčinah.

Poti božje previdnosti so nepredvidljive in videti je, da se obzorja v zamejstvu le odpirajo širšemu političnemu prostoru slovenskih strank (Slovenska skupnost - SSK in Enotna lista - EL), ki si želijo nacionalne prepoznavnosti v morju heterogenih italijanskih in avstrijskih strank, ki imajo še vedno monopol nad slovenskimi glasovi zaradi zgrešene nedržavotvorne politike preteklih matičnih oblastnikov. Bojan Brezigar bo nedvomno s svojo dolgoletno (nesebično) modro izkušnostjo v povezavi Trst-Rim-Celovec k boljšemu razumevanju zamejske problematike sedanjih slovenskih oblastnikov, da bodo le-ti imeli možnost tudi konkretnih politično-ekonomsko-kulturnih podvigov v korist celotnega slovenskega etničnega občestva. Ne nazadnje se nam obeta tudi imenovanje ministra za zamejce in Slovence po svetu, ki ni zanemarljiva priložnost za nadobudne nesebične domoljube (sic!).

Slovensko kmetijstvo

Vida Kocjan

Pri vodenju slovenskega kmetijstva je bilo premalo prepriha, morda najmanj med vsemi dejavnostmi.

Kmetijstvo na slovenskem je specifično. Naša država zaradi svojih naravnih in tudi zgodovinskih danosti izstopa v Evropski skupnosti. Več kot polovica površine države je pokrita z gozdom, več kot tri četrtine površine v državi pa spada v območja z omejenimi dejavniki za kmetovanje. Za slednje je značilna velika nadmorska višina, velika nagnjenost terena in podobno. Kljub temu se je kmetijstvo ohranilo in se ohranja, čeprav so danes razmere seveda povsem drugačne kot na primer pred 150 leti, ko se je večina prebivalstva ukvarjala s kmetijstvom v ožjem in širšem pomenu. Danes je značilno zmanjševanje števila kmetij, tudi število zaposlenih v tej dejavnosti trendno upada, hkrati pa se povečuje obseg pridelave. O stanju v kmetijstvu objavljamo pogovor z resornim ministrom Iztokom Jarcem, kljub temu pa se nam zdi potrebno poudariti naslednje: slovenske kmete je zaznamoval socializem, slovenska kmetija s povprečno dobrimi šestimi hektarji seveda ne more biti konkurenčna evropskim, kjer je sto hektarjev obdelovalnih zemljišč nekaj povsem normalnega. Kmetje sami delajo, ustvarjajo, ohranjajo svoje kmetije in podeželje nasploh. Trudijo se po vseh svojih močeh, moti pa, kar se je v letih po osamosvojitvi dogajalo s tem sektorjem. Kmetijske zadruge še vedno živijo v svojem svetu, zbornica se je večinoma ukvarjala sama s seboj, čeprav pod njenim okriljem deluje tudi zelo pomembna svetovalna služba, to je služba strokovnjakov, ki morajo biti v največjo pomoč kmetom. Zdi se, da se je v zadružni in zbornični organizaciji na neki točki vse skupaj nekako ustavilo, večjega napredka ni čutiti. Zadružna okostenelost, ki je bila v socialističnih časih za to področje zelo značilna, se je prenesla tudi v čas po osamosvojitvi. Človek se vpraša, kaj je narobe. Če je včasih veljalo, da so v zadrugah in v zvezi delovna mesta zasedali odsluženi partijski veljaki, se danes zdi, da so ti na svojih položajih predolgo čakali na upokojitev. Da se torej prav v tem delu gospodarstva ni premaknilo skoraj nič. Ob tem so na izrazito podeželskih območjih lokalni voditelji pogosto člani stranke, ki naj bi najbolj skrbela za kmečki življenj v kmetijstvu nasploh. Iz enega primera se je vse skupaj premaknilo v drugega. Sredine običajno ni bilo in to je narobe. Težko je reči, da je za kmete dobro, če na primer zadrugo vodi človek, ki s kmetijstvom nima nič skupnega, je pa lojalen stranki, ki si je dolga leta lastila primat nad kmetijstvom. Vse to seveda z lahkoto prenesemo tudi na državno raven. Zakaj tako? Zato, ker se ta dejavnost v času po osamosvojitvi ni razvijala tako, kot bi se morala, preveč je bilo vrtičkarstva. Vse to je seveda škodilo slovenskemu narodu, predvsem pa prebivalcem na podeželju.

Slovenci in kapitalizem

Dr. Janko Kos

Slovenci imamo zdaj kapitalizem, toda o njem ne vemo dosti več od tega, kar nas je naučil Marx, in tega je bolj malo. Je bistvo kapitalizma res dobiček iz izkoriščanja? Ali pa sta zanj bolj bistveni znanost in tehnika, iz katerih je zadnjih tristo let nastal? Je bil »realni« socializem kaj več kot samo v totalitarizem preoblečen državni kapitalizem? Propad Sovjetske zveze je potrdil njegovo manjvrednost v primerjavi s kapitalizmom »zasebne pobude«. Je bil komunistični eksperiment samo slaba stranpot k razmahu svetovnega kapitalizma, ki se zdaj imenuje globalizacija?

So levičarska gibanja samo orodje tega procesa? In torej ne obstaja več nobena alternativa kapitalizmu – razen anarhizma »poslednje revolucije«, kot je zapisal mladi Cankar? O teh vprašanjih mora premišljevati slovenska misel o kapitalizmu. Gotovo je samo to, da kapitalizem prinaša tudi Slovencem dobre in slabe stvari. Take, ki jih je treba sprejeti kot nujen napredek, in te, ki jih je treba omejevati kot nepotrebno zlo. Vse to so vedeli že kulturni očetje slovenskega naroda – od Linhart, Vodnika in Prešerna do Slomška in Levstika, Kreka in Župančiča. Nihče ni zavrčal kapitalizma nasploh, sodili so ga po njegovih koristih in škodljivosti, v imenu kulturnih, moralnih in verskih načel. Šele z marksistično socialdemokracijo je zašla k nam iluzija o socializmu kot absolutni negaciji kapitalizma. Vplivala je na Cankarja, Kosovela in Kocbeka, s Kardeljem je prerasla v totalitarizem, ki bi ga Cankar in Kosovel nikoli ne sprejela. Socialistični eksperiment je uničil slovensko meščanstvo in kmetstvo, razvrednotil delavstvo in potisnil slovensko družbo v politično, gospodarsko in kulturno krizo. Takšna se je znašla v novem kapitalizmu – brez meščanske tradicije, z negotovim srednjim slojem, z demoraliziranim delavstvom na pragu brezposelnosti. In spet se odpira staro vprašanje, s čim je kapitalizem koristen in v čem poguben za slovensko narodno skupnost in kulturo, zdaj še za slovensko državo. To je bolj od vsega drugega vprašanje o silah, ki lahko slovenski kapitalizem pospešujejo ali pa omejujejo.

Najprej je to slovenska država s svojimi zakoni, predpisi in ustanovami. Kot vsaka demokratična država ima tudi slovenska dvojne naloge, z ene strani mora skrbeti za konkurenčnost gospodarstva in s tem za kapitalistični razmah, z druge ga mora omejevati, da ne bi prerasel v socialno, moralno, kulturno razvrednotenje slovenske nacionalne skupnosti. Država lovi ravnotežje med obojima, z njo vred ga lovijo politične stranke, od levih prek sredinskih do desnih. Spori o privatizacijah

kažejo, da se ideologi in politiki ne morejo odločiti, koliko naj bo v Sloveniji zasebnega in koliko državnega kapitala. Prvi zagotavlja demokracijo, če ostaja v mejah stroge kontrole, drugi naj krepki državo, ko ta služi socialni, pravni in kulturni varnosti. Pravo mero med obojima lahko najdejo stranke, ki so v pravem pomenu zmerno sredinske.

Po tradiciji so sindikati tista sila, ki naj omejuje nepravilno rast kapitala; vendar ne tisti državni iz socialističnega časa, ko so bili del partijske diktature. Slovencem so potrebni moderni sindikati brez socialističnih pretenzij, z jasno zavestjo, do kam lahko sežejo, ne da bi škodili gospodarstvu in samim delavcem. V podobnem položaju je kultura – umetniška, znanstvena in šolska. Po tradiciji naj bi bila pomemben korektiv kapitalističnega obrata. Toda njena moč je po dolgih letih socializma oslabela, njeno razmerje do nove stvarnosti kapitala je negotovo. Velik del te kulture, zlasti znanstvene in tehnološke, hoče biti del kapitalnega obrata. Umetniki si želijo proračunskega denarja, s tem ostajajo odvisni od državnega kapitala. Njihova kritika slovenskega kapitalizma je zato šibka, zasebniška in sramežljiva.

Zdi se, da bi naši okoljevarstveniki morali biti odločilen dejavnik v omejevanju kapitalističnih ambicij, vendar je njihova moralna zahtevnost slaba.

Mediji bi morali slovenskemu kapitalizmu držati ogledalo, da bi vsi razločno videli, kaj je v njem dobro in kaj slabo.

Še veliko bolj velja to za medije, ki bi morali slovenskemu kapitalizmu držati ogledalo, da bi vsi razločno videli, kaj je v njem dobro in kaj slabo. Tej nalogi služijo negotovo, zmedeno, in kadar so del kapitalnega obrata, potuhnjeno. Prek medijev se širi množična kultura. Ta s svojim hedonizmom služi relativizaciji, dekulturnaciji, demoralizaciji, ki so duhovna nadstavba »divjega« kapitalizma.

In končno je tu še Cerkev, ki s svojim poslanstvom najbolj avtoritativno lahko omejuje učinke kapitalističnega pogona. Zato je prek medijev, ki služijo kapitalističnim donosom, deležna vztrajnih sramotitev. Razlog več za vsestranski razmislek o tem, kaj Slovenci počnemo s svojim kapitalizmom. ■

Razglašeni opozicijski orkester

Gašper Blažič, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, Bor Slana

Bolj ko se bližajo jesenske parlamentarne volitve, bolj se pojavljajo ugibanja o morebitnih koalicijskih zavezništvih še pred njimi. Pri tem je v ospredju povezovanje strank tranzicijske levice (SD, LDS in Zares).

Kot je 18. marca na tiskovni konferenci po posvetu LDS v Cankarjevem domu dejala predsednica LDS Katarina Kresal, bi bil vnovični mandat vlade Janeza Janše »slab za Slovenijo«, kar je tudi sporočilo volivcem, da jeseni ne smejo ponoviti »napake« izpred štirih let. Videti pa je, da je protijansistični efekt tudi edina skupna točka, ki v sedanjem trenutku družijo stranke tranzicijske desnice, saj medsebojne zamere otežujejo pričakovanja tistih, ki računajo na zmago levice

na letošnjih volitvah, s tem pa tudi novo vlado, ki bo, kot pravi Kresalova, »gradila svojo politiko na drugačnih vrednotah« ter si ne bo podrejela sodstva in medijev.

Proti veliki koaliciji Po besedah Kresalove kolegi iz sorodnih strank čedalje več govorijo o tem, da ne bodo sklepali koalicije z Janezom Janšo. Predsednik SD Borut Pahor je štiri dni prej na javni tribuni v Grosupljem (v Janševem volilnem okraju) dejal, da SD v primeru zmage na volitvah

najverjetneje ne bo oblikovala koalicije s SDS, edino če bi »drugačna odločitev državo pahnila v politično in gospodarsko krizo«. Po Pahorjevem prepričanju lahko SD sedanjo vladno politiko spremeni le s pomočjo strank, ki ta čas niso na oblasti. Tudi v Zaresu niso navdušeni nad morebitnim povezovanjem s SDS, podobno velja za Lipo, ki je nosilka opozicijske protivladne kampanje. Predsednik Lipe Sašo Peče je tako nedavno v pogovoru za Večer dokončno razkril svoj politični profil in tudi

svoje politične idole oz. partnerje (nekdanji predsednik države Milan Kučan, ljubljanski župan Zoran Janković ter celjski župan in predsednik SLS Bojan Šrot, ki je trem sedanjim poslancem Lipe ponudil pisarno za sestanek po prebegu iz SNS). Zanimivo pa je, da so Pahorju doslej zaradi kooperativne drže pripisovali največ možnosti za koalicijsko povezovanje z Janšo, vendar je v zadnjem času tudi on zaostрил retoriko do vladne koalicije. Razlog za to je predvsem v tem, da bi SD povezavo s SDS le stežka sprejela, saj bi v tem primeru nekateri poslanci lahko izstopili iz SD in odšli v druge stranke. Zastavonoša SD v protivladni kampanji je ta čas poslanec ter prebežnik iz LDS Milan M. Cvikl, ki se kot predsednik par-

Gregor Golobič v zadnjem času govori podobno kot Zoran Janković, saj se poskuša pred javnostjo prikazati kot »nepolitični« politik.

lamentarne preiskovalne komisije ukvarja s spornimi prodajami državnega premoženja v preteklosti, pri čemer se mora soočiti tudi z lastno vlogo, ki jo je imel kot finančnik pred svojim vstopom v vrh slovenske politike.

Semena razdora Videti pa je, da je negativna kampanja sedanjih opozicijskih strank predvsem posledica živčnosti, ki se jih je polotila zaradi medsebojnih nerazčiščenih razmerij. Razdor se je začel že s tem, ko so se po bolečem porazu na volitvah leta 2004 iz LDS začeli umikati mnogi vidnejši člani, večina pa se jih je pridružila novoustanovljeni stranki Zares pod vodstvom nekdanjega glavnega tajnika LDS Gregorja Golobiča. Stranka Zares je tako, čeprav formalno še ni parlamentarna stranka, postala enakopravna partnerica (preostanku) LDS, poleg tega se je oklicala za glasnico »nove politike«, kar je za mnoge sedanje člane LDS precej neprijetno. Samo tri dni po posvetu v Cankarjevem domu (21. marca) je Katarina Kresal izrazila razočaranje nad Golobičevo stranko, in sicer zaradi napovedi, naj bi nekaj kranjskih mestnih svetnikov prestopilo iz LDS v Zares. Po njenih besedah Zares govori eno, dela pa drugo: »Govorijo, da bi sodelovali in da je treba odpreti prostor za nove ideje in ljudi, v resnici pa vsak dan cukajo za rokav naše člane in jih vlečejo k sebi.« Kot je isti dan poročal Večer, naj bi se za prestop odločili štirje kranjski svetniki iz vrst LDS, kar kaže, da se prestopi še niso končali. Kresalova je za STA izrazila prepričanje, da sicer lahko pride do drugačnega načina vodenja države na novih vrednotah, če bo prišlo do sodelovanja s programsko sorodnimi strankami in če bodo te stranke imele iste cilje – vendar le pod pogojem, da bodo stranke v medsebojnih odnosih korektno. »Kar se dogaja v Kranju, pa ne prispeva k temu, da bi bolje sodelovali,« pravi Kresalova. Z liste LDS je bilo v mestni svet v Kranju izvoljenih šest svetnikov, med katerimi je tudi podžupan Stane Štraus. Po poročanju Večera naj bi v Zares prestopili Alojz Potočnik, Alenka Bratušek, Darko Zupanc in Nataša Robežnik. Če bi do prestopa prišlo, bi bila s tem LDS v kranjskem mestnem svetu zelo

oslABLJENA, kar je zanjo še posebej boleče glede na to, da iz omenjenega odbora izhaja tudi evropski poslanec in nekdanji predsednik LDS Jelko Kacin, ki je še do nedavnega vodil kranjski odbor LDS.

Golobičeve lovke Bržkone pa je morebitni prestop štirih mestnih svetnikov iz LDS v Zares povezan tudi s tem, da je bil isti dan, ko se je informacija o napovedanem prestopu pojavila v medijih, v Kranju podpisan sporazum med Zaresom in društvom Mladi za Kranj, ki je na zadnjih lokalnih volitvah oblikovalo tudi svojo volilno listo, s katere je bilo v kranjski mestni svet izvoljenih pet kandidatov. Med njimi sta drugi kranjski podžupan Igor Velo, vodja pokrajinskega odbora Zaresa na Gorenjskem, in Vito Rožej, ki je povezan z ustanoviteljem Aktivne Slovenije Francijem Kekom, njegova stranka pa je postala del Zaresa, s čimer si je Golobič zagotovil dokaj trdno lokalno strukturo svoje stranke. A kot kaže, mu to ni bilo dovolj, zato v zadnjem času vse bolj navezuje stike z občinskimi svetniki, ki so bili izvoljeni na nestranskih listah. Te so na zadnjih volitvah skupaj dosegle boljši izid od posameznih političnih strank. Ob podpisu sporazuma z društvom Mladi za Kranj je Golobič celo izjavil, da je uspeh neodvisnih list pokazal, da so ljudje nezadovoljni s političnimi strankami. Da prihaja do sodelovanja s civilnodružbenimi organizacijami predvsem na levi, je za Golobiča dokaz, da sedanje stranke vladne koalicije tovrstne podpore ne najdejo. Kot predvideva sporazum, naj bi člani društva Mladi za Kranj sprejemali program Zaresa, o vstopu v stranko pa naj bi se odločal vsak sam. Po napovedih naj bi se v Kranju kmalu oblikovala svetniška skupina Zares, ki pa naj bi štela več članov, kot znaša število svetnikov z liste Mladi za Kranj (govori se o najmanj osmih članih svetniške skupine), kar pomeni, da je Golobič bržkone k prestopu nagovarjal tudi svetnike iz vrst LDS in morda še drugih strank. Zanimivo pa je, da Golobič, ki je nedavno previdno napovedal možnosti zmage svoje stranke na volitvah,

Gregor Golobič si utrjuje teren z nestranskih listami.

Predsednica LDS Katarino Kresal moti početje SD in Zaresa.

Borut Pahor v zadnjem času vleče nepremišljene poteze.

svojo retoriko zastavil zelo podobno kot ljubljanski župan Zoran Jankovič; poskuša se namreč distancirati od aktualne strankarske ponudbe in sebe prikazati kot

»nepolitičnega« politika oz. značilca nekakšne nove politike, zaradi česar bi utegnil dobiti veliko glasov t. i. sredinskih volivcev (tistih, ki se odločajo v zadnjem ►

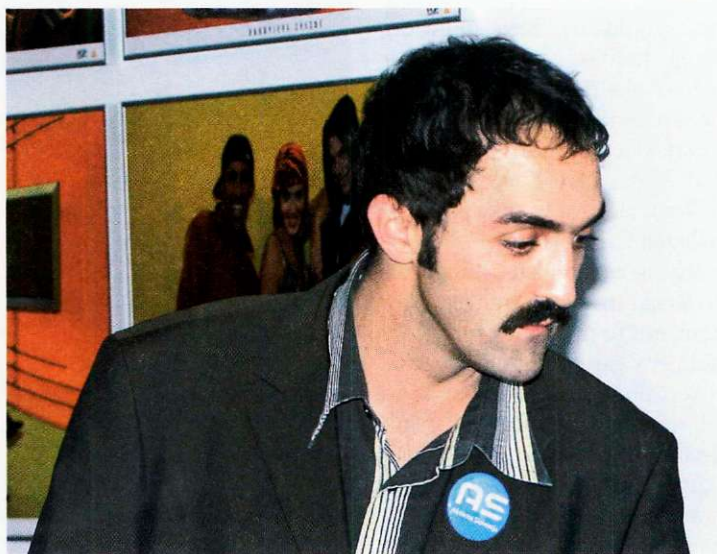
► trenutku in niso jasno politično profilirani), zato so govornice o Jankovičevem političnem sodelovanju z Golobičem v zadnjem času spet glasnejše. Po nekaterih podatkih naj bi se Golobič pogovarjal s predstavniki še dveh civilnih iniciativ, vendar o imenih za zdaj molči. Zavrača pa namige, naj bi potekali pogovori z evropskim komisarjem Janezom Potočnikom, ki se po javnomnenjskih lestvicah priljubljenosti slovenskih politikov uvršča zelo visoko (tako za predsednikom države Danilom Türkom), vendar naj bi Potočnik, ki je brat kranjskega mestnega svetnika Alojza Potočnika, svoj mandat komisarja izpeljal do konca.

Golobičeve lovke naj bi segale tudi v občinske odbore desnosredinskih strank, saj so nedavno štirje svetniki občine Apače pod vodstvom Tomislava Kovača izstopili iz SDS in oblikovali nov občinski odbor Zares v Apačah. Po nekaterih predvidevanjih naj bi v Zares prestopili tudi nekateri dosedanjí člani SD, slednja pa se je po »poroki« s krščanskimi socialisti (na ta račun je v Slovenj Gradcu pridobila svetnika, ki je bil prej član NSi) začela povezovati s Stranko ekoloških gibanj.

Pahorjeva »košarka« Težko je reči, ali bo glede na zdajšnje dogajanje po jesenskih volitvah vendarle prišlo do prevlade tranzicijske levice in njenega koalicijskega povezovanja. Katarina Kresal namreč goji zamero tudi do SD, kjer se je njenim štirim poslancem, ki so prišli iz LDS, nedavno pridružil Mitja Gaspari, ki ga je LDS lani podprla na predsedniških volitvah, Pahor pa ga je nedavno v javnosti predstavil kot svojega pribočnika, če bo SD dobila mandat za sestavo vlade. Nedavno pa so se pojavile govornice, naj bi se bila Gaspari in Anton Rop pri pisanju programa SD sporekla. To sta oba zanikala, obstaja pa verjetnost, da so govornice o njunem sporu sprožili krogi blizu LDS, v kateri sta oba delovala (tako Rop kot Gaspari sta bila v času, ko je bil pokojni Janez Drnovšek predsednik vlade, finančna ministra). Zdi se torej, da je že zdaj največji poraženec na leviči predsednik SD Borut Pahor, ki je na že omenjeni grosupeljski javni tribuni priznal, da je naredil

Golobič govori podobno kot Zoran Jankovič.

Kranjski mestni svetnik Vito Rožej, prej AS, danes Zares

Evropski komisar Janez Potočnik ostaja v Bruslju.

napako, ko se je v primeru zmage SD predstavil kot mandat za sestavo vlade. Pahorjevo posipanje s pepelom pa je le obliž za vse druge sporne poteze, s katerimi je izpadel iz vrha najbolj priljubljenih

politikov. Tako je v medijih kar dvakrat priznal svojo zasvojenost s športom in izrazil bojazn, da bi bil kdo lepši od njega. Sodu je dno izbil njegov nastop v oddaji As ti tud not padu?, ki je izzval

silovite kritike političnih analitikov na Pahorjev račun, češ da je v želji, da bi ugajal čim več ljudem, očitno izgubil razsodnost. Zlobni jeziki trdijo, da če se je Pahor pri posipanju s pepelom glede svoje napovedi mandatarstva skliceval na »Peterletov sindrom« (češ da je Lojze Peterle svojo predsedniško kandidaturu napovedal prezgodaj), se je omenjenega sindroma oprijel šele z zadnjimi potezami. Pahor je namreč nehote pokazal pomanjkanje politične inteligence, zato bo po volitvah, če bo postal grešni kozel za slabši izid od pričakovanega, najverjetneje močno obžaloval, da se ni odločil za predsedniško kandidaturu. Pahor bi namreč lahko Peterleta brez večjih težav premagal, saj je bil tedaj v izjemno dobrem položaju. Nekateri Pahorjevo ravnanje opisujejo tudi kot »košarkarski sindrom« – hibo slovenskih košarkarjev, ki dostikrat nekatere tako rekoč dobljene tekme izgubijo z nepremišljenim ravnanjem v zadnjih minutah.

Veliko vprašanje je tudi, ali Pahorju lahko pomaga oglaševalska pomoč iz tujine, na primer agencija Grey Worldwide, podružnica ameriške agencije Grey Group. Slednja je namreč povezana s skupino Penn, Schoen & Berland Associates, ki skrbi za podobo nekaterih velikih korporacij, kot sta Coca-Cola in Microsoft, kar pa se ne ujema prav z vrednotami socialne demokracije. Poleg tega je za mnoge sporno, da se omenjena skupina ukvarja tudi s predvolilno kampanjo Hillary Clinton, ki še vedno ne ve, ali bo lahko kandidirala na ameriških predsedniških volitvah.

Negotova prihodnost Glede na dogajanje torej lahko sklenemo, da bo le težko prišlo do predvolilne koalicije opozicijskih strank. Težko pa je predvideti, kaj se bo zgodilo, če bo znova zmagala SDS ob zelo oslABLjenih NSi in SLS. Obstaja namreč možnost, da bi v tem primeru prišlo do velike koalicije ali do vladne koalicije strank levice (z morebitno pomočjo SLS in DeSUS, morda tudi Lipe) ali pa celo do predčasniH volitev. Zato bo za močno SDS pomembna tudi okrepljena NSi. **D**

Francoski Clearstream in Sova

Miro Petek, Reuters, Gregor Pohleven, Bor Slana

Ker epilog afere Sova ne bo po volji opozicije in tistih, ki so jo inicirali in vodili, jo sedaj poskušajo potisniti na stranski tir in znova lahko pričakujemo odpiranje trgovine z orožjem. Trgovine, v kateri bodo prodajali staro in že ponošeno blago.

De Villepin (desno) naj bi bil poskušal z afero Clearstream škodovati politični poti Nicolasa Sarkozyja.

Med francosko afero Clearstream in našo afero Sova je seveda veliko razlik, vendar je že ob bežnih primerjavah mogoče najti tudi precej skupnih točk. Povprečni slovenski spremljevalec zunanje-političnega dogajanja si Clearstream lahko priključje v spomin, čeprav ta francoska afera v Sloveniji ni bila deležna prav velike pozornosti. Če jo primerjamo z našimi aferami, v zadnjem času najbolj razvpito afero Sova, pa je lahko relevantna tudi za naš prostor. In tu so skupne točke hitro razgaljene: v obe aferi so vpleteni politični vrhovi in obe sta izkoriščani za obračun s političnimi nasprotniki. Zanimivo je,

da je Clearstream II, to je politična nadgradnja te afere, nastala zgodaj spomladi leta 2004 in se časovno skorajda ujema z nezakonitimi prisluhi v Sovi.

Clearstream je v prvi vrsti gospodarska afera, ki je prerasla v politično. Z njo so hoteli škodovati današnjemu predsedniku francoske republike Nicolasu Sarkozyju. Afera Sova in izjave nekdanjega predsednika vlade Antona Ropa nimajo svoje go-

spodarske predzgodovine, temveč sodijo samo v polje političnega škandala; afera je ciljala na aktualno vlado in je bila še zadnji poskus, da bi vrgli vlado Janeza Janše pred koncem mandata oziroma pred začetkom predsedovanja Slovenije Evropski uniji.

Od kriminala do afere Clearstream je luksemburška finančna korporacija, ki se ukvarja s finančnim kliringom oziroma

transakcijami med računi različnih bank. Svetovni tisk po razkritju afere ni skoparil z obtožbami, da gre za mednarodno organizacijo za utajo davkov in pranje denarja. Afera Clearstream se deli na dva dela, gospodarski del afere (Clearstream I) in političnega (Clearstream II), ki nas v tem trenutku tudi najbolj zanima. Francija je stopila v to afero že davnega leta 1991, ko je za 2,8 milijarde ameriških dolarjev prodala Tajvanu šest fregat vrste La Fayette. Francoska politika je temu poslu z vojaškimi ladjami nasprotovala predvsem zaradi Kitajske, vendar so ga kasneje vendarle izpeljali, tudi po zaslugi vnetega lobiranja z vseh ►

Nicolas Sarkozy: »Nekega dne bom odkril barabo, ki je inscenirala to afero, in končal bo na mesarskem kavlju!«

Anton Rop je z nedokazanimi izjavami, kako naj bi se bila Janez Janša in Ivo Sanader dogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu, poskušal škodovati tej vladi.

▶ strani, kajti v tem poslu naj bi se z dobre pol milijarde dolarjev mastila vrsta posrednikov. Novinar Denis Robert in Ernest Backer, nekoč zaposlen v vrhu Clearstreama, sta v knjigah razkrila obstoj skrivnih računov, prek katerih so bili nakazani tudi nelegalni zaslužki pri posredniških poslih. Sodnika, ki sta preganjala ta kriminal, sta prejela tudi podatke o obstoju bančnih računov, odprtih pri različnih bankah po svetu, ki so jasno nakazovali, naj bi Clearstream plačeval tudi pomembne osebnosti iz francoske politike, medijev in gospodarstva. Posredno je bil omenjen tudi današnji francoski predsednik Nicolas Sarkozy.

Toda kmalu se je pokazalo, da so ti bančni sezname neverodostojni, da osumljeni francoski politiki in gospodarstveniki v teh bankah sploh niso imeli odprtih bančnih računov, da so nekatera imena preprosto izmišljena. Današnji francoski predsednik Sarkozy, ki je bil v času vrhunca te afere francoski notranji minister, ni nikjer izrecno poimensko naveden, a je prav spretno zakrit in hkrati razkrit. Nanj spominjata imeni in priimka dveh imetnikov računov pri italijanski Banca popolare di Sondrio. Prvi je Stephane Bosca, drugi pa Paul de Nagy. Polno ime Nicolasa Sarkozyja pa je Nicolas Paul Stephane Sarkosy de Nagy-Bosca.

Preiskovalna sodnika sta delala hitro in učinkovito, in ko sta decembra 2005 ugotovila, da je seznam ponarejen, sta v januarju 2006 končala postopek, lanskega februarja pa je sledila še formalna potrditev, da so s tovrstnim seznamom želeli škoditi osebam s tega seznama, predvsem Sarkozyju. V afero so francoski preiskovalci kmalu vključili nekdanjega predsednika vlade Dominiquea de Villepina in policija je v njegovi odsotnosti opravila preiskavo stanovanja ter pisarne na zunanjem ministrstvu. Zasegli so

vrsto predmetov, med drugim nekaj računalnikov. Rekonstrukcija izbranih dokumentov na računalniku generala Philippa Randota, nekoč visokega predstavnika obveščevalne službe, naj bi kazala na vpletenost nekdanjega premierja, ki naj bi dal nalogo, da se z insceniranim škandalom znebijo Sarkozyja. De Villepin si je zaradi afere Clearstream prisluzil tudi glasovanje o zaupnici v francoskem parlamentu.

Afera še brez epiloga De Villepin je na enem od zasli-

šanj omenjal tudi nekdanjega predsednika Francije Jacquesa Chiraca, češ naj bi bil vedel za ponarejene sezname, vendar Chirac ne namerava pred sodnike in se sklicuje na imuniteto. Afera še nima epiloga, politični analitiki in komentatorji pa kot mogoč in precej realen razlog za nastanek tega škandala navajajo, da je Clearstream za svoj račun poskušal izkoristiti de Villepin, ki je veljal za Sarkozyjevega tekmeča, čeprav sta politična sopotnika. Politični analitiki sodijo, da je Sarkozyju to pred lanski-

O avtorju

Miro Petek je bil rojen v Črni na Koroškem, danes pa živi v Mežici. Gimnazijo je končal na Ravnah na Koroškem, leta 1978 pa je nadaljeval študij novinarstva na takratni Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, današnji FDV v Ljubljani, kjer je leta 1984 diplomiral pri profesorju dr. Slavku Splichalu. Že v času študija je pisal za vrsto slovenskih medijev, pri dnevniku *Večer* pa se je kot dopisnik iz Koroške zaposlil leta 1984, kjer je nazadnje delal kot urednik v sobotni prilogi. V novinarski karieri je prejel dve slovenski novinarski nagradi, leta 2000 nagrado Društva novinarjev Slovenije za izstopajoče novinarsko delo, leta

za poslanca v Državni zbor Republike Slovenije, kjer je med drugimi član parlamentarne komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb.

mi volitvami celo koristilo in je afero tudi dobro unovčil, saj se je postavil v vlogo žrtve ter v svojem značilnem slogu, ki se mu niti sedaj ni odrekel in razburja domačo ter mednarodno javnost, tudi dejal: »Nekega dne bom odkril barabo, ki je insceni-rala to afero, in končal bo na me-sarskem kavlju!« V tej zgodbi se omenja tudi francoska obveščevalna služba, vendar za zdaj ni znano, kakšna naj bi bila njena vloga; za zdaj nastopa le v medijskih špekulacijah. Afera pa je polna prebratov, sodnik, ki vodi postopek, je denimo naročil, naj mu pošljejo anonimno pismo, in ta sodnik se je zatem tudi sam znašel v preiskavi. Sarkozy je vložil tudi zasebno tožbo.

Orožje vselej pri roki Kaj kaže francoska zgodba? V prvi vrsti to, da so nekateri za doseganje političnega cilja pripravljeni vzeti v roke vsa orožja in orodja. Velikokrat je za afere prav orožje in trgovanje z njim najbolj pri roki. Sarkozyja so uvrstili na lažni seznam, češ da je bil med tistimi, ki je dobival provizijo od orožarskega posla, da bi ga pri tem diskreditirali in onemogočili pri pohodu na politični vrh. Glavne niti, kako ga diskreditirati in postaviti na stranski politični tir ali ga iz politike sploh izločiti, pa je imel v rokah vrh francoske politike. Podobno se dogaja pri nas. Če že niso pri roki kakšni ponarejeni dokumenti, se potencirajo dvomi in govorice. Pri nas afera trgovine z orožjem, ki jo nekateri poetično imenujejo mati vseh afer, ni nikoli končana zgodba. Pisati in pripovedovati jo je mogoče v vsakem trenutku in ob vsaki priložnosti. Kmali bosta že dve desetletji, ko se je Slovenija osamosvajala in ko je kupovala orožje ali ga prodajala, da bi se tudi Hrvati ter v Bosni in Hercegovini uprli JLA in srbskim vpadom. Parlamentarna Cviklova komisija, ki preučuje nakup kolesnih oklepnikov 8x8 in posega tudi v prva leta osamosvojitve, ima kar štiri svetovalce, še nobena parlamentarna preiskovalna komisija jih ni imela toliko, doslej največ enega. Med njimi je tudi Mitja Klavara, ki je najbolj vnet pri brskanju med zaupno

dokumentacijo v tih sobi slovenskega parlamenta, kjer se hrani dokumentacija komisije za nadzor tajnih služb in preskovalne komisije o trgovini z orožjem. Ker epilog afere Sova ne bo po volji opozicije in tistih, ki so jo inicirali in vodili, jo sedaj poskušajo potisniti na stranski tir in znova lahko pričakujemo odpiranje trgovine z orožjem. Trgovine, v kateri bodo prodajali staro in že ponošeno blago, ki ga le še redko kdo kupi.

Laž in resnica v politiki Podobno kot se je de Villepin poskušal s podtaknjenim škandalom znebiti Sarkozyja kot nasprotnika za najvišji državniški položaj, je Anton Rop poskušal z neresničnimi izjavami spodnesti Janeza Janšo. Pred slabimi štirimi leti je Ropa takratni direktor Sove Iztok Podbregar oskrboval z informacijami, ki so sodile v polje politike, ne pa nacionalne varnosti. Kaj sta se Janša in Sanader pogovarjala po telefonu, je bilo nekaj dni pred volitvami politično zanimivo gradivo, ni pa bilo vprašanje, ki bi posegalo v nacionalno varnost. Šlo je za zlorabo tajne službe v politične namene, za nezakonit poseg v človekove pravice, slovita Ropova izjava iz lanskega leta pa je temu dodala še nov vidik. Ropovo samorazkritje nezakonitega in politično motiviranega delovanja Sove je škodovalo tudi tajni službi, njenemu ugledu in pretirani javni pozornosti do te službe. S to afero so poskušali Janeza Janšo, ki je osamosvajal državo, prikazati kot politika, ki je nato poskušal trgovati s to državo. Rop tudi zaradi afere Sova postaja tragična figura, saj ga njegovi politični sopotniki in prijatelji, ki sedijo v parlamentu in komisiji, ne branijo več s takšnim žarom in zanosom. Ker se je afera spotaknila ob neresnicah in so dejstva povzela ugibanja, bi sedaj mnogim ustrezalo, da te afere sploh ne bi bilo. Kot Sarkozy ni imel tajnih računov in ni bil podkupljen, se tudi Janez Janša ni dogovarjal o incidentih v Piranskem zalivu. Laž in resnica sta tesna sopotnika politike, toda na dolgi rok je laž vselej poražena. **D**

Ker epilog afere Sova ne bo po volji opozicije in tistih, ki so jo inicirali in vodili, jo sedaj poskušajo potisniti na stranski tir in znova lahko pričakujemo odpiranje trgovine z orožjem.

S PESMIJO ZA PRIJATELJSTVO

700. oddaja

Prijatelji radia Ognjišče,

koncert

narodnozabavne glasbe,

v sredo, 23. aprila, ob 19.00

v dvorani Tivoli v Ljubljani.

Vstopnice na Radiu Ognjišče,

01 512 11 26.

RADIO OGNJIŠČE

Povračila vojne škode

Petra Janša, foto: arhiv Muzeja novejšje zgodovine, arhiv Demokracije

Minister za pravosodje je predstavil delovni osnutek zakona o povračilu premoženjske škode iz časa 2. svetovne vojne. Odškodninske zahteve bi lahko vložilo 100.000 od 150.000 upravičencev, v skupni vrednosti 600 milijonov evrov.

V vojno škodo se štejejo vse vrste škode, povzročene na premičninah in nepremičninah.

Gre za delovno gradivo, ki je po pojasnilu ministrstva javnosti predstavljeno z namenom, da se začne javna razprava o tem vprašanju. Odškodnino bo izplačevala Slovenska odškodninska družba, podobno kot je določeno v 16. členu Zakona o plačilu odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja, najvišji mogoči znesek izplačila pa je po osnutku zakona omejen na 200.000 evrov. Glede vprašanja višine povračila premoženjske vojne škode je v osnutku zakona predlagana določena lestvica povračil, po kateri se vsote v jugoslovanskih dinarjih iz leta 1945 spremenijo v evre z uporabo faktorja, da je 100 jugoslovanskih dinarjev 2,609 evra. Minister Šturm je pojasnil, da besedilo pri tem upošteva finančne

zmožnosti Slovenije kot pravne in socialne države.

Med koalicijskimi strankami v SDS osnutek podpirajo, v SLS pa menijo, da se je treba vračila odškodnin lotiti zelo resno. V opozicijskih SD in LDS so pozdravili, da se je vlada lotila reševanja problema poprave premoženjskih krivic iz druge svetovne vojne. V Zaresu so zapisali, da ni primerno, da se je vlada odločila poplačati materialno škodo za čas druge svetovne vojne v času, ko v Sloveniji primanjkuje denarja za področje zdravstva in šolstva in ko se soočamo s pomanjkanjem neprofitnih stanovanj. Po mnenju SNS pa osnutek sprevača zgodovinska dejstva.

Pravičnost in poprava krivic

Po predlagani ureditvi bodo o povračilu premoženjske vojne

škode odločale upravne enote, za pravne naslednike upravičencev pa sodišča. V vojno škodo se štejejo vse vrste škode, povzročene na premičninah in nepremičninah. Minister je pojasnil, da se pri tem upošteva škoda, ki jo je povzročila tako okupatorska kot zavezniška vojska in partizani. Država bo povrnila tudi izpad dobička zaradi vojne. Upravičenci do poplačila materialne vojne škode so v osnutku zakona vsi slovenski državljani, ki so imeli leta 1945 jugoslovansko državljanstvo, in njihovi dediči. Odškodninske zahteve lahko vložijo tudi pravne osebe, ki so v tistem času poslovale na našem ozemlju.

Kot je še dejal minister Šturm, dokazovanje škode ne bo težko, saj je bila slednja takrat popisana zelo natančno, zato bodo ta

gradiva lahko uporabili v celoti. Mogoče pa bo uporabiti tudi sekundarno gradivo, kot so npr. zemljiške knjige, katastri in šolske kronike, je poudaril minister. Arhivski podatki kažejo, da je bilo v drugi svetovni vojni na ozemlju sedanje Slovenije zasebnikom povzročene za 23 milijard takratnih dinarjev škode, ki so jo v veliki večini povzročili okupatorji, delno pa tudi partizanske oborožene formacije, jugoslovanska in zavezniška vojska. Na podlagi obstoječega arhivskega gradiva je mogoče pričakovati, da bo povračilo materialne vojne škode uveljavljalo okoli 100.000 premoženjskih oškodovancev od ocenjenih 150.000 mogočih upravičencev.

Ministrstvo za pravosodje je vprašanju povračila premoženjske škode iz časa 2. svetovne vojne namenilo pozornost ves čas mandata. Preučevanja možnosti povračila pa se je intenzivno lotilo v drugi polovici leta 2007, ko so bile pripravljene prve teze zakonske ureditve. Da bi uredili to vprašanje, je minister za pravosodje Lovro Šturm kot predsednik vladne medresorske komisije za obravnavo vprašanj vojne škode organiziral različna srečanja. Na začetku leta 2008 se je najprej srečal s predstavniki združenja materialnih oškodovancev okupatorjev druge svetovne vojne in predstavniki Združenja žrtev okupatorja 1941–1945 Kranj. Sledilo je srečanje s predsednico Društva izgnancev Slovenije ter srečanje z direktorjem Arhiva RS in direktorji regionalnih arhivov ter vodij enot. Srečanja so bila namenjena izmenjavi stališč in pridobitvi dodatnih informacij.

Na ministrstvu za pravosodje menijo, da ureditev povračila premoženjske vojne škode iz časa druge svetovne vojne

zahteva splošni občutek za pravičnost in za popravilo krivic. Ni mogoče prezreti niti dejstva, da je nekdanja država SFRJ na območju Slovenije prevzela znatno premoženje od Italije in Avstrije ter 1 milijardo DEM zelo ugodnega posojila Zvezne Republike Nemčije, vse na račun poplačila materialne vojne škode. Država je torej sredstva prejela, oškodovancem pa ni izplačala ničesar.

Poleg tega je priprava zakona v skladu z določili koalicijske pogodbe, ki predvideva, da »bo vlada v mandatu 2004–2008 storila vse, kar je v njeni pristojnosti, da bi rešila ta problem, ki čaka na rešitev še iz časa pred nastankom samostojne slovenske države«, je poudaril Šturm in dejal, da so delovni osnutki poslali tudi političnim strankam in relevantnim nevladnim organizacijam ter da so po razpravi mogoče tudi spremembe.

Različni odzivi strank Na delovni osnutek zakona so se prvi odzvali v poslanski skupini SD, ki so ministra že prej pozivali, naj se opredeli do tega vprašanja. Tako je vodja poslanske skupine SD Miran Potrč dejal, da v SD pozdravljajo, da se je vlada lotila reševanja problema poprave pravičnosti in enakosti. Prejšnje vlade tega niso storile, saj so se tega vprašanja lotile zelo selektivno ter so statute in odškodninske delile le nekaterim privilegiranim skupinam državljanov, kar je novembra 2006 ugotovilo ustavno sodišče, poudarjajo v SDS.

Šturm naslovil dve ustni in dve pisni poslanski vprašanji.

Tudi poslanska skupina LDS pozdravlja, da je reševanje problematike povračila premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne prišlo do vlade. V sporočilu za javnost so pojasnili, da so na to računali, saj je bila obljuba dana že ob obravnavi zakona o končanju vračanja podržavljenega premoženja. V PS LDS menijo, da je delovni osnutek, ki so ga prejeli, »dobra osnova za razpravo in končno odločitev«. Predlagane zakonske določbe bodo še temeljito preučili, »nesporno, pa je omenjeno problematiko treba čim prej urediti«, so še zapisali.

Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je dejal, da v stranki podpirajo osnutek zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne. Tanko ocenjuje, da bodo našli rešitev, ki bo ugodna za vse, tudi za zmogljivosti Slovenske odškodninske družbe. V SDS si prizadevajo, da bi se poprave krivic, ki so jih povzročili politika in politiki prejšnjih obdobij ter so jih v veliki meri nasledile in povzele nekatere politične skupine samostojne države, lotili po načelu pravičnosti in enakosti. Prejšnje vlade tega niso storile, saj so se tega vprašanja lotile zelo selektivno ter so statute in odškodninske delile le nekaterim privilegiranim skupinam državljanov, kar je novembra 2006 ugotovilo ustavno sodišče, poudarjajo v SDS.

Vodja poslanske skupine SLS Jakob Presečnik je dejal, da se je treba izplačevanja odškodnin

Predlagane rešitve v osnutku predloga zakona gredo v smeri dokončnega poplačila premoženjske vojne škode. S tem bo izpolnjena tudi moralna dolžnost države.

jim zdi zelo pomemben. Potrč poudarja, da so se do sedaj vse vlade reševanju tega vprašanja izogibale. Opozarja pa tudi na aktivnosti SD na tem področju: poslanec SD Matjaž Han je na ministra za pravosodje Lovra

za materialno škodo, povzročeno v drugi svetovni vojni, lotiti zelo resno. Meni, da je to večji finančni zalogaj kot zakon o denacionalizaciji, saj se je tam vračalo večinoma v naravi, tu pa gre za finančna sredstva, ki jih mora

Odškodnino bo izplačevala SOD.

Minister za pravosodje Lovro Šturm

Nekdanja država Jugoslavija je denar prejela, oškodovancem pa ga ni izplačala.

Priprava zakona je v skladu z določili koalicijske pogodbe.

priskrbeti država. »To je ena izmed stvari, ki še niso rešene, vendar je problem ta, da so finančne posledice velike. Zato je treba besedilo obravnavati zelo resno, saj stvar ni tako preprosta,« meni Presečnik.

Proti izplačilu odškodnin pa so se izrekli v poslanski skupini Zares. Njen vodja Matej Lahovnik je v sporočilu za javnost zapisal, da ni primerno, da se je vlada odločila poplačati materialno škodo za čas druge svetovne vojne v času, ko v Sloveniji primanjkuje denarja za področje zdravstva in šolstva in ko se soočamo s po-

manjkanjem neprofitnih stanovanj. Kot je še zapisal Lahovnik, v poslanski skupini Zares zato odločno zavračajo osnutek zakona.

Po mnenju predsednika SNS Zmaga Jelinčiča je osnutek »grozljiva zadeva, ki spreobrača zgodovinska dejstva, kdo je v Sloveniji uničeval in rušil«. V besedilu se omenja tudi škoda, ki naj bi jo bili naredili partizani; to je nedopustno in kaže na Šturmovo silno vpletenost in povezavo z Rimskokatoliško cerkvijo, ki je v Ljubljanski pokrajini v času druge svetovne vojne podpirala izdajalce, je še dejal Jelinčič. **D**

Protikrščansko stoletje?

Dr. Drago Karl Ocvirk, foto: arhiv Demokracije

Že dolgo je znano, da kitajski komunistični režim načrtno uničuje tibetsko ljudstvo, njegovo kulturo in vero. Dalajlama, duhovni in politični voditelj Tibetancev, sicer žanje simpatije zahodnega sveta, ne pa tudi dejanske podpore v svojih prizadevanjih za osvoboditev izpod kitajske okupacije in za elementarno spoštovanje človekovih, verskih in kulturnih pravic. Še več, levičarski krogi, ki slepo podpirajo komunistični protiverski režim, razglašajo genocid nad Tibetanci za osvoboditev.

Pri nas v ta genocidni rog brez sramu trobi zgodovinar Jože Pirjevec, med drugim avtor televizijske nadaljevanke, v kateri poveličuje komunistične zločince s Kardeljem na čelu in njihov genocid nad političnimi in idejnimi nasprotniki v Sloveniji. Na račun vernih Tibetancev je med drugimi zaničljivimi mislimi zapisal: »Ko sem videl, kako se ljudje v maničnem obredu mečejo po tleh, razpirajo roke v molitev, se dvigajo, priklanjajo in to stokrat in stokrat ponavljajo, da so vsi krvavi, sem začel pri sebi razpletati marsikatero pregrešno misel. Spraševal sem se, kakšen bi bil Tibet šele, če bi Kitajci ne uničili fevdalne teokracije dalajlame in bi vanj ne prinesli vsaj nekaj laične miselnosti. Nisem dvomil, da so pri tem kršili marsikatero človekovo pravico, nisem pa mogel spregledati dejstva, da so na tisoče mladih rešili samostanske ječe in jim dali možnost, da se ozejo po svetu brez plašnic podedovanega praznoverja.« Ker je Pirjevec član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, bi človek pričakoval, da se bo ta častitljiva ustanova – zdaj ko v imenu laične miselnosti in »napredka« teče kri Tibetancev – distancirala od nevdržnih stališč svojega člana.

Kristofobija Kitajski komunistični režim ne zatira samo budističnih Tibetancev, marveč tudi kristjane, še zlasti katoličane. Ti so v primerjavi z budisti v vsem na slabšem, kajti »napredni« režim jih preganja in zapira vse od prihoda Mao Zedonga na oblast. Če budisti žanjejo vsaj nekaj simpatij na Zahodu, pa takšne naklonjenosti kitajski kristjani na Zahodu žal niso deležni. Tako kakor mediji malodane niso poročali o zatiranju kristjanov in kršenju človekovih pravic v sovjetskem bloku, tako tudi zdaj ni govora o zločinskem početju komunističnih oblasti na Kitajskem, Vietnamu, Severni Koreji in na Kubi. Še več, če človek na to opozori, se proti njemu sproži val ogorčenja in razglasijo ga za starokopitnega in zaostalega. Na zahodu, vsaj v Evropi, se ne spodobi govoriti o preganjanju kristjanov, še zlasti ne katoličanov, in prevladuje prepričanje, da

si katoličani drugega res ne zaslužijo. Vse govorjenje in leporečje o človekovih pravicah in verski svobodi se v hipu konča, ko je govor o katoličanih in njihovi Cerkvi.

Strokovnjak za evropsko ustavno pravo Joseph Weiler, po veri jud, analizira to protikatoliško razpoloženje v Evropi, ki je po njegovo povsem iracionalno in čustveno, in ga imenuje kristofobija. O kristofobiji ni veliko govora, je pa zato toliko bolj razširjena in samoumevna, in to še zlasti pri tistih, ki Evropejce obtožujejo, da so islamofobi in homofobi. V resnici pa tako oblasti kakor mnenjski voditelji delajo na tem, da so tako muslimani kot istospolno usmerjeni ustrezno zaščiteni in dobivajo nove in nove pravice, podkrepljene z zakonodajo. Nedvomno je to treba samo pozdraviti povsod tam, kjer se odpravljajo različne oblike diskriminacije in zapostavljanja, obžalovanja vredno je le to, da enake pozornosti in varstva niso deležni kristjani. Edini predsodek, ki je v Evropi sprejemljiv in celo zaželen, je kristofobija. Medtem ko npr. oblasti in mnenjski voditelji ostro nasprotujejo kakršnemukoli zasmehovanju islamskih simbolov in svetinj in so zato pripravljeni omejiti svobodo izražanja, pa smo v zvezi s krščanskimi simboli in svetinjami priče prav nasprotnemu ravnanju.

Kitajski komunistični režim ne zatira samo budističnih Tibetancev, marveč tudi kristjane, še zlasti katoličane.

Smešenje vsega krščanskega se razglašča za umetnost, in če kak kristjan potoži, da ga to boli, se nanj vsuje plaz obsodb in zgražanja. Spomnimo se, kakšne »intelektualne« podpore je bila deležna upodobitev brezjanske Marije s podgano v naročju, in to v kontekstu pozivanja, da je treba vso krščansko golazen pobiti, in kako so napadali nadškofa Rodeta, ki si je drznil izpovedati, da ga je takšno upodabljanje Marije globoko prizadelo. Nihče od množice teh, ki pri nas pišejo pohvale slehernemu smešenju katoliških simbolov in svetinj, ni pohvalil karikaturistov, ki so se ponorčevali iz Mohameda, in se ni zavzel za njihovo pravico do izražanja. Nasprotno, nekateri od njih so karikaturiste obsodili islamofobije. Dvojna merila pač!

Primeri kristofobije so žal številni. Vzorčni primer je gotovo usoda italijanskega politika in filozofa Rocca But-

O avtorju

Dr. Drago K. Ocvirk, član Misijonske družbe lazaristov, je redni profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani. Študiral, doktoriral in šest let je predaval v Parizu. Znanstveno se je izpopolnjeval v Londonu, Clevelandu in New Yorku; predaval semester v Leuvenu in trimester v Honiari-Tenaru (Salomonovi otoki). Lani je pri založbi Družina v Znanstveni knjižnici izšlo delo Misijoni – povezovalci človeštva.

ti glioneja. Ta zaradi verskega in etičnega prepričanja ni mogel postati evropski komisar za pravosodje, svobodo in varnost. Buttiglione je zagrešil le to, da se ni ne diplomatsko ne politikantsko izmaknil vprašanju, marveč je po pravici povedal, kako kot katoličan misli, da so istospolni odnosi greh. Nič ni pomagalo, da je v isti sapi nadaljeval: »Jaz lahko mislim, da je prakticiranje istospolnosti greh, toda to nič ne vpliva na politiko, razen če trdim, da je homoseksualnost zločin. (...) Država nima pravice vtikati svojega nosu v te zadeve in nihče se ne sme diskriminirati na podlagi njegove spolne usmerjenosti.« Ta politik je odločno proti kakršnikoli diskriminaciji zaradi spolne usmerjenosti, njega pa so diskriminirali zaradi verskega in etičnega prepričanja. V knjigi *Božja celina: krščanstvo, islam in evropska religijska kriza* označi ameriški analitik Philip Jenkins Buttiglionovo stališče do istospolnih odnosov za zelo blago, gledano iz Amerike. Jenkins opozori še na to, da iz diskriminacije do vernega politika logično sledi »izključevanje kateregakoli in vseh kristjanov, ki so usmerjeni tradicionalno ali pravoverno, iz javnih služb v Evropski uniji in kmalu zelo verjetno v njenih članicah«. To še ponazori s težavami, ki sta jih imela zaradi vere v svoji državi Tony Blair, ko je hotel postati katoličan, in njegova ministrica Ruth Kelly, ki je katoličanka in povezana z Opus Dei. Jenkins sklene: »Buttiglione sam uporablja te primere, ko dokazuje, da Evropa podlega 'mehkemu totalitarizmu', ki temelji na državni religiji, se pravi na 'ateistični, nihilistični religiji – toda religiji, ki je obvezna za vse'. Nekdanji irski predsednik vlade John Bruton vidi v kontroverzi o omembi krščanstva in Boga v evropski ustavi 'vrsto sekularne nestrpnosti v Evropi, ki je prav tako močna, kakor je bila religijska v preteklosti'.«

Brezbržnost do preganjanja Evropski in naši mediji o preganjanju kristjanov po svetu v glavnem ne poročajo oz. to zanje ni tema, ki bi smela priti na naslovnico. Komunistične dežele s fizičnim zatiranjem in sekularizirana Evropa z bolj pretanjenim zapostavljanjem kristjanov nista osamljena primera negativnega odnosa do kristjanov.

Sredi marca je bil umorjen kaldejski nadškof v Mossulu v Iraku, že prej nekaj njegovih duhovnikov in kaldejskih kristjanov. O tem naši mediji niso poročali. Starodavne Cerkve v islamskih deželah, ki so tam bile pred nastankom islama, danes zelo hitro izumirajo. Muslimani jih stiskajo, tako da se množično selijo na Zahod, predvsem v ZDA, tisti pa, ki ostanejo, svojo vero opuščajo in sprejmejo islam, da bi sploh mogli preživeti. Celó ko so turški

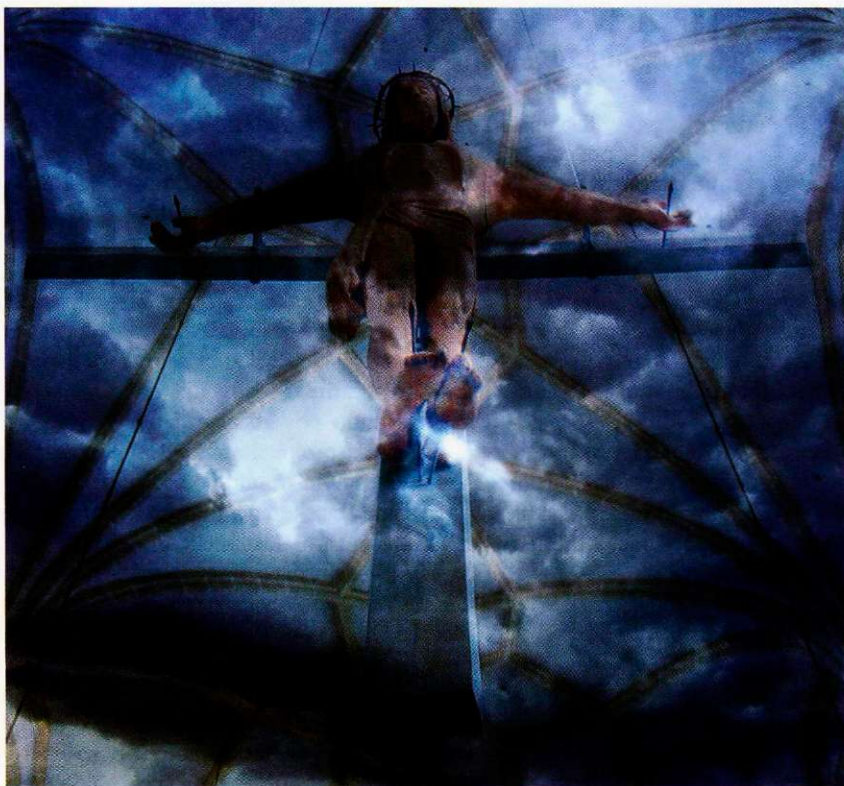
nacionalisti in islamisti poskušali pred dvema letoma umoriti slovenskega minorita Martina Kmeteca v Turčiji, o tem skoraj ni bilo besede v naših medijih; nekaj sem zasledil v pariškem Figaroju. Čeprav se Turčija približuje EU, pa ta vse do lani od kandidatke ni zahtevala, naj spoštuje temeljne pravice kristjanov, ki jih je tam le še kakšnih sto tisoč. Kristjani še vedno ne smejo obnavljati ali graditi cerkva, prepovedano jim je imeti bogoslovje, da bi vzgajali svoje duhovnike, in so zato obsojeni na uničenje. Do takrat, da bo Turčija v EU, bo »počistila« s kristjani ob tistem odobranju evropske politike in medijev.

Indija, ki velja za največjo demokracijo na svetu, postaja iz dneva v dan bolj nestrpna. Ideologija hindujstva, ki razglaša Indijo za hindujsko, vse bolj kroji podobo dežele. V več zveznih državah so sprejeli zakone, ki prepovedujejo spreobrnjenje v krščanstvo. Čeprav so kristjani v Indiji, še zlasti v Kerali, že 19 stoletij, pa jih oblasti in hindujski fundamentalisti obravnavajo kot tujce in sovražnike. Tudi o tem ni zaslediti poročil v evropskih in naših medijih.

Še bi lahko nizal primere o protikrščanskem delovanju po svetu in medijski brezbržnosti do tega početja, a je že povedano dovolj zgovorno in zastrašujoče. Pravkar sem odložil delo francoskega pisatelja Thomasa Grimauxa *Črna knjiga novih protikrščanskih preganjanj*, ki si res zasluži ime »črna«, saj zelo dokumentirano predstavi nezavidljiv položaj kristjanov po svetu. Pri koncu navaja Doudouja Diena, poročevalca OZN o sodobnih oblikah rasizma, diskriminacije, ksenofobije in nestrpnosti, iz junija 2007. »Treba je biti plat zvona! Kri-

Kristofobija je vedno obstajala tako kakor antisemitizem in islamofobija. Toda sedaj smo priče razmahu kristofobije, o kateri pa se ne razpravlja v mednarodnih krogih.

stofobija je vedno obstajala tako kakor antisemitizem in islamofobija. Toda sedaj smo priče razmahu kristofobije, o kateri se, paradoksnó, ne razpravlja v mednarodnih krogih.« Zadnji stavek tega dela pa je zastrašujoč in tudi sam ne vidim, kako bi lahko drugače končal to pisanje kakor z njim! »Pisatelj Malraux je prerokoval, da bo 21. stoletje religijsko ali pa ga ne bo. Morda pa bo 21. stoletje predvsem protikrščansko?« **D**

Telekom v presečišču interesov

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Predsednik uprave družbe Telekom Slovenije še naprej ostaja Bojan Dremelj, medtem ko je moral član upravnega odbora in izvršni direktor Mobitela Igor Marinšek na zahtevo skupščine Mobitela oditi.

Nadzorni svet Telekoma Slovenije se je pretekli teden na izredni seji seznanil z odpoklicem člana upravnega odbora in izvršnega direktorja Mobitela Igorja Marinška. Kljub nekaterim ugibanjem, naj bi bil zaradi Marinškovega odpoklica ogrožen položaj Bojana Dremelja, predsednika uprave Telekoma Slovenije, pa ta ostaja na vrhu Telekoma. V skopem sporočilu za javnost so zapisali, da uprava nadaljuje z delom, nadzorni svet pa od nje pričakuje dosledno izpolnjevanje potrjenega poslovnega načrta.

Dogodki v Mobitelu Razlog za izredno sejo Telekomovih nadzornikov je bil med drugim ta, da je skupščina Mobitela odpoklicala Igorja Marinška z mesta izvršnega direktorja, kar je bilo svojevrstno

presenečenje. Marinšek se je v družbi Mobitel zaposlil marca leta 2006, ko je prevzel funkcijo direktorja pravno-kadrovskega področja. Junija 2006 je postal direktor pravnega, kadrovskega in splošnega področja, funkcijo izvršnega direktorja družbe pa je opravljal od 1. februarja 2007. Razlog za nepričakovani Marinškov odpoklic naj bi bil uradno posledica različnih pogledov na razvoj skupine Telekom Slovenije in prihodnjo vlogo podjetij znotraj skupine. Marinšek izjav za javnost ni dajal, neuradno pa se je izvedelo, naj bi nasprotoval dodatnemu zadolževanju družbe. Mobitel zdaj vodi sedemčlanski upravni odbor. V njem so predsednik Bojan Dremelj ter člani Klavdij Godnič, Filip Ogris-Martič, Željko Puljič, Metod Zaplotnik, Brane Miklavčič in Tjaša Škrilec

kot predstavnika zaposlenih. Glavni izvršni direktor Mobitela ostaja Klavdij Godnič, ki je položaj zasedel 1. februarja lani in je, kot pravi na Mobitelu, prvo leto družbo uspešno vodil k zelo dobrim končnim rezultatom. Dremelj je pri tem dejal, da je, če želijo biti na trgu konkurenčni in izpolniti pričakovanja uporabnikov glede zagotavljanja celovite telekomunikacijske rešitve na enem mestu, »tesnejša povezanost in prepletenost znotraj skupine nujna«. »Le tako bomo lahko izostrili in uskladili naš pogled na uporabnike,« je Dremelj zapisal v sporočilu. Bojan Dremelj je predsednik uprave Telekoma, ki je pred kratkim podaljšala mandat Dušanu Mitiču, članu Telekomove uprave. Podaljšanje Mitičevega mandata je bilo za mnoge presenečenje, saj je slednji član vodstva

prejšnje, t. i. Golobičeve ekipe. Nekateri so zato pričakovali, da Dremelj ne bo predlagal Mitičevega imenovanja za nov mandat, vendar se je Dremelj odločil drugače.

Prodaja delnic V preteklih tednih se je veliko govorilo o odprodaji državnega deleža v Telekomu, komisija, ki je bila zadolžena za to, pa je vladi predlagala, naj se ne odloči za prodajo ponudnikoma, ki sta bila tudi najresnejša kupca. Komisija za prodajo 49,13-odstotnega državnega deleža v Telekomu je 3. marca sklenila vladi predlagati, naj ne sprejme niti ponudbe britansko-nemškega konzorcija Bain Capital & Axos Capital & BT niti islandskega Skiptija. Nobeden od njiju namreč ni bil pripravljen ponudbe popraviti na način, da bi ustrezala pričakovanjem komisi-

je. Vlada je sledila priporočilom, kmalu pa so se pojavile govorice, naj bi vlada vnovič objavila razpis, a je slednja to možnost zavrnila. Razmere se od prvega razpisa niso tako spremenile, da bi imel nov razpis večje možnosti za uspeh, so sporočili z ministrstva za gospodarstvo. Člani komisije so se nato seznanili z različnimi možnostmi javne ponudbe delnic in drugimi modeli postopnega umika države iz Telekomu. Dokončne odločitve o morebitni spremembi predlaganega programa odprodaje državnega deleža v Telekomu pa do zdaj niso sprejeli.

Vizjak o Telekomu Zanimivo pa je, da se prav o prodaji omenjenega deleža pojavljajo govorice, naj bi vlada ta del ponudila v postopku javne prodaje državljanom po zgledu Nove Kreditne banke Maribor. O tem je nekajkrat v javnosti govoril tudi Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo. Med drugim je dejal, da je treba po mnenju vlade slovenske državljanke pritegniti k vlaganju v kakovostno državno premoženje. »Zato menim, da je v prihodnji lastniški strukturi mogoče združiti povezavo Telekomu s strateškim lastnikom in hkrati omogočiti so-lastništvo državljanom.« Vizjak je opozoril, da te možnosti ne izključujejo niti je ne napovedujejo, »kajti ta predlog je treba še preučiti«. Ne izključuje pa možnosti, da prodaja sploh ne bo. Javni razpis za Telekom Slovenije je bil po Vizjakovih besedah objavljen ob pravem času, ko so bili finančni trgi polni optimizma. Tudi prve prispele vloge so kazale na pozitiven razplet, je dejal in spomnil na poznejši zlom finančnih trgov povsod po svetu, zaradi česar so ponudniki postali previdnejši. Ker se razmere na finančnih trgih še poslabšujejo, ponovitev razpisa v nekaj mesecih ne

Bojan Dremelj, predsednik uprave

Odstavljeni Igor Marinšek

Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo

bi bila smiselna, je dejal Vizjak in dodal, da bodo razmišljali tudi o morebitnih modificiranih oblikah umika. »Ne izključujemo možnosti javne prodaje, ki ni odvisna od finančnih trgov,« je dejal Vizjak, ki je prepričan, da bi lahko delnice ponudili v odkup tistim državljanom, ki so dolgoročni vlagatelji, in bi jih za daljše lastništvo v Telekomu tudi nagradili. »Ne želimo, da bi se s temi delnicami špekuliralo,« je poudaril.

Sprenevedanje S tem, da ni prišlo do prodaje Telekomu prej omenjenima kupcema, so zadovoljni tudi v drugih strankah. Ponudbi pač nista bili ustrezni. Spomnimo, da sta načrtovani prodaji Telekomu že nekaj časa nasprotovala predsednika dveh parlamentarnih strank: Karl Erjavec iz DeSUS in Bojan Šrot iz SLS. O tem, ali podpira javno prodajo delnic državljanom, se je doslej izjasnil le Erjavec, ki je dejal, da v DeSUS javne prodaje delnic Telekomu ne podpirajo. Prodaji državnega premoženja v njegovi stranki načeloma nasprotujejo, saj za to ni potrebe, ker državna, zdravstvena in pokojninska blagajna nimajo primanjkljaja, je pojasnil. Javni prodaji nasprotujejo tudi zato, ker bi lahko delnice kupili le tisti,

Karl Erjavec in Bojan Šrot delata račun brez krčmarja.

ki že imajo premoženje, ne pa vsi državljani. S temi besedami Erjavec v resnici potrjuje prizadevanja tistih, ki si želijo, da bi Telekom prodajala prihodnja vlada. Jeseni so volitve, tranzicijska levica, ki je imela oblast dvanajst let na skoraj 50 let podlage, pa si želi, da bi ona prodajala premoženje Telekomu. Ker se v ozadju že kažejo obrisi oblikovanja nove povolilne koalicije, v kateri naj bi (spet) sodelovali SLS in DeSUS, naj bi šla Erjavčeva in Šrotova prizadevanja v to smer. Gre seveda za račun brez krčmarja, saj bodo o prihodnji vladi odločali volivci, ti pa vladajoči stranki SDS v javnomnenjskih anketah namenajo zelo visoko podporo. Ob tem je treba dodati, da se je Bojan Šrot nekoliko

umaknil iz igre, vendar le za širšo javnost, saj so očitno v stranki ugotovili, da njegove povezave z bratom Boškom, predsednikom uprave Pivovarne Laško, in njegovo ekipo SLS škodijo. V ozadju naj bi potekali dogovori o tem, da bi Telekom kupili posamezniki iz t. i. Šrotove tajkunske naveze (seveda prek povezanih družb in parkirišč delnic), ker naj bi bil to dober vir za financiranje njihovih drugih nakupov. Poznavalci razmer celo napovedujejo, da si želi ta naveza Telekom poceni kupiti in ga nato drago prodati, s tem pa financirati svoje menedžerske odkupe drugih podjetij. Kakor koli že, za Erjavca in Šrota v sodelovanju z drugimi (Milan Kučan, Gregor Golobič) je to račun brez krčmarja. **D**

O prodaji delnic

Andrej Bajuk, predsednik NSi in minister za finance, je v enem od pogovorov pretekli teden na vprašanje, ali bodo državljani lahko še letos kupili delnice NLB, Telekomu in Zavarovalnice Triglav, odgovoril: »Vse to je mogoče. Vendar to ne pomeni 100 odstotkov vsega.«

Izplačila vlaganj

Slovenska odškodninska družba (SOD) je pretekli teden objavila podatke o poslovanju v lanskem letu. Med drugim so objavili podatek, da so začeli z izplačevanjem vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. V lanskem letu so bile izplačane poravnave 11.000 fizičnim osebam in 390 lokalnim skupnostim v skupni vrednosti 43,6 milijona evrov. Pri tem so bile odškodnine izplačane iz premoženja SOD in ne iz 10 odstotkov delnic Telekomu Slovenije, ki jih je SOD prejela neodplačno od države za poplačilo teh vlaganj.

Kmetje niso krivi za podražitve

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Kmetijska pridelava v Sloveniji se povečuje, znižuje pa se odkup, kar kaže, da se povečuje uvoz. Kljub enormnim podražitvam v trgovinah se cene nekaterih pridelkov pri kmetih lani niso povečale niti za cent.

Vrednost kmetijske pridelave v Sloveniji se povečuje, hkrati pa se znižuje zaposlenost v tej dejavnosti. Če pogledamo podatke znotraj kmetijstva, se je vrednost kmetijske proizvodnje lani povečala za 4 odstotke. Večja je bila tudi vrednost rastlinske pridelave (za 2 odstotka), vendar je na to vplivalo kar 11-odstotno povečanje cen rastlinskih pridelkov. Ob tem je bil obseg nižji za en odstotek, in sicer zaradi opuščene pridelave sladkorne pese, ki je pred tem predstavljala njen glavni delež. Dodajmo, da je bilo zmanjšanje obsega pridelave industrijskih rastlin (v okviru rastlinske pridelave) pričakovano. Nekoliko skrb zbujajoče pa je, da je bil lani nižji tudi pridel-

Cene perutninskega mesa se lani pri rejcih niso povečale.

menile, ampak so ostale na ravni prejšnjega leta.

Realno večji dohodek Statistični podatki dokazujejo, da se je realni dohodek na polnovredno delovno moč v kmetijstvu lani povečal za 8,5 odstotka. Glavna vzroka za to sta bila povečana vrednost proizvodnje in nižja zaposlenost (ta je bila lani v kmetijstvu nižja za 0,7 odstotka). Za pojasnitev dodajmo, da termin faktorski dohodek obsega neto dodano vrednost, ki so ji odšteli drugi davki na proizvodnjo, pristete pa so vse subvencije na proizvodnjo. Pri tem statistiki ugotavljajo, da je bila dodana vre-

dnost v kmetijstvu lani nižja kot prejšnje leto, in to predvsem zaradi metodoloških sprememb, ki so jih zahtevale reforme skupne kmetijske politike na področju neposrednih plačil v kmetijstvu. Bruto dodana vrednost v kmetijstvu se je znižala za 3 odstotke, in to predvsem zaradi 8-odstotnega povečanja vrednosti vmesne potrošnje. To pomeni, da so bili vmesni stroški, ki so jih imeli kmetje in druge organizacije, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, za toliko večji. Če k bruto dodani vrednosti dodamo še te stroške, pomeni, da je bila lanska neto dodana vrednost na področju kmetijstva nižja za 6 odstotkov. Po drugi strani se je faktorski dohodek povečal skoraj za 8 odstotkov. Na to sprememba sistema

lek sadja in krmnih rastlin. Na drugi strani so slovenski kmetje lani pridelali več zelenjadnic, žit, krompirja in vina. Če pogledamo še na področje živinoreje, so kmetje obseg prireje mesa in mleka povečali za 5 odstotkov, k temu pa sta prispevali predvsem prireja perutnine in mleka. Prav za to področje je tudi statistično dokazano, da se cene pri proizvajalcih v letu 2007 niso spre-

Odkupna cena mleka se ni spremenila, za potrošnike pa je mleko dražje.

Zelenjava se je lani pri kmetih podražila za 11 odstotkov.

neposrednih plačil v kmetijstvu ne vpliva, ker vključuje subvencije na proizvode in druge subvencije na proizvodnjo. Druge subvencije na proizvodnjo so se namreč lani povečale za skoraj 33 odstotkov, čeprav tudi tu statistični strokovnjaki opozarjajo, naj bi bilo tudi to večinoma posledica metodološke spremembe v obravnavanju subvencij v EU.

Cene pri kmetih Statistične primerjave so torej otežene zaradi sprememb na metodološki ravni, res pa je, da se v kmetijstvu znižuje število zaposlenih. To velja že nekaj let, trend pa se še nadaljuje. Lani se je kmetijska proizvodnja (po obsegu) povečala, cene rastlinske pridelave so se povečale za 11 odstotkov, cene perutnine in mleka pa so ostale na ravni leta 2006 – za kmete seveda. Povsem drugače je bilo z vidika potrošnikov. Cene zanje so se povečale, kar dokazuje, da so pravi razlogi za podražitev in s tem povezano inflacijo v predelovalni industriji in v trgovini.

Odkup pridelkov Medtem ko se je lani proizvodnja v kmetijski dejavnosti povečala, pa se vrednost odkupljenih kmetijskih pridelkov v Sloveniji zmanjšuje. Januarja letos je bilo na primer odkupljenih za 38,5 milijona evrov pridelkov, kar je bilo za slabih 37 odstotkov manj kot decembra 2007. Glede na strukturo vrednosti odkupljenih pridelkov ugotovljamo, da se je januarja v primerjavi z decembrom zelo znižala vrednost odkupljenih pridelkov, predvsem žit (žit je bilo odkupljenih manj), in industrijskih rastlin, predvsem zaradi manjših količin odkupljenega hmelja. Vrednost odkupa v

skupini zelenjadnice se je zaradi količinsko manjšega odkupa teh kultur znižala za več kot polovico. Odkupa krmnih rastlin v januarju 2008 pa ni bilo.

Vrednost odkupa Vrednostno nižji je bil januarja tudi odkup v skupini živinoreja. Skupna vrednost tega odkupa je bila januarja 2008 31,8 milijona evrov (dobrih 82 odstotkov vrednosti celotnega januarskega odkupa pridelkov). Tudi tu je bila vrednost odkupa nižja, in sicer za 1,7 odstotka v primerjavi z decembrom 2007. Vrednost odkupa živine je bila (zaradi manjših količin) nižja za 17,9 odstotka. Vrednost odkupa perutnine in

Januarja prodali manj žit.

jajc se je zvišala v povprečju za 5,1 odstotka (količina odkupljenih piščancev je bila večja za 7,8, količina odkupljenih puranov manjša za 15,7 odstotka, vrednost odkupljenih jajc pa je bila manjša kar za 19,9 odstotka). Vrednost odkupljenega mleka je bila januarja 2008 v primerjavi z decembrom 2007 višja za 6,1 odstotka. Po statističnih podatkih se je januarja očitno povečala cena za liter odkupljenega mleka, saj je bila količina odkupljenega mleka večja le za 3,8 odstotka. Cene pa so lahko višje tudi zaradi t. i. boljše sestave odkupljenega mleka, saj nanj vpliva na primer vsebnost mlečne maščobe in podobno. Januarja 2008 se je v primerjavi z decembrom 2007 povečala vrednost odkupa medu, vrednost odkupa mlečnih izdelkov pa se je znižala.

Sadje in drugo Če pogledamo, kaj se je dogajalo na področju sadjarstva in vinogradništva, ugotovimo, da je bil januarski vrednostni odkup za več kot polovico nižji od decembrskega. Odkup sadja se je povečal za dobro petino, večja sta bila količinski odkup in povprečna cena namiznih jabolok. Močno se je povečala vrednost odkupa sadik sadnega drevja ter sadik in cepljenk vinske trte, ker so bile precej večje tudi odkupljene količine teh pridelkov. Vrednost odkupljenih alkoholnih pijač je v januarju 2008 dosegla le slabo tretjino odkupa v decembru 2007, kar pa po svoje ni slabo. Odkup kmetijskih pridelkov v skupinah, ki jih nismo omenili, je bil januarja vrednostno za 21,8 odstotka nižji kot decembra; vrednostno se je povečal le odkup rib, in sicer za dobro desetino.

Kmetijska proizvodnja se povečuje, dohodek kmetov je nekoliko višji, vendar ne zaradi cen, temveč zaradi subvencij.

Trgovci in predelovalci so si pri podražitvah odrezali največji kos pogače.

Za konec Če predstavljene podatke pogledamo predvsem s cenovnega vidika, ugotovimo, da se mleko lani ni podražilo, manjša podražitev je bila statistično zaznavna šele januarja letos. V Sloveniji se zmanjšuje odkup kmetijskih pridelkov, kar pomeni, da večje trgovske verige (še prej pa predelovalci) večji del surovin za predelavo pa tudi živilske izdelke kupujejo v tujini. Sklep je torej jasen: vzrok za tako visoke cene živil in s tem povezano inflacijo, razen pri zelenjavi, ni v pridelavi, ampak pri predelovalcih in trgovcih. **D**

Zelena luč za Plečnikovo knjižnico

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Nova Narodna in univerzitetna knjižnica naj bi bila po zadnjih napovedih zgrajena v drugi polovici leta 2011. Zgodba, ki sega še v predosamosvojitvena leta, je s podpisom pogodbe o prenosu zemljišč v državno last dobila nov zagon.

Ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojca Kucler Dolinar in ljubljanski župan Zoran Janković sta po seji gradbenega odbora vlade v začetku marca podpisala pogodbo o neodplačnem prenosu parcele pod številko 305 z mestne občine na državo. S tem je po besedah ministrice storjeno vse, da se še letos začnejo tudi gradbena dela na novem objektu, po maketah sodeč izjemno sodobni in estetsko dovršeni zgradbi NUK II. Komaj v treh letih naj bi bila tako končana prva faza, ki vključuje projektiranje, gradbeno jamo in postavitve osrednjega objekta. V drugi oziroma tretji fazi – po letu 2011

– pa bodo izvajalci poskrbeli še za zgraditev dodatnih prostorov in povezavo s Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani.

Težave z zemljišči Načrti za graditev nove univerzitetne knjižnice v Ljubljani segajo v leto 1989, ko je bil objavljen arhitekturni natečaj. Jeseni istega leta je bil v ta namen izbran projekt

arhitekta Marka Mušiča s sodelavci. Prvotna rešitev je obsegala dobrih 28 tisoč kvadratnih metrov na območju, ki ga omejujejo Slovenska, Zoisova, Emonska in Rimska cesta.

V letu 1990 so se začela arheološka izkopavanja, za potrebe NUK II pa je vlada dve leti pozneje imenovala gradbeni odbor in ta je oktobra 1992 za območje

graditve sprejel prostorske ureditvene pogoje. Prvi zakon o graditvi sega v leto 1994, predvideval pa je končanje NUK v štirih letih. Po tem zakonu naj bi bilo pod isto streho več visokošolskih in izobraževalnih institucij: NUK, Centralna tehniška knjižnica (CTK), Slovanska knjižnica in informacijski program Univerze v Ljubljani. Zakon je določal tudi postopek izvedbe del – v letu 1994 bi bilo treba pridobiti in pripraviti zemljišča ter opraviti arheološke raziskave, leto kasneje poskrbeti za izvedbeno dokumentacijo in začetek gradbenih del, v letu 1997 pa dokončati gradbena in obrtniška dela. Leto kasneje bi uredili še notranjost stavbe.

Eden bistvenih vzrokov za zamude pri izvedbi projekta je prav gotovo pridobivanje zemljišč. Gradbeni odbor je zato po dolgih letih oktobra 2006 sprejel sklep o graditvi NUK II v več fazah – odvisno od pridobljenih nepremičnin. Arhitekt Mušič je zaradi tega v lanskem letu popravil še idejne zasnove knjižnice.

Sicer pa je bilo treba za začetek izvajanja prve faze začeti s postopki prenosa zemljišč z MOL na državo. V ta namen sta ministristvo in MOL leta 2006 sklenila dogovor o prenosu osmih parcel na državo, pri čemer sta se z aneksom dogovorila, da stroške krije država. S prenosom parcele 305, ki je ključna za prvo fazo graditve, je ta del zgodbe končan.

In cena? V času od leta 1991 pa do konca lanskega leta je bilo po podatkih računskega sodišča, čeprav se nova stavba še ni začela graditi, porabljenih že dobrih 29 milijonov evrov.

Gradbena dela že letos »Na območju predvidene nove Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani naj bi opravili še nekatere

Projekta NUK II v desetletju in pol še nihče ni privedel tako daleč kot zdajšnja vlada, ki je začetek graditve zagotovila v pičlih treh letih.

Kraj, kjer bo v treh letih stala sodobna univerzitetna knjižnica

Graditev »ustavlja« sporna parcela 304, ki leži na lokaciji predvidenega objekta.

Dosedanja Narodna in univerzitetna knjižnica se duši v preobilju knjig.

ra arheološka izkopavanja, avgusta pridobili gradbeno dovoljenje in še letos začeli graditi,« je ob podpisu pogodbe 7. marca zagotovila ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojca Kucler Dolinar. Prepričana je, da je način, ki so ga začeli uresničevati leta 2005 – s prihodom nove vlade torej – ustrezen in zbujajo optimizem. Sredstva – za prvo fazo okoli 50 milijonov evrov – pa bodo

po njenih besedah zagotovljena iz proračuna in evropskih strukturnih skladov.

Prav dejstvo, da sredstva še niso zagotovljena, pa moti računsko sodišče, ki med drugim opozarja na neurejeno dokumentacijo in pomanjkljiv terminski načrt. Ministrica odgovarja, da se vsi sodelujoči v procesu dobro zavedajo pomena tega projekta, zato je prepričana, da bo dovolj politične

Odprava obveznega članstva?

Ministrstvo za okolje in prostor je konec februarja pripravilo nov zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti, ki je v zadnjih tednih razburil predstavnike obeh strok. Odpravlja namreč obvezno članstvo v arhitekturni in inženirski zbornici. V slednji tako menijo, da bi prenos javnih pooblastil na ministrstvo za okolje in prostor pomenil resno grožnjo neodvisnosti inženirske gradbene stroke. Na ministrstvu pa po besedah direktorice direktorata za prostor Metke Černelč želijo s predlagano rešitvijo zagotoviti le večjo konkurenčnost, odpraviti administrativne ovire in sprostiti pogoje za svobodno gospodarsko pobudo. Nasprotovanje predstavnikov zbornic lahko razumemo le v kontekstu dejstva, da bi se pomen zbornic ob odpravi obveznega članstva zelo zmanjšal.

Metka Černelč

volje za zagotovitev sredstev. »Seveda pa so tudi še nekatere druge možnosti v okviru prerazporeditev znotraj strukturnih skladov,« ostaja optimistična ministrica za visoko šolstvo.

Sporna ostaja tudi parcela 304, kar pa na prvo fazo graditve ne vpliva. Njena meja namreč ni določena, prav zaradi te parcele pa je bila pred dvema letoma sprejeta odločitev o postopni graditvi knjižnice. Območje je last MOL, vendar parcelacija nikoli ni bila izvedena. Zato se bodo po besedah župana Jankovića o tem morali dogovoriti s stanovalci oziroma sosedmi. »Rok za dogovore oziroma za to, da zarišemo parcelno mejo, je nekako konec marca,« je pojasnil župan, ki meni, da bi projekt NUK II moral biti že davno končan. In kakšna bo notranjost knjižnice, ki bo najverjetneje nosila ime znamenitega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika? Po zadnjih načrtih naj bi obsegala dobrih 21 tisoč kvadratnih metrov skupne površine: od tega jih bo 12 tisoč namenjenih osnovni dejavnosti, dobrih 3 tisoč skladiščem za gradivo, tisoč petsto spremljajočim programom in preostalih 4.500 tehničnim in drugim spremljajočim prostorom.

Izjemna vloga Na pobudo ministrstva za visoko šolstvo je bil projekt NUK II uvrščen med 35 najpomembnejših projektov v okviru Resolucije o nacionalnih

razvojnih projektih za obdobje 2007–2023, ki jo je vlada sprejela 12. oktobra 2006. Delovni naslov projekta je Narodna univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika Ljubljana, kar bo po vsej verjetnosti postalo tudi uradno ime objekta. Zdajšnja vlada je torej projektu namenila veliko pozornost, vendar pa dolgotrajnost njegovega nastajanja daje slutiti, da je projekt vendarle nekoliko preveč ambiciozen. Ministrica pa vztraja pri tem načrtu, saj tudi sama čuti izredno naklonjenost in spoštovanje do ustanove, ki je za Slovenke in Slovence tako izjemnega pomena. »Letos smo zaradi Trubarjevega leta, ki na posebno učinkovit način poudarja pomen knjige, še posebej pozorni na projekt NUK Jožeta Plečnika. Zato sem bila po eni strani razočarana in nisem mogla razumeti tako neznansko dolge stagnacije in zanemarjanja projekta v preteklosti,« pravi ministrica in dodaja, da je ta vlada z dejanji prav gotovo pokazala, za kako izjemen projekt gre, in ga zato tudi premaknila z mrtve točke.

NUK II je bil v preteklosti prioriteta mnogih odgovornih. Vendar pa resnici na ljubo projekta v desetletju in pol še nihče ni privedel tako daleč kot zdajšnja vlada, ki je začetek graditve zagotovila v pičlih treh letih. V volilnem letu ji utegne takšna zagnanost seveda koristiti. **D**

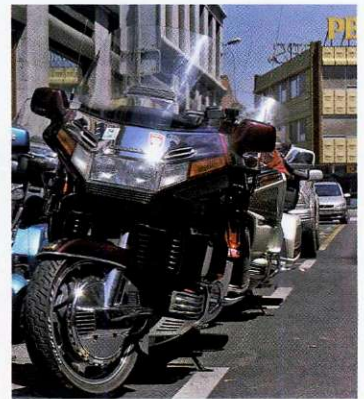
Uvedba vinjet po hitrem postopku

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Thierry Monasse/STA

Po napovedih je vlada pretekli teden potrdila načrt uvedbe vinjet za cestninjenje na slovenskih avtocestah. Cene bodo dostopne vsem, te pa so bistveno nižje od tistih, ki so jih nekaj časa napovedovali nekateri in s tem razburjali javnost.

Za osebna vozila in motorje bo uporaba vinjet obvezna pri vožnji po avtocestah in obvoznicah.

cene zagotavljajo nekoliko več pobrane cestnine kot v obstoječem sistemu. Gre za približno 20 milijonov evrov na letni ravni, kar je ključno,« je zatrdil Žerjav. Ob tem je še dejal, da so vinjete začasna rešitev, ki bo veljala do uvedbe satelitskega sistema cestninjenja. Z vinjetami, ki bodo uvedene na vseh avtocestah in hitrih cestah, bo obremenitev za domače uporabnike manjša, obsežen tranzit tujih vozil pa bo bolj obremenjen.

Vinjete bodo začele veljati 1. julija za osebne automobile, medtem ko bo za tovorna vozila do uvedbe satelitskega sistema cestninjenja veljal obstoječi sistem. Cena letne vinjete bo 55, polletne pa 35 evrov.

Začasna rešitev Uvedbo vinjet je pretekli teden po seji vlade predstavil minister za promet Radovan Žerjav, ki je ob tem dejal, da bo 1. julija začela veljati tudi letna vinjeta za motorna kolesa. Njena cena bo 22,50 evra. Po ocenah prometnega

ministra gre za izredno ugodne cene, s katerimi želijo pritegniti kar največ državljanov in državljanov, da bodo v čim večji meri uporabljali avtoceste in ne vzporednih cest. »S tem želimo vplivati na varnost vseh udeležencev v cestnem prometu. Te

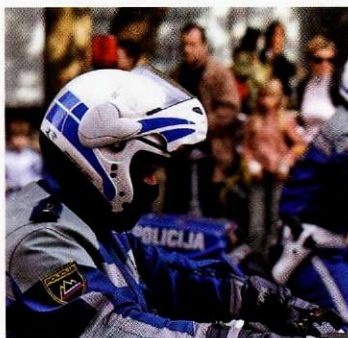
Dostopne cene Medtem ko bodo letne vinjete vezane na koledarsko leto, za polletne vinjete to ne bo veljalo; te bodo veljale šest mesecev od nakupa. Skladno z načrtom bodo tako vinjete v uporabi v drugi polovici letošnjega leta, tako da bodo letos v obtoku samo polletne vinjete.

Satelitsko cestninjenje bodo najprej uvedli za tovornjake.

Vlada je določila nižje cene vinjet, kot jih je priporočil pristojni vladni urad.

Uporabo vinjet bodo na začetku nadzorovali policisti.

Minister za promet Radovan Žerjav

ena cestninska postaja, in sicer v Dragutincih. S tem naj bi vlada po Žerjavovih napovedih prihranila približno 13 milijonov evrov. Na obstoječih cestninskih postajah bodo najprej dvignili rampe in omejili hitrost vožnje. »Nato pa predvidevamo, da bomo otoke, ki so v sredini, odstranili. To naj bi naredili do 15. septembra letos, vsi pa pričakujejo, da se bo pretočnost s tem bistveno povečala.« Steze ABC, ki se z uvedbo vinjet sproščajo, bi lahko učinkovito uporabili za tovorna vozila, to možnost pa zdaj preučujejo na ministrstvu.

Vinjete v praksi Vinjete bomo morali imeti vsi, ki se vozimo po slovenskih avtocestah in ob-

Cestninske postaje bodo kmalu preteklost.

Stroški uvedbe vinjet bodo po ministrovih besedah za polovico manjši, kot so bili predvideni v študiji urada za makroekonomske analize in razvoj. Celotni stroški uvedbe vinjet so ocenjeni na osem milijonov evrov. »Samo tiskanje vinjet pa je glede na podatke, ki jih imamo, torej glede na informativne ponudbe, kar 40-krat cenejše, kot je bilo omenjeno v študiji,« je dejal minister Žerjav. Kdo bo tiskal vinjete, za zdaj ni znano.

Cestninske postaje Zaradi uvedbe vinjet v prehodnem obdobju se je vlada odločila, da se bo zdaj v minimalni različici gradila samo

voznih večjih mest, na primer v Ljubljani. Doslej je namreč veljalo, da smo plačevali cestnino le na cestninskih postajah. Marsikdo se jim je izognil z vožnjo po stranskih cestah, nato pa spet zapeljal na avtocesto. Zdaj to ne bo več mogoče. Vinjete bodo morali imeti vsi, ki se vozijo po avtocestah in obvoznikah. In kako bo potekal nadzor? Sprva bo uporaba vinjet nadzorovala policija, vzporedno pa bo potekalo izobraževanje ljudi, ki so zdaj zaposleni na Družbi za avtoceste RS (Dars) in pobirajo cestnino. Minister Žerjav je prepričan, da je nadzor eden ključnih elementov za uspeh tega sistema. **D**

Lokalnim okoljem namenjena pozornost

Poslanci največje parlamentarne stranke SDS so pretekli teden v okviru svojih obiskov po slovenskih regijah obiskali Štajersko. Srečali so se z župani in s predstavniki občinskih odborov stranke v Podravju. Med zanimivejšimi je bil pogovor v prostorih Aerodroma Maribor o razvojnih načrtih letališča. Kot je na začetku obiska na tiskovni konferenci v Mariboru dejal vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, je sedanja vladna koalicija lokalnim okoljem namenila posebno pozornost. »Že pri prvih rebalansih proračunov smo predvsem občinam bistveno povečali glavarino in s tem tudi primerno porabo, zagotovili dodatna sredstva in jim omogočili, da so kvalitetno izvajale vse tiste redne naloge, ki jih je nanje prenesla država.« Po Tankovih besedah se je skrb vladne koalicije za razvoj lokalnih okolij potrdila tudi leta 2006 ob spreminjanju zakona o financiranju občin. »Za območje občin, ki sodijo v t. i. štajersko pokrajino, se je dodatno namenilo približno 15 milijonov evrov, kar je približno četrtnina primerne porabe mestne občine Maribor,« je spomnil Tanko. Kljub vsemu pa ti ukrepi na dolgi rok ne zadostujejo. »Ugotavljamo, da se razvojni zaostanki za najrazvitejšim delom Slovenije, to je za Ljubljano in osrednjo slovensko regijo, še naprej povečujejo. Edina možnost, da se stvari izboljšajo, je uvedba pokrajin,« je poudaril Tanko, v poslanski skupini SDS in tudi v stranki pa ocenjujejo, da upravljanje oziroma sledenje vsem prednostnim nalogam v posameznih lokalnih okoljih le na ravni države ni učinkovito in je zato uvedba pokrajin nujna. Tanko je dejal, da je sedanja vladna koalicija prva, ki se je resno lotila regionalizacije države in naredila operativni zemljevid členitve Slovenije. Dejal je še, naj bi na pokrajine predvidoma prenesli približno 1,3 milijarde evrov, kar je 15 odstotkov državnega proračuna. V teh sredstvih je predvidena tudi zadostna

količina razvojnih sredstev, kar omogoča, da pokrajine same oblikujejo svoje prioritete. Sicer pa je regionalizacija projekt, ki ga podpira praktično celotna lokalna politika. Zelo redka so namreč območja in zelo redki župani, ki mu nasprotujejo. Tanko je ob tem poudaril, da so med najbolj zagnanimi za uvedbo

Poslanci SDS obiskali Štajersko.

pokrajin tudi župani političnih strank, ki v tem mandatu iz ne-utemeljenih razlogov nasprotujejo uvedbi pokrajin. Pri tem je omenil občine Ptuj, Velenje in Nova Gorica. »Želimo si, da bi še v tem mandatu prišli v pogovorih tudi z opozicijo do konkretnega zemljevida členitve Slovenije, kajti vsako odlašanje na tem področju pomeni, da se negativni trend, ki ga prinaša centralizacija, to je zelo hitro povečevanje razvojnih razlik med posameznimi predeli, samo še povečuje. Računamo na to, da je slovenska politika sposobna presoje in podpore temu projektu,« je dodal Tanko.

Tudi predsednik mariborske SDS Gregor Pivec je poudaril, da je aktualna vladna ekipa Mariboru namenila posebno pozornost pri investicijskih vlaganjih v kakovostna delovna mesta. »Vrednost investicij na področju zdravstva, šolstva, univerze in kulture, ki so že v teku ali pa so predvidene za obdobje 2005–2011, znaša več kot 192 milijonov evrov, kar je skoraj dvakrat toliko kot v preteklosti. Če bi predpostavili, da Ljubljana oziroma osrednja slovenska regija glede razvoja stoji na mestu in bi potem merili stopnjo razvoja, kot jo izkazujejo druge regije, bi pomurska regija dohitela Ljubljano v 34 letih, podravska pa v 16,« je opozoril Pivec. V. K.

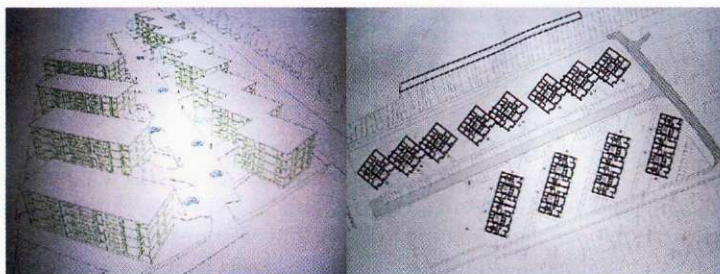

Stanovanjski bloki v vsako vas

Maruša Mihelčič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Borovnica leži na jugozahodnem robu Ljubljanskega barja. V vasi je sedež občine, v kateri živi okrog 4.000 prebivalcev. Zaradi dobre strateške lege in bližine prestolnice se občani bojijo množične pozidave in posegov v okolje.

Njihovi strahovi naj bi se kmalu uresničili, saj naj bi gradbeno podjetje Kraški zidar za republiški stanovanjski sklad že spomladi začelo graditi sedem štirinadstropnih stanovanjskih blokov na ozkem območju med Borovniščico in Gradišnikovo ulico. Predvidoma naj bi jih postavili v dveh sklopih, prvi naj bi štel 216 stanovanj, drugi pa 135. Prva stanovanja naj bi bila vselejva že prihodnje leto, soseka pa naj bi bila dokončana v letu 2010. V Borovnici že gradijo objekt, v katerem bo na voljo 30 stanovanj, investitorji pa naj bi načrtovali soseko z dvostanovanjskimi hišami. Po izračunih naj bi Borovnica v prihodnje dobila okrog 330 novih stanovanj, kar je za tak kraj velika obremenitev.

Načrt dvanajstih večstanovanjskih objektov ob Borovniščici

Stanovanjska soseka V februarju je občina Borovnica predstavila predlog občinskega podrobnega prostorskega načrta za del območja B1S/17 ob Borovniščici. Območje naj bi se urejalo s prostorskim izvedbenim aktom (OPPN), katerega namen je podrobnejše načrtovanje prostorske ureditve. Zajema parcele ob Borovniščici na vzhodni strani, do Gradišnikove ceste na zahodni strani,

obstoječe stanovanjske objekte na jugu in do regionalne ceste Vrhnika-Ig na severu. Prostorski načrt predvideva graditev stanovanjske soseke. Pritličja objektov bodo namenjena tudi drugim dejavnostim, kot so: članske organizacije, mirne poslovne dejavnosti, otroško in socialno varstvo, izpopolnjevanje in usposabljanje, izobraževanje in predšolska vzgoja. V kletnih etažah bo prostor za parkirišča

oziroma garaže, del pa bo namenjen shrambam, kolesarnicam, energetskim, tehničnim in drugim pomožnim prostorom. Na omenjenem območju naj bi tako zrastle 12 večstanovanjskih objektov. Pristojni predvidevajo tudi ureditev komunalne in energetske infrastrukture, graditev notranje povezovalne ceste in priključitev na regionalno cesto Vrhnika-Ig. Načrt predvideva še ureditev zunanjih skupnih površin, kot so parki, ekološki otoki in otroška igrišča.

Strah pred graditvijo Nekateri krajanje se z omenjenim načrtom občine ne strinjajo, saj so prepričani, da bodo veliki posegi na njihovem območju zmanjšali kakovost življenja. Borovničani naj tudi ne bi bili dovolj seznanjeni s posledicami posegov. Pristojni

naj ne bi bili pripravili nobene analize ali študije, ki bi podrobneje predstavila vplive tako korenitega posega. Po mnenju krajanov gre predvsem za interese investitorjev, ki hlepajo po bajnih dobičkih, tudi na račun neokrnjene narave in malih ljudi. Na voljo imajo kapital in moč, kar jim omogoča uresničevanje ciljev. Prebivalci Borovnice so zaskrbljeni, saj menijo, da tovrstni posegi ne sodijo v njihov prostor. Škatlasti bloki se ne ujemajo s kulturno krajino. Zdi se, da bi 1.000 novih prebivalcev podrlo ravnovesje v Borovnici. Tovrstni posegi tudi pomenijo, da bi morali povečati šolo in vrtec, zgraditi nove trgovine, parkirišča in urediti cestno infrastrukturo. Pri tem se poraja vprašanje, ali bo lahko občina zagotovila dodatno financiranje za tovrstne dejavnosti. Tako nenaadno povečanje prebivalstva je brez korenite raziskave oziroma študije o vplivu na družbeno-socialno življenje in na okolje neodgovorno. Treba bi bilo vključiti usposobljene ljudi s področja krajinske arhitekture, sklicati več javnih forumov in v razpravo pritegniti tudi prebivalce.

Pobuda za referendum Zaradi nestrinjanja z načrtovanimi projekti je Peter Svete na občino Borovnica vložil Pobudo volivcem za vložitev zahteve za razpis referendumu z referendumskim vprašanjem: Ali ste za to, da se uveljavi Odllok o OPPN za del območja B1S/17 Ob Borovniščici v Borovnici, ki ga je občinski svet občine Borovnica sprejel na 12. redni seji dne 28. februarja 2008? V obrazložitvi so navedli, da v postopku javne obravnave niso bile upoštevane nekatere temeljne zahteve lokalne skupnosti, ki so bile v skladu z določili pravočasno podane v pisni obliki. Zahtevajo nižjo gostoto pozidave, kar pomeni več igrišč za otroke, sprehajalnih poti, zelenic, postopno graditev, ki bi bila skladna z razvojem komunalne in družbene infrastrukture, ter večjo kakovost gradnje, pod katero pojmujejo razgibano arhitekturo z dvokapno streho, kot je značilna za slovensko podeželje. Civilna iniciativa občini očita, da se blokavska naselja načrtujejo prehitro in brez vednosti javno-

sti. Na veliko predlogov pristojni niso nikoli odgovorili. O tako pomembnem vprašanju bi morali odločiti vsi občani in ne samo peščica svetnikov, ki ne odločajo vselej v prid občine, ampak se največkrat prilagajajo težnjam kapitala. V predlogu navajajo, da se sicer strinjajo z razvojem borovniške občine, vendar poudarjajo, da mora ta razvoj potekati postopno. Prav tako je

Ci zahteva dvokapne strehe, kot so običajne na podeželju.

Peter Svete (desno) je 10.3. 2008 županu Ocepku izročil 420 podpisov.

tudi rast prebivalstva zaželena in potrebna, vendar je treba na podlagi študij ugotoviti, kakšen vpliv bo povečanje prebivalstva imelo na krajino.

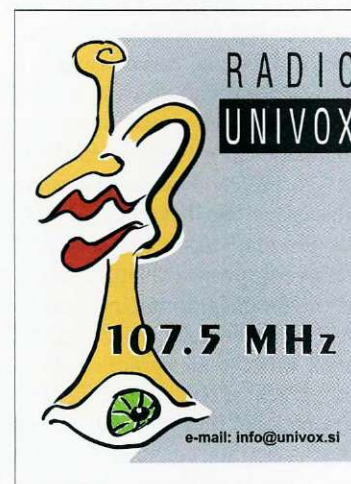
Grožnje podpisnikom V ponedeljek, 10. marca 2008, je skupina občanov Borovnice županu Andreju Ocepku na sedežu občine izročila podpisano pobudo volivcem za razpis referendumu o nameravani množični graditvi blokov. Pobudo je podpisalo 420 občanov. Izviren seznam podpi-

sov z imeni in priimki, datumi rojstva, naslovi in podpisi ima občinska uprava, kopijo dokumenta pa predlagatelj. Že naslednji dan, torej v torek, 11. marca 2008, so mnogi podpisniki pobude prejeli pisni odgovor Odvetniške pisarne Bojan Makovec, Andrej Doles in Katarina Doles iz Domžal, v katerem ti podpisnikom grozijo z odškodninsko tožbo, če bi vztrajali pri izvedbi referendumu. V pi-

vlačevanje izvedbe posega v prostor, v katerega je naša stranka že vložila izdatna sredstva.« V odvetniški pisarni so mnenja, da so po splošnih načelih odškodninskega prava podpisniki pobude njihovi stranki, podjetju Orbital, d. o. o., odškodninsko odgovorni. Navajajo očitke, da njihovi argumenti nimajo nikakršnih utemeljenih pojasnil in dokazov. Orbital, d. o. o., naj bi bil že podpisal pogodbo s Stanovanjskim skladom RS. »Prav tako je izbran izvajalec gradnje in z njim tudi podpisana pogodba in naša stranka od dne 29. 2. 2008 beleži izgubo na zaslužku 250 tisoč evrov dnevno, kar v končni fazi pomeni škodo, ki jo ocenjujejo na 20 milijonov evrov, in jo s tem odškodninskim zahtevkom naperja zoper vas kot podpisnika pobude za referendum.«

Verjamejo v pravico Prejemniki pisma so bili zaradi groženj pretreseni, prestrašeni in jezni. Njihovi osebni podatki so bili zlorabljeni in hkrati pridobljeni nezakonito. S tem so pristojni kršili temeljne človekove in z ustavo določene pravice. Zaradi strahu nekateri razmišljajo tudi o preklicu podpisa. V civilni iniciativi so nad vedenjem investitorja ogorčeni, še bolj pa jih pretresa dejstvo, da je nekdo seznam z njihovimi osebnimi podatki izročil odvetnikom investitorja. Na sestanku civilne iniciative so tako sprejeli sklep, da člani podajo prijavo varuhinji človekovih pravic, informacijski pooblaščenki in ministrstvu za pravosodje, da se sproži postopek proti storilcem tega kaznivega dejanja. **D**

smu zastopniki družbe Orbital, d. o. o., zatrjujejo, da je bil postopek izveden skladno z zakonom po vseh fazah, k odloku pa naj bi bila dala soglasje vsa potrebna ministrstva, potem ko so testirali vse pogoje in kriterije za varno graditev. »Prejeli smo vašo cenjeno pobudo za izvedbo referendumu in še s tako veliko mero domišljije v vaši pobudi ne najdemo protizakonitih dejanj oziroma posegov v prostor, pri čemer v imenu naše stranke štejemo takšno dejanje kot zavestno za-

Kako do soglasja z Naturo 2000

Lucija Horvat, foto: Bor Slana/Bobo, arhiv Demokracije

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je na 10. seji razpravljala med drugim o vplivih naravovarstvenih norm na območju Furlanije - Julijske krajine, potrdili pa so tudi svoj načrt mednarodne dejavnosti.

Člani parlamentarne komisije na 10. seji, v ospredju državni sekretar Zorko Pelikan

Na četrtekovi 10. seji komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu so udeleženci najprej razpravljali o vplivu o naravovarstvenih norm na območju poselitve slovenske avtohtone manjšine v Furlaniji - Julijski krajini. Predstavniki Kmečke zveze iz Trsta so opozorili, da strogi naravovarstveni ukrepi negativno vplivajo na tradicionalne dejavnosti slovenske manjšine na območju tržaškega in goriškega Krasa. Pokrajina obsega 22.000 hektarjev, od česar jih zdaj kar 12.000 sodi pod varstveni projekt Natura 2000, ki onemogoča domačinom, ti so večinoma Slovenci, da bi posodabljali kmetije ali zgradili kakšen nov objekt. Predstavniki KZ Trst so opozorili tudi na to, da so bili ti varstveni ukrepi sprejeti mimo manjšine, ki je izločena tudi iz so-

odločanja o projektu. Po mnenju KZ Trst je bil s tem kršen 21. člen zaščitnega zakona in so v zvezi s tem vložili pritožbo na pristojno deželno upravno sodišče.

Dovolj je bilo Tržaški in goriški Kras so že dovolj prizadele prisilne razlastitve po drugi svetovni vojni: v občini Dolina zaradi širitve Trsta in graditve industrijske

cone, na Goriškem zaradi naselitve optantov. Zadnja večja razlastitev je bila izvedena ob postavitvi sinhrotrona, pospeševalnika pri Bazovici, čemur je slovenska manjšina nasprotovala, a ni nič pomagalo. Kot so poudarili, slovenska skupnost na Goriškem in Tržaškem ne nasprotuje projektu Natura 2000 in tudi kasnejšemu pokrajinskemu parku ne, vendar

Predstavniki Kmečke zveze iz Trsta so opozorili na naravovarstvene omejitve.

ne želi, da bi bilo poseganje v prostor tako zamrznjeno, kot je zdaj. Bojijo se, da bodo z območjem, če slovenska skupnost ne bo soudeležena pri upravljanju tega ozemlja, upravljale sile, ki tam živčece Slovence vidijo kot tujek, in bodo ti, ker bodo prisiljeni izbrati drugačne poklice, dobesedno pregnani s svoje zemlje. V zvezi s to problematiko je komisija DZ podprla predlog državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana, ki je poudaril, da je projekt Natura 2000 ukrep, ki ga uveljavlja celotna EU, predstavniki ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ministrstva za okolje in prostor v koordinaciji urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter predstavniki slovenske manjšine v Italiji pa naj ga preučijo. Sklepe bi lahko uporabili kot podlago za posebno delovno omizje, ki bo delovalo v okviru Furlanije - Julijske krajine in Slovenije. Komisija slovenski vladi tudi predlaga, naj ustrezno ukrepa.

Moja Slovenija Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu se je seznanila tudi s poročilom o delovanju revije Moja Slovenija in poročilom vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu o razdelitvi sredstev v letu 2007. Revija za izseljence Moja Slovenija izhaja od januarja 2006. Je brezplačna in izhaja v 3.200 izvodih, njena distribucija pa poteka prek posameznih društev in diplomatsko-konzularnih predstavništev. Nanjo se je mogoče naročiti tudi individualno, vendar je treba plačati stroške poštne in manipulativne stroške, ki skupaj znesejo 63 evrov, je med predstavitvijo poročila o delovanju revije dejal Edvard Vrtačnik, direktor založbe Otroci,

Tedenski utrip

OROŽJE AVSTRIJSKEGA CESARSTVA

Generalni konzulat Republike Slovenije in Združenje slovenskih poslovnežev in strokovnjakov v Clevelandu sta povabila ameriške Slovence na skupinske ogledne razstave *Armors and Arms from Imperial Austria*

– *Oklepi in orožje avstrijskega cesarstva*, ki je do 1. junija na ogled v clevelandskem umetnostnem muzeju. Razstava prikazuje več kot 200 predmetov iz časa avstrijskega cesarstva, katerega del je bilo tudi današnje slovensko ozemlje. Razstava se osredinja na avstrijsko Štajersko v času od 1500 do 1650, ko so cesarstvo ogrožali turški vpadi. Večina razstavljenih predmetov še nikoli prej ni odšla iz Avstrije. Razstavljeni so predmeti iz orožarne v Gradcu, ki sicer hrani okrog 30.000 predmetov in je bila le ena od številnih, ki jih je cesarska družina postavila za obrambo pred Turki. Posebne skupinske ogledne razstave v slovenskem in angleškem jeziku vodi sodelavka clevelandskega muzeja Aleksandra Carepella iz Ljubljane.

NA SEJEM V PODJUNO Jožefov sejem v Dobrli vasi v Podjuni iz leta v leto privabi tudi več ljudi iz sosednje Štajerske in iz bližnje Slovenije. Pravočasno pred začetkom vigredi zaveje v Podjuni svež veter za gospodarstvenike.

Dobrova vas

Kramarji, razstavljalci kmetijske mehanizacije in zabavišni park so stebri sejma. V Gospodarskem združenju dobrolskih obrtnikov se trudijo, da bi bil Jožefov sejem magnet za publiko s širšega območja Podjune. V navado je prišlo, da so prijateljem Slovenskega prosvetnega društva Srce na stečaj odprta vrata Kulturnega doma, kjer je bila pozno v noč gostoljubnost poglavito načelo. Za goste v Kulturnem domu SPD Srce je skrbel Peter Grilliz.

VSE VEČJI INTERES Slovenska književnost postaja vse bolj zanimiva za italijanske bralce, piše *Novi glas*, kar lahko pripišemo izidu Pahorjeve Nekropole v italijanskem prevodu. Tako je dnevnik *Il Gazzet-*

tino v petek, 7. marca, celotno kulturno stran posvetil pisatelju Borisu Pahorju in njegovi Nekropoli. Objavljen je bil namreč razčlenjen intervju s pisateljem. Zelo odmevna je tudi cela stran, ki jo je 9. 3. slovenski književnosti namenil ugledni gospodarski dnevnik *Il sole 24 ore* iz Milana v svoji nedeljski kulturni prilogi *Cultura e civiltà*. Uvodni članek so zaupali, kot ga imenujejo, patriarhu med slovenskimi pisatelji Pahorju. Temeljito in za italijanskega bralca zelo informativno je poročilo Cristine Bartocletti o mlajši generaciji slovenskih piscev, kot so Miha Mazzini, Andrej Blatnik, Brina Svit in tržaški Slovenec Marko Sosič. Pri Goriški Mohorjevi družbi pa Laura Ricci piše o Srečku Kosovelu in v svojem članku omenja najnovejšo izdajo neobjavljenih pisem pesniku, ki ga milanski gospodarski dnevnik označuje s pojmom ljubljanski Rimbaud.

Boris Pahor

O IZGONU SLOVENCEV V Slovenskem domu v Zagrebu so 19. marca odprli razstavo fotografij o izgonu Slovencev med drugo svetovno vojno. Predsednica Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Ivica Žnidaršič je ob tem spomnila, da so nacistični in fašistični okupatorji iz Slovenije izgnali 63.000 Slovencev, večinoma v Nemčijo, na Hrvaško, v Srbijo in na Madžarsko. Izgon Slovencev je bil genocid, tako so ga okvalificirali na nürnberškem procesu, je dejala Ivica Žnidaršič in poudarila, da je v izgnanskih taboriščih za Slovence trpelo tudi približno 20.000 otrok. Razstavljene fotografije prikazujejo izgon Slovencev ter njihovo življenje in prisilno delo v izgnanstvu in begunstvu. Predsednica Društva izgnancev Slovenije je tudi dejala, da je zbiranje in ohranjanje spominov o genocidni politiki do Slovencev in drugih slovanskih narodov pomembno zaradi novih pojavov fašizma in nacizma ter vseh oblik rasizma. Društvo izgnancev Slovenije si od leta 2001 prizadeva, da bi ustanovili mednarodni odbor izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945. Žnidaršičeva je dodala, da so začeli s pripravami na prvi tovrstni evropski kongres, ki bo 6. junija 2009 v Sloveniji. Razstava o izgonu Slovencev je bila prvič na ogled v Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani decembra 2005.

ki revijo izdaja. Državni sekretar Zorko Pelikan je presodil, da je urad z revijo in izdajateljem zadovoljen, da je revija precej napredovala, lahko pa se stvari še izboljšajo. Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu pa je v zvezi z izdajanjem te revije predlagala analizo njene distribucije in skupaj z izdajateljem, založbo Otroci, poskuša zagotoviti čim boljše dostopnost revije. Med razpravo je namreč poslanec Samo Bevk (SD) izrazil dvom o učinkovitosti distribucije revije in opozoril, da je število individualnih naročnikov, odkar

revije za Slovence po svetu več ne izdaja Slovenska izseljenska matica (SIM), s 1.800 padlo na 573. Revijo *Moja Slovenija* je kritizirala tudi SIM. Poslanec Bevk je menil, da je potrebna temeljitejša analiza delovanja revije.

Natančnejša analiza Komisija se je pretekli četrtek seznanila tudi s poročilom vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu o razdelitvi njegovih sredstev v lanskem letu. Kot pomembno novost kaže omeniti, da je imel urad lani prvič v zgodovini ustrezne pravne podlage za razdeljevanje

sredstev. Člani komisije so med razpravo opozorili, da bi si želeli podrobnejše analize posameznih postavk in primerjavo podatkov z letom 2006, zato je komisija sprejela sklep, naj urad v 30 dneh pripravi natančnejšo in primerjalno analizo razdeljenih sredstev.

Spletni portal Na seji komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je državni sekretar Zorko Pelikan napovedal, da bo vladni urad za Slovence v zamejstvu in po svetu skupaj s štirimi organizacijami, ki se v Sloveniji ukvarjajo s Slovenci zunaj nje-

nih meja, do poletja vzpostavil skupni medmrežni portal. Poleg urada bodo pri njegovem nastajanju sodelovali Svetovni slovenski kongres, Slovenska izseljenska matica, Slovenija v svetu in Rafaelova družba. Kot je dejal Pelikan, bo portal namenjen Slovincem, ki živijo zunaj meja Slovenije, da bodo kadar koli dobili odgovor na svoja vprašanja, nejasnosti ali dvome. Portal bo na začetku zaživel v informativni obliki, na njem pa bo predvidoma dostopna tudi revija za Slovence po svetu *Moja Slovenija*. Člani komisije so projekt soglasno podprli. **D**

Oboroženi spopadi se z meje med Sudanom in Čadom premikajo v notranjost Čada, kar krizo le še zaostrojuje.

Obujeni pesimizem v Sahari

Ana Müllner, foto: Reuters, EU

Predstavniki Čada in Sudana s podpisom vnovičnega mirovnega sporazuma – že šestega v zadnjih petih letih – nameravajo zajeziti krvavo nasilje, ki že vse predolgo razjeda regijo. A obeti za prihodnost so še vedno vse prej kot optimistični.

Po vnovični sklenitvi (ura- dnega) miru naj bi se med Čadom in Sudanom končale sovražnosti in normalizirali odnosi med obema državama, ki že leta neprenehoma pretresajo vzhodnosaharsko regijo. A glede na to, da je do sedaj neslavno propadlo že pet skoraj identičnih sporazumov, si tudi od pravkar podpisanega le stežka obetamo dejanske spremembe. V ozadju političnih trenj med državama pa se skriva usoda pokrajine Darfur, ki bo očitno še naprej ostala rana sodobne družbe.

Afriške politične spletke Pod budnim očesom generalnega sekretarja Združenih narodov Ban Ki Muna sta čadski predsednik

Idriss Deby in sudanski predsednik Omar al Bašir v Senegalu znova želela prepričati, da se bodo sovražnosti med obema državama ustavile in da se bo območje stabiliziralo. Pri tem sta lahko računala le na zaupanje najlahkovernejših; politične

Meja med dobrim in zlim v vzhodnosaharski regiji postaja vedno bolj nejasna.

intrige na območju so namreč razpredle lovke do te mere, da upanje na spremembe ostaja majhno. Deby in al Bašir se že leta vrtita v krogu medsebojnega obtoževanja. Drug drugega obtožujeta sodelovanja z različnimi uporniški skupinami. Verjetno edina skupna stvar, ki si jo delita politična vrhova, je njun odnos do krize v Darfurju. Čad in Sudan si namreč še vedno na vse kriplje prizadevata prikriti dogajanje v Darfurju in ostro nasprotujeta namestitivi tujih vojakov na območju. To jima je do nedavne vzpostavitev misije Eufor celo uspelo, s tem ko sta poskušala mednarodno skupnost prepričati v uspešnost misije Afriške unije, ki pa je

povsem propadla. Še več, nemajhen delež vojakov Afriške unije naj bi bil celo sodeloval z različnimi uporniški skupinami, po nekaterih podatkih pa naj bi to počeli po navodilih uradnega Kartuma.

Pesimizem ostaja Zdi se, da se, vse odkar je v krizo v Darfurju vpleten tudi Čad, stanje le še slabša, kar je posledica številnih političnih zaostrovanj. Čad se namreč prav tako že leta sooča z državljansko vojno, ki jo vlada v N'Djameđi vodi proti številnim uporniški skupinam. Oboroženi spopadi se z čadsko-sudanske meje vedno bolj premikajo v notranjost Čada, ki je tako hote ali nehote postal novi

Predsednika Čada in Sudana sta podpisala že šesti sporazum o nenapadanju.

glavni akter darfurske drame. V ozadju pa vlogo velikega političnega botra še naprej igra Kitajska; Peking je namreč močno gospodarsko vpleten ne samo v Sudanu, temveč tudi v Čadu, saj ta država prav tako razpolaga s številnimi zemeljskimi viri, ki jih vzhajajoča azijska velesila krvavo potrebuje. Kitajska že od vsega začetka podpira sudanske interese, kjerkoli se le da, hkrati pa to vedno bolj počne tudi v odnosu do čadske politike in tako le še podpihuje trenja med obema državama.

Za resnično obsežnost krize v Darfurju verjetno ve le malo. Maloštevili novinarjem, ki se odpravijo v Darfur, je dostop v večini primerov prepovedan ali pa poteka pod budnim očesom vladnih predstavnikov. Podobno se dogaja tudi s humanitarnimi delavci, ki delujejo v številnih begunskih taboriščih vzdolž čadsko-sudanske meje;

odkar je v Čadu izbruhnila afera Zojina barka (v kateri je mreža dvajsetih Evropejcev in Kanadčanov pod krinko ugrabila več kot sto čadskih otrok in jih poskušala pretihotapiti v Francijo), imajo tudi humanitarni delavci čedalje manj ugleda med lokalnim prebivalstvom. Po uradnih poročilih ZN še vedno velja, da je darfurski konflikt do sedaj zahteval 500 tisoč mrtvih in 2,5 milijona beguncev, ta številka pa je v resnici še precej večja. Medtem pa uradni Kartum s samodržcem al Baširjem na čelu še vedno zatrjuje, da je Darfur le „medijska izmišljaja, s katero se želi očrniti Sudan“.

Tanka linija „Moralna jasnost dogajanja v Darfurju je vedno bolj zamegljena in vedno težje je

Davek darfurske krize

določiti, kdo spada med zločince in kdo med žrtve,“ je v svoji reportaži iz Darfurja nedavno zapisal novinar ameriškega Timea. In če je kriza v Darfurju sprva simbolizirala boj za prevlado med afriškim in arabskim prebivalstvom, je zdaj stopila iz teh okvirjev in danes simbolizira povsem druge vidike problematike v sodobni Afriki. Simbolizira predvsem izredno globoko etnično razklanost prebivalstva, ki se ne deli več samo po veri, temveč po plemenskih in rasnih razli-

kah. Če so bile uporniške skupine od izbruha krize povsem jasno opredeljene, danes ni več tako. Uporniške skupine rastejo kot gobe po dežju, meje med njimi so vse bolj nejasne in prestopi z ene strani na drugo se vrstijo iz dneva v dan. Večina upornikov deluje po načelu: danes si moj prijatelj, jutri boš moj sovražnik. Arabske milice džandžavidi so tako precej bolj oslabiljene kot pred leti, medtem pa je zrasla moč številnim drugim gverilskim skupinam, ki se vedno bolj bojujejo med seboj, tudi če pripadajo istemu plemenu. In kot posledica darfurske polja smrti postajajo čedalje večja. **D**

V Darfurju je čedalje več uporniških skupin.

Največja misija EU do zdaj

Od preteklega tedna je usoda nemirne vzhodnosaharske regije tesneje povezana tudi s staro celino, saj se je v Čadu uradno začela mirovna misija EU (Eufor), ki je hkrati največja vojaška operacija v zgodovini povezave. Misija bi se sicer morala začeti že decembra lani, a je bila prestavljena iz logističnih razlogov, nato je bila januarja znova prestavljena zaradi novega izbruha nasilja v državi. Glavna naloga mirovne misije je zavarovanje beguncev in humanitarnih delavcev vzdolž meje med Sudanom in Čadom ter Srednjeafriško republiko. Predvidoma naj bi bili vojaki EU na območju 12 mesecev, vendar je precej verjetno, da se bo delovanje misije v primeru njene uspešnosti podaljšalo. Ta čas je v čadski prestolnici N'Djamena nameščenih 1.700 pripadnikov, celotna misija pa

bo štela 3.700 pripadnikov. Največ vojakov so prispevale Francija (2.100) ter Poljska in Irska (vsaka po 400 vojakov), s 15 vojaki pa sodeluje tudi Slovenija.

Vzpostavitev mirovne misije v Čadu je nedvomno ena od pomembnejših zunanje-političnih potez EU v zadnjih letih, saj šele prihod evropskih vojakov vliva upanje za vsaj delno stabilizacijo območja. Do sedaj

EU v Čadu začenja največjo vojaško operacijo v svoji zgodovini.

naj bi bila skrb za begunce v pristojnosti vojakov Afriške unije, ki bodo v prihodnje pomagali pripadnikom Euforja. A vojaki Afriške unije se lahko s svojim dosedanjim delom v Čadu in Sudanu vse prej kot pohvalijo; maloštevilni in izredno slabo opremljeni so bolj kot mirovni posredniki v zadnjih letih igrali vlogo nemih opazovalcev. Mirovna misija Eufor pa končno vzbuja upanje, da je tudi EU pripravljena prevzeti dejavnejšo vlogo pri reševanju največjih kriznih žarišč na svetu. Pri tem lahko dodamo le: bolje pozno kot nikoli. Če bi se evropska sedemindvajseterica za ta korak odločila prej, bi zagotovo lahko preprečila razsežnosti katastrofe, v kateri se je znašel Čad z okolico. Upamo lahko le, da bo tudi drugi (razviti) svet sledil pobudi EU in čim prej pomagal rešiti krizo v Darfurju, sicer bo ta pokrajina še naprej ostala primer nesposobnosti delovanja svetovne diplomacije 21. stoletja.

Onesnažen zrak

Analiza, ki so jo pri Mednarodnem olimpijskem komiteju (MOK) opravili o onesnaženosti pekinškega zraka, je pokazala, da bi lahko imeli nekateri športniki, ki tekmujejo na prostem v vzdržljivostnih športih – cestno kolesarstvo, maraton –, precejšnje težave. Sodelovanje na vzdržljivostnih preizkušnjah, ki trajajo več kot uro, lahko tekmovalcem povzroči težave pri dihanju, vendar pa so kljub temu izsledki raziskave boljši od pričakovanj. Težave s kakovostjo oziroma onesnaženostjo pekinškega zraka so prvič v zgodovini iger sprožile obsežno analizo, ki jo je izvedel MOK. Kitajska bo poletne OI gostila avgusta.

Milijoni zajčkov Velikonočni zajčki in čokoladna jajčka so za nemške izdelovalce sladkarij vse pomembnejši izdelek. Velikonoč-

ni izdelki predstavljajo že približno devet odstotkov celotne letne količine prodanih čokoladnih izdelkov. Nemški proizvajalci so lani z velikonočnimi izdelki ustvarili rekordnih 407 milijonov evrov

prometa. Za letos tako proizvajalci kot trgovci kljub zvišanju cen sladkarij in zgodnjemu datumu velike noči pričakujejo vnovično rast prodaje. Nemci imajo za velikonočne praznike radi klasične velikonočne izdelke. Povprašujejo predvsem po velikonočnih jajčkih z alkoholom in brez, zajčkih, jagenjčkih in piščančkih. Najbolje gredo v prodajo zajčki, saj jih v Nemčiji vsako leto prodajo več kot 100 milijonov.

Novi guverner V newyorškem državnem kongresu v prestolnici Albany je slovesno prisegel prvi temnopolti in hkrati tudi prvi slepi guverner države, dosežani guvernerjev namestnik David Paterson. Paterson je nasledil

Eliota Spitzerja, ki je odstopil zaradi škandala s prostitutkami. Novega guvernerja so pozdravili tudi republikanski člani senata in predstavniškega doma, predvsem demokrati, ki bi najraje čim prej pozabili na škandal. Prisege se je udeležila tudi demokratska predsedniška kandidatka Hillary Clinton, ki je v slabo voljo niso spravili niti vzkliki v podporo njenemu nasprotniku Baracku

Obami z galerije. Paterson in Spitzer sta med tako imenovanimi super delegati, ki so ji že izrazili podporo za osvojitve demokratske predsedniške nominacije, čeprav bo Spitzer svoj glas izgubil, ker je odstopil s položaja.

Varnost otrok V največji norveški porodnišnici Akershus nameravajo uvesti zapestnice, s katerimi želijo preprečiti ugrabitve novorojenčkov, s čimer želijo povečati varnost otrok. V tej bolnišnici sicer še ni prišlo do ugrabitve, vendar se je to dogajalo drugod po državi. V porodnišnici, kjer se vsako leto rodi okoli 4.200 otrok, bodo vsaki porodnici in novorojencu nadeli zapestnico s čipom, ki se bosta

TUJI TISK

Corriere della Sera

V Marijinem imenu

Zgodba o Mariji, beloruski deklici, zaradi katere se italijanska družina, ki jo je posvojila, toži z državo, v kateri se je deklica rodila, je postala film. Ideje, da bi posneli film po zgodbi, ki je septembra 2006 razdelila Italijo in povzročila

diplomatsko krizo, se je domislil režiser Franco Diaferia. Premiera filma, v katerem so nastopali Andrea Lionetti, Nataša Stefanenko in drugi, ki so v vzhodni Evropi zelo priljubljeni, je bila pred kratkim. Pretresljiva zgodba o Mariji je pravzaprav osebna zgodba. Takšnih otrok, kot je Marija, je v zavetiščih po Ukrajini vsaj še 30.000, med njimi je še opaziti posledice černobilske nesreče. Zgodba se dogaja v Ukrajini, pripoveduje pa jo don Vittorio, ki ugotovi, da je resničnost povsem drugačna in celo še bolj dramatična: brezsrčni birokrati bi radi otroške domove spremenili v profitne organizacije, v njih pa so otroci, ki bolehalo za levkemijo in jim pomagajo prostovoljni zdravniki z vsega sveta.

The Guardian

Kdo je mafijec

Sicilijanski turistični vodnik Augusto Cavadi, ki se je naveličal odgovarjati na vedno ista vprašanja o mafiji, je napisal žepni priročnik, ki se mu ne bo odpovedal noben popotnik. Priročnik O mafiji za turiste so izdali v itali-

janščini, angleščini, japonsščini, nemščini, španščini in francoščini. V njem je govor o naslednjih vprašanih: kako so videti mafijci, ali je mafija res nesmrtna in zakaj v desetih dneh našega potovanja nismo videli nobenega streljanja. Vodnik je v knjigo vključil deset vprašanj, ki mu jih vsakokrat postavljajo turisti. Knjižica ima 55 strani in stane 5,5 evra. Na vprašanje, kako da pet milijonov Sicilijancev ne more premagati pet tisoč mafijcev, odgovarja, da na Siciliji obstaja tako imenovana siva cona – to so ljudje, ki niso člani mafijskih združb, a se delajo, da njene dejavnosti ne opazijo. V knjižici so naštet tudi filmi, v katerih je mafija prikazana verodostojno.

druga od druge lahko oddaljili samo za določeno razdaljo, če je ta presežena, pa se bo vklopil alarm. Če bi mamica poskušala odnesti otroka, ki ni njen, ali če bi kdo poskušal odstraniti zapestnico z novorojenčkovega gležnja, se bodo avtomatično ustavila dvigala in zapahnila vsa vrata v bolnišnici. Bolnišnica Akershus, ki je v bližini prestolnice Oslo, naj bi na Norveškem prva uvedla ta alarmni sistem po selitvi na novo lokacijo 1. oktobra.

Otroci na ulici V Nemčiji, eni najbogatejših držav v Evropi, približno 20.000 otrok in mladostnikov živi na ulici, razlogi za ta pojav pa so različni. Nasilje v

družini, zanemarjanje in uživanje mamil pri starših so najpogostejši razlogi, zaradi katerih otroci običajno zbežijo od doma in postanejo brezdomci. Otrokom, ki živijo na ulici, grozi, da postanejo izobčenci družbe in kasneje ta status prenesejo še na svoje otroke. Sicer pa imajo številni, ki so se znašli na ulici, težave zaradi bolezni in malo možnosti za redno zaposlitev. Polovica tistih otrok in mladostnikov, ki živi na ulici, je mlajših od 18 let, trije odstotki pa so mlajši od 14 let.

Bombni preplah Obiskovalce pariškega knjižnega sejma, katerega časní gost je bil letos Izrael, so zaradi bombnega poplaha evakuirali. Sejem, posvečen izraelski literaturi, je bojkotiralo več

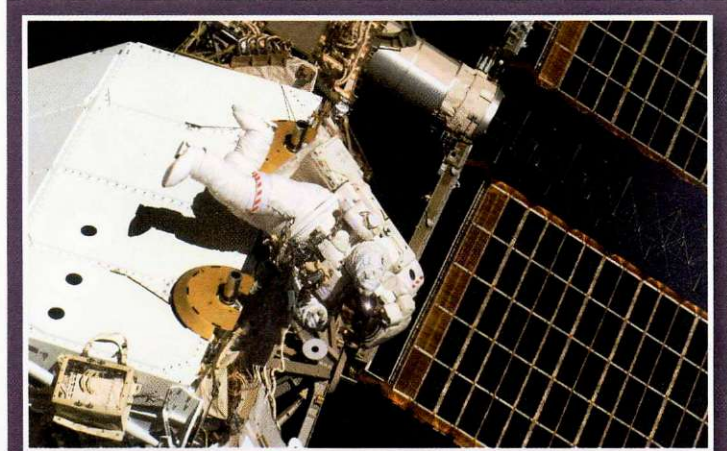

arabskih oz. muslimanskih avtorjev. Več držav, ko sta Libanon in Savdska Arabija, pa tudi zveza palestinskih pisateljev ter alžirski, maroški in egiptovski založniki so pozvali k bojkotu sejma, s čimer želijo izraziti nasprotovanje izraelski politiki do Palestincev.

Organizatorji 28. sejma so na pozive k bojkotu odgovorili, da je bila povabljená izraelska literatura, ne pa država Izrael.

Afganistan Kanada bo v letu 2011 iz Afganistana umaknila 2.500 svojih vojakov. Pogoj, da bodo kanadske enote v Afganistanu ostale do leta 2011, je, da bo kanadska vojska na jugu Afganistana dobila okrepitev najmanj 100 vo-

jakov iz kake druge države članice zveze Nato. Opozicijske stranke so prvotno zahtevale, da bi se morala misija kanadske vojske v Afganistanu končati že prihodnje leto, ko se mandat uradno konča. Kanadska javnost namestitvi kanadskih vojakov na jugu Afganistana ni naklonjena. Od leta 2002 je tam umrlo 79 kanadskih vojakov, leta 2006 pa je tam življenje izgubil tudi kanadski diplomat.

Vesolje

Na Mednarodni vesoljski postaji (ISS) se je začelo prvo opravilo posadke ameriškega vesoljskega plovila Endeavour v vesolju. Vesoljca Rick Linnehan in Garrett Reisman naj bi v skupno šesturnem opravilu namestila prvi del japonskega laboratorija Kibo. V vesoljskem laboratoriju Kibo naj bi v prihodnjih letih opravili okoli 100 poskusov, med drugim o razvoju zdravil za zdravljenje alergij. Vesoljsko plovilo Atlantis je na ISS pripeljalo evropski laboratorij Columbus.

Vir: STA

TUJI TISK

New Scientist

Ljubosumje

Ljubosumneži si bodo morali kupiti obuvalo z debelim podplatom, ker naj bi bila moč ljubosumja povezana s telesno višino. Tako vsaj trdijo znanstveniki z univerz v Groningenu in Valencii, ki so na Nizozemskem izprašali 549 mo-

ških in žensk, da bi lahko klasificirali moč ljubosumja in ugotovili, katere lastnosti ljubezenskega tekmeča lahko izzovejo maksimalno jezo. Moški se najbolj bojijo privlačnih, bogatih in fizično močnih tekmecev, toda čim višji so moški, mirneje gledajo na svoje konkurente. Ženske pa so najbolj ljubosumne na lepe in zapeljive ženske. Po besedah znanstvenikov je to mogoče pojasniti s pomočjo evoliucijskih dejstev. Pri ženskah imajo največ uspeha moški visoke rasti, ženske srednje rasti pa niso samo najbolj simpatične moškim, ampak so tudi najbolj zdrave in plodne. Izkazalo se je tudi, da so ženske srednje rasti najbolj ljubosumne na svoje tekmece, bolj kakor ženske majhne in visoke rasti.

The Times

Nagrada za dokaz

Poljski duhovnik in matematik, prijatelj nekdanjega papeža Janeza Pavla II., je dobil največjo znanstveno nagrado za svoje delo, ki kaže, kako lahko matematika dokaže obstoj Boga. Profesor, 72-letni Michael Heller, strokovnjak

za kozmologijo in filozof, ki se je specializiral za matematiko in metafiziko, je v New Yorku dobil nagrado v višini 820.000 evrov. Njegove teorije ne vsebujejo toliko dokazov v prid obstoja Boga, pač pa kar nekaj dejstev, ki vnašajo dvome o obstoju sveta okoli nas. Razvil je zapleteno formulo, ki lahko pojasni vse, tudi naključje, s pomočjo matematičnih izračunov. V obrazložitvi piše, da je uvedel zelo pomemben pojem v teološko znanost. Pokazal je, da je teologija, ki je izolirana od drugih znanstvenih raziskav, neprepičljiva, znanost, ki ne priznava drugačnih poti, pa slepa.

Mag. Iztok Jarc

Tekmovali bomo lahko samo s kakovostjo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Iztok Jarc, ki bo avgusta dopolnil 45 let, je minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V svoji dolgoletni praksi ima veliko izkušenj z različnih področij, med pomembnejšimi so tiste z mednarodnega parketa. Vodenje ministrstva je prevzel 6. marca 2007, delo resorja pa odlično pozna.

Hrana postaja čedalje dražja in največja dobrina, na žalost pa je tudi razlog za visoko inflacijo. Zakaj?

Zadnja podražitev hrane v svetu je dejansko pokazala, da je svet bistveno bolj povezan, kot smo si predstavljali doslej, in da sta tudi kmetijstvo in živilstvo del tega procesa. V bistvu je bilo pri tem ključno povečanje cen žit. Na južni polobli je bila letina nekoliko slabša, v Severni Ameriki pa je bila povprečna ali celo normalna. Dejstvo pa je, da so se zaloge začele zniževati. Trg je na to izrazilo, mogoče celo špekulativno odreagiralo in cene so se izjemno povečale. Najprej na svetovni borzi, kasneje tudi v Sloveniji in povsod v Evropi. Pokazalo se je, da je svet zelo povezan. Cene surovin v zadnjem času precej naraščajo in verjetno je to povezano z vsem drugim gospodarstvom, mogoče celo s finančnimi špekulacijami.

Ali je Evropa sprejela dovolj dobre ukrepe na tem področju?

Evropa se je odzvala, vendar je v obstoječem načinu liberalizacije cen težko zelo hitro odreagirati. V EU je recimo odpravljena obvezna »praha«, to se pravi davek na zemljišča, ki niso v obdelavi, izvozne spodbude za žita smo spustili na nično stopnjo in podobno, vendar to ni učinkovalo. Če bi se to zgodilo pred desetimi leti, bi EU uvedla t. i. evropske dajatve. Zdaj to praktično ni več mogoče. V sistemu, kot je zdaj, nimamo učinkovitega mehanizma, s katerim bi na državni ravni takšno dogajanje ustavili.

Kaj pa Slovenija in inflacija?

V državah, kot je Slovenija, ki je majhna in je precej živinorejsko usmerjena, smo bili najbolj prizadeti, ker smo odvisni od uvoza žit, pri katerih so se poleg nafte in mineralnih gnojil stroški zelo povečali. Za države, kot je Slovenija, je takšen položaj slab, za države,

ki imajo veliko žit, ko je na primer Francija, pa je položaj boljši. In tudi v večini zahodnih razvitih držav takšne inflacije niso imeli. Res pa je, da so se pri nas v povprečju cene hrane lani zvišale za nekaj več kot sedem odstotkov, maloprodajne cene pa še za več. To pomeni, da trend zviševanja cen ni povezan samo z zvišanjem cen surovin v kmetijstvu, ampak so za to še drugi razlogi. Kar pa se tiče strukture cene, kmetijska surovina običajno v maloprodajni ceni predstavlja relativno zanemarljiv delež – od šest do deset odstotkov. Pri tem v Sloveniji ne odstopamo veliko od drugega sveta. Torej je veliko razlogov vplivalo na to, da so se maloprodajne cene tako zvišale.

Menda kmetje zelo malo zaslužijo pri mleku in pri reji živine ...

Dejstvo je, da ima slovensko kmetijstvo dva omejevalna dejavnika za hiter razvoj – prvi je naraven, ker imamo tudi po evropski metodologiji večino ozemlja v območjih z omejenimi dejavniki za kmetovanje, vendar kmetje prejema za to posebne subvencije, ki naj bi izravnale te stroške; drugi dejavnik pa je struktura, ki je zgodovinsko pogojena. Sami veste, da včasih razvoj in koncentracija zemljišč v Sloveniji, posebej družinskih, nista bila mogoča, saj so bile administrativne omejitve. Posledica tega je, da imamo zelo majhno povprečno kmetijo – povprečje je še vedno 6,3 hektarja, povprečna starostna struktura pa blizu 60 let. Smo tudi štirikrat manj produktivni na delovno moč v primerjavi s starimi državami članicami EU. In tu je glavni problem. Tudi v prihodnje bomo imeli zelo malo kmetij, ki se bodo lahko preživljale samo s kmetovanjem. Če imamo v Sloveniji 62.000 gospodarstev, ki prosijo za subvencije, je velika večina od njih prisiljena dohodek ustvarjati še z drugo dejavnostjo, ne samo s kmetijstvom. Prav zato je naš program za razvoj podeželja tako finančno in vsebinsko pomemben. Ta čas je naše ministrstvo v sodelovanju z ministrstvom za gospodarstvo objavilo razpis za podporo pri ustvarjanju novih delovnih mest na podeželju, kjer skupaj iščemo možnosti, kako bi podjetjem omogočili razvoj, in to ne nujno za kmetijske dejavnosti. Pomembno je le, da podjetje de-

luje na podeželju. Struktura v Sloveniji je pač takšna, da bo v prihodnosti še težje tekmovali s količino in ceno. Tekmovali bomo lahko samo s kakovostjo in prepoznavnostjo, velika večina kmetij pa bo žal morala del dohodka ustvarjati tudi drugje.

V Bruslju obstajajo možnosti za povečanje mlečnih kvot. Kaj bo to pomenilo za slovenskega kmeta?

Na zadnjem sestanku sveta za kmetijstvo, ki je bil 18. marca, smo sprejeli odločitev, da se za vsako državo članico posebej v EU povečajo kvote za letošnje leto, in sicer za dva odstotka. Ta odločitev je bila sprejeta bolj ali manj soglasno, zanimivo pa je, da sta proti glasovali Nemčija in Avstrija, in to iz razlogov, zaradi katerih so zaskrbljene tudi številne druge članice. Zakaj zaskrbljenost? Pričakujemo, da bo ta kvotni sistem, ki ga veliko ekonomistov pa tudi širša javnost kritizira, češ da je nekaj popolnoma preživelega, predvidoma leta 2015 odpravljen. Vprašanje je, kaj narediti do takrat, da bo prehod na odpravo kvot relativno »mehak«, da ne bo večjih cenovnih nihanj in da nam bo mlečno proizvodnjo v Sloveniji uspelo ohraniti tudi na višinskih območjih in na majhnih kmetijah. Ključno vprašanje je, s kakšnimi ukrepi je mogoče to zagotoviti. Zaskrbljeni smo torej predvsem zaradi višinskih kmetij. Mislim pa, da tako širša javnost kot EU pričakujeta, da bo kvotni sistem, ki je v bistvu res mehanizem iz osemdesetih let in je bil namenjen za popolnoma druge namene, odpravljen in da se bodo mlečne kvote povečevale za en odstotek na letni ravni. Takšen je zdaj predlog evropske komisije. Hkrati bo treba sprejeti nekatere korektivne mehanizme za višinske kmetije, morda bo treba popraviti še kaj. O teh mehanizmih bo več znanega konec leta. Sicer pa smo letos, če gledamo s pozitivne strani, povečali kvote za dva odstotka na zahtevo velike večine članic EU, ki pravijo, da je to treba narediti, ker je povpraševanje ta čas na svetovni ravni večje, čemur pa EU ni mogla slediti. Poleg tega ima več članic precejšnje težave, ker imajo proizvodnjo višjo, kot je njihova določena kvota. Naša soseda Italija je tak primer. Takšnim državam ustreza vsako povišanje. ▶

► **Kako pa je s črpanjem evropskih sredstev v kmetijstvu?**

Imeli smo zelo veliko razpisov, 13 do zdaj. Trije so že zaprti. Pretekli teden (pogovarjala sva se na veliki petek – op. av.) smo začeli kmetijskim gospodarstvom pošiljati odločbe. Ključen je predvsem razpis za posodabljanje kmetijskih gospodarstev. Zanj je bilo izjemno zanimanje, kar kaže tudi število prejetih vlog. Bilo jih je več kot 1.300 v skupni vrednosti 39 milijonov evrov, na voljo pa je nekaj manj kot 21 milijonov evrov. Tako bo velika večina lju-

gredo v tiskarno prve odločbe za neposredna plačila, kmetje naj bi jih prejeli v naslednjem tednu. Glede na to menim, da bo večina izplačana do aprila. Ob tem bi rad poudaril, da so bili pri vseh članicah, ki so prevzele nov sistem, tudi v starih članicah, zamiki pri izplačevanju. Žal se je to zgodilo tudi v Sloveniji. Ker se radi primerjamo z Avstrijo, naj povem, da so imeli tudi v tej državi težave pri prehodu. Ključno pa je, da se izplačila izvršijo. Poudariti pa je treba, da je ta vlada naredila nekaj, česar ni naredila nobena druga doslej. Sredstva za

drugačno. Menim, da je to delno posledica ideološke preteklosti, predvsem pa je slabo finančno stanje v zadrugah posledica tega, da le-te delujejo nepovezano, zato ne morejo odigrati vloge, ki bi jo morale imeti na trgu. Menim, da bo zadržni sistem v neki obliki nedvomno obstal tudi v Sloveniji, verjetno pa bo moralo v prihodnje priti do bistveno večjega povezovanja in koncentracij na kapitalski podlagi. Ne smemo pozabiti, da so zadruge dobile velik delež lastnine v živilsko-predelovalnih podjetjih in so danes predvsem v mlekarstvu zelo pomemben lastnik. Na tem področju seveda od njih pričakujem, da bodo vlogo lastnika odgovorno opravljale in da si morajo postaviti lastne cilje, te pa mora vodstvo zadrug tudi uresničevati. Zadruge so podjetja kot vsa druga na trgu, razlika je le v tem, da povezujejo kmeta in industrijo ter v bistvu poskušajo predvsem pomagati svojim članom, zato dobiček ni njihov glavni cilj. Nedvomno pa morajo biti ekonomsko trdne. Mislim, da bo prišlo še do velikih premikov v združnem sistemu. Vsaj moralo bi priti.

Slovenija je, kar se tiče kmetijsko-živilskega področja, precej uspešna pri črpanju evropskih sredstev.

di, ki imajo popolne vloge, ta sredstva dobila, drugi pa se bodo lahko prijavi na nov razpis jeseni. Poskušali bomo narediti tako, da bodo lahko vlogo, ki so jo že oddali, oddali še enkrat in pri tem ne bi imeli dodatnih stroškov. Veliko zanimanja je bilo tudi za razpis za povečanje gospodarske vrednosti gozdov, pri katerem bomo začeli izdajati odločbe. Zelo pomemben je razpis za pomoč mladim prevzemnikom kmetij, ki pa je že zaprt. Veliko razpisov je še odprtih, pri nekaterih prve vloge še le pričakujemo. Če je torej vprašanje, ali bomo sredstva izkoristili ali ne, lahko rečem, da jih nedvomno bomo. Gre za sedemletni sveženj in zdaj smo še na začetku. Glede na prejšnji program je Slovenija, kar se tiče kmetijsko-živilskega področja, precej uspešna pri črpanju sredstev, navadno blizu 100 odstotkov. Na nekaterih področjih to celo presega, zaradi česar so potem potrebne izravnave na ravni celotnega obdobja.

Kaj se dogaja na agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja, kjer se je spet nekaj zapletalo z odločbami?

Agencija je nedvomno ena od ustanov, ki so ključne pri delovanju našega sistema. Njena učinkovitost se zelo jasno vidi pri tem, ali so plačila res tekoča ali ne. V lanskem letu smo imeli na agenciji dva ključna projekta – to je nov sistem plačevanja neposrednih plačil in nov program razvoja podeželja. Na agenciji so imeli težave s projektom plačilnih pravic s povsem informacijskega vidika – gre namreč za zelo zapleten projekt, ki obsega več kot 62 tisoč gospodarstev, za vsakega pa je treba po zelo zapleteni metodi izračunati, koliko subvencij mu pripada, izdajati odločbe in podobno. Pri tem se je nekoliko zapletalo. Na ministrstvu smo potem januarja določili orientacijske roke, do kdaj morajo biti vsa plačila izvedena, in te roke agencija zdaj spoštuje. Plačila za območja z omejenimi dejavniki, to se pravi gorsko-višinske kmetije, so bila dejansko že izvedena, kmetje so denar večinoma že prejeli. Enako je pri plačilih za drobnico. Danes, na veliki petek,

neposredna plačila, sredstva za območja z omejenimi dejavniki, kmetijsko-okoljska plačila bodo prvič izplačana do 30. junija, denar za to je zagotovljen. Običajno ni bilo tako in so se plačila časovno razpotegnila na bistveno daljše časovno obdobje. Verjemite mi, da poskušamo delati, kolikor hitro je le mogoče. Treba je namreč vedeti, da agencija letno izda okoli 300.000 odločb, da mora vsako od njih prej pregledati administrativno, mnoge tudi na terenu, zagotoviti njihovo petletno sledljivost ... Sistem je res zelo zapleten.

Kakšno vlogo imajo po vašem mnenju zadruge in kaj menite o povezovanju med njimi? Koliko so zadruge, kakršne poznamo zdaj, sploh učinkovite in smiselne?

Zadruge so, če gledamo s stališča zahodnega razvitega kmetijskega sveta, sestavni del tržnega sistema, pomembne pa so predvsem za povezovanje kmetov, predelovalne industrije in skupnega nastopa.

Slovenske zadruge se večinoma soočajo s finančnimi težavami.

V zahodnih državah, kot sta na primer Avstrija in Nemčija, zadruge nimajo teh težav, pri nas pa je stanje na tem področju nekoliko

V javnosti je vtis, da se zadruge poskušajo s svojimi trgovinami postavljati ob bok velikim trgovskim verigam, pri čemer pa niso dovolj konkurenčne. Verjetno razvijanje trgovske dejavnosti na vseh področjih ne more biti njihov cilj.

Odgovor na to je lahko večplasten. Po eni strani je lahko to alternativa v določenem segmentu za potrošnike. Recimo v segmentu mehanizacije ali repromateriala, kar kmetje potrebujejo za lastno proizvodnjo. Na tem področju imajo verjetno zadruge dobro vlogo na trgu. V spektru široke potrošnje pa težko konkurirajo trgovini, razen če imajo svojo lastno proizvodnjo. Tu so lahko alternativa drugim trgovskim dejavnostim, in to zelo učinkovita. Na tem področju bi se dalo še marsikaj postoriti. Morajo pa zadruge in njihovi člani svojo vlogo in svoj pomen najprej prepoznati, nato pa se temu primerno organizirati. V Sloveniji poznamo številne kmetijske zadruge, kjer imajo odlične izdelke in jih ljudje radi kupujejo, v novomeški Krki na primer, ki jo oba pozna, so predvsem njihovi mesni proizvodi odlični, vendar pa je tovrstne stvari treba prepoznati in v to nekaj vložiti tudi z vidika marketinške dejavnosti.

Kako pa država lahko pomaga zadrugam?

V preteklosti je država precej pomagala zadrugam in tudi zdaj se lahko prijavljajo na vse razpise. V resnici se tudi prijavljajo. Zadruge so torej enakopraven člen pri razpisih in lahko enakopravno nastopajo.

Kakšno pa je vaše stališče do delovanja Zadrugne zveze Slovenije, ki naj bi delovala kot krovna organizacija zadrug, ter kritik, da je premalo učinkovita in predraga?

Zadružna zveza Slovenije je v tem sistemu zelo pomembna ustanova, ki bi morala povezovati zadrage in njene člane, menim pa, da na tem področju še niso naredili dovolj pravih korakov. Tudi število zadrug v Sloveniji je zelo veliko, več kot 400 jih je. Zadružna zveza bi morala zadružnike po mojem prepričanju bolj povezati.

Ali se kaj dogaja na tem področju?

Se, vendar opažam, da se Slovenci neradi povezujejo.

Kakšno je vaše stališče do Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije? Deležna je namreč precej kritik ...

V postopku priprave sprememb zakona o ureditvi te zbornice smo opravili zelo široko javno razpravo, v kateri sta bili izpostavljeni dve večji vprašanji. Veliko kritik je bilo podanih tudi na delovanje sistema, pri čemer smo poskušali ugotoviti, na kakšen način je treba spremeniti zakon, da bo delovanje zbornice sprejemljivo za širšo družbo. Pri ocenjevanju dela moramo biti zmerni. Glede kritik na vodstvo lahko rečem le, da bo to delo ocenila zgodovina. Zdajšnji predsednik Peter Vrisk je bil izvoljen za dva mandata, verjetno je v tem času zbornica pokazala slabe in tudi dobre strani. Prej takšne ustanove na državni ravni ni bilo. Sam lahko rečem, da je zbornica močan predstavnik kmetov, v svojem okviru pa združuje tudi nekdanje državne službe, ki so ključne za delovanje sistema: zavode, svetovalne službe in podobno. S tega vidika je to sistem, ki je ključen za dobro delovanje kmetijstva. Zavodi in navedene službe bi bili lahko sicer tudi pod okriljem koga drugega, ampak za zdaj so organizacijsko v sestavi zbornice. Menim, da je tudi javna svetovalna služba ključna za delovanje kmetijstva kot celote. Ali dobro deluje ali ne, ne vem, mnenja so različna, pomembno pa je, da jo imamo. Drugi del zbornice je reprezentativnost oziroma zastopanost kmetijstva kot celote nasproti državi, potrošnikom in vsem drugim. Tudi to je vloga zbornice. V preteklosti je bilo veliko očitkov, da je slabo, če je sistem preveč vezan na eno politično stranko, da mogoče ni dovolj učinkovit in dostopen, da druge, manjše organizacije to drugače in bolje delajo. Moj načelni odgovor je, da kmetijstvo in kmetje potrebujejo reprezentativnega in močnega predstavnika na nacionalni ravni. Zbornica z vsemi svojimi člani to nedvomno je. Vprašanje, ali je zbornica dovolj reprezentativna, pa je vprašanje za članstvo. Kot minister sem vesel, da imamo takšno ustanovo, ker lahko na tej ravni mnogo lažje in po mojem mnenju tudi učinkoviteje delamo; ker imamo jasno zastopanost in z njihove strani jasne odzive in se v tem sistemu partnerstva lažje dogovorimo, kot bi se z razdrobljeno maso predstavnikov in različnih organizacij. S tega vidika sem vesel, da imamo takšno ustanovo.

Kako pa je s članstvom oziroma plačevanjem obvezne in neobvezne članarine?

Z dopolnitvami zakona smo za dobro tretjino znižali število obveznih članov, kar je pomembno dejstvo. Zdajšnje število obveznih članov se je približalo številu kmetijskih gospodarstev, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev. Obvezno ali neobvezno članstvo? Zelo veliko ljudi mi je reklo, da v primeru, če bi v Sloveniji obveljal sistem prostovoljnega članstva, verjetno zbornice ne bi imeli. Ob tem naj povem, da imajo sistem obveznega članstva tudi druge večje kmetijske države. Tak koncept je v Franciji, deloma v Nemčiji, v Avstriji. Menim, da so to države, ki so bistveno bolj razvite in po njih smo se tudi zgledovali, ko smo vzpostavljali sistem zborničnega delovanja. V navedenih državah sistem deluje učinkovito in menim, da bo tako tudi v Sloveniji. Poleg tega so tudi ustavni sodniki po vloženi ustavni presoji ugotovili, da tovrstna ureditev ni protiustavna. Menim, da smo te dileme v Sloveniji že

povečuje. Ne samo v Severni in Južni Ameriki ter Aziji, tudi v Evropi, kjer bodisi poskusno, bodisi redno gojijo tovrstne rastline. Poleg tega je EU zelo odvisna od uvoza krme iz tretjih držav. Kaj je dovoljeno v EU? Dovoljena je v bistvu samo ena koruza in to lahko v skladu z evropskim pravnim redom pridelujemo tudi v Sloveniji.

Koliko je gensko spremenjena hrana škodljiva za zdravje?

Če zaupamo znanstvenim institucijam, kot je Evropska agencija za varno hrano, je tisto, kar je priznано oziroma certificirano, z zdravstvenega vidika ustrezno. Menim, da to postaja bolj politično vprašanje kot kaj drugega. V EU je kar nekaj držav, ki so sprejele t. i. varnostne pridržke. To pomeni, da poskušajo na podlagi ustreznih znanstvenih študij ustaviti gojenje gensko spremenjenih rastlin na svojem območju. Pri tem taki zadržki niso pravno zdržali, kolikor je prišlo do tožbe. Če se bomo za to odločili tudi v Sloveniji, se mo-

Zbornica je močan predstavnik kmetov, hkrati pa v svojem okviru združuje tudi nekdanje državne službe ...

preskočili. Kritiki, ki so govorili, da je treba imeti takoj prostovoljno članstvo, so doumeli, da je to proces, ki bo na koncu verjetno pripeljal do večje učinkovitosti, da pa do takrat potrebujemo še nekaj časa.

Varna hrana in gensko spremenjene rastline; opozicija je pripravila predlog zakona in zdi se, da bo to ena od letošnjih predvolilnih tem. Kakšno je vaše stališče glede tega?

Tudi sam menim, da je to precej povezano s predvolilnim časom. Je pa res, da se pridelava kmetijskih pridelkov zaradi tega zelo

ramo zavedati, kaj nam to lahko prinese. Po drugi strani pa moramo dati tradicionalnemu kmetijstvu dovolj veliko zagotovilo, da ne bi prišlo do neželene mešanje gensko spremenjenih rastlin z drugimi. Menim, da je zato ključno, da čim prej sprejmemo zakon o soobstoju tradicionalnega kmetovanja in t. i. GSO kmetovanja. Želimo imeti precej restriktiven sistem in takšnega zahtevajo tudi nevladne organizacije. Ta čas poskušamo pri evropski komisiji doseči soglasje za potrditev našega predloga zakona. Odgovor pričakujemo v maju. **D**

Dnevniki dr. Evgena Lampeta

V. M., foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

V zbirki *Viri*, ki jo izdaja Arhivsko društvo Slovenije, je pod zaporedno številko 26 izšla knjiga *Dnevniški zapiski dr. Evgena Lampeta (1898–1917)*, ki jo je pripravil doc. dr. Matjaž Ambrožič.

Lampetov dnevnik sta v Arhivu RS predstavila doc. dr. Matjaž Ambrožič in urednik Virov dr. France M. Dolinar.

Dr. Evgen Lampe, eden najvidnejših politikov SLS, gospodarstvenik, literarni kritik, glasbenik, duhovnik in kanonik, se je rodil 13. novembra 1874 v Metliki. Gimnazijo je obiskoval v Kočevju (1885–1888) in Ljubljani (1888–1893), kjer je študiral tudi bogoslovje in bil leta 1897 posvečen v duhovnika. Najprej je leto dni kaplanoval na Bledu, nato je postal prefekt v bogoslovnem semenišču (1898). Podiplomski študij je nadaljeval na graški univerzi in bil leta 1900 promoviran za doktorja teologije. Poleg klasičnih jezikov je znal nemško, francosko, angleško, italijansko in rusko. V letih 1900–1909 je bil stolni kaplan in vikar, vmes pa leta 1900 za kratek čas tudi ravnatelj Marijanišča. Bil je tudi

odbornik Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo (1899–1908). Pomembno vlogo je dr. Lampe odigral kot tajnik pripravljalnega odbora II. in III. katoliškega shoda v Ljubljani leta 1900 oziroma 1906. Na IV. shodu leta 1913 je nastopil kot govornik.

Njegova časnikarska dejavnost je bila tesno povezana z nekaterimi najpomembnejšimi slovenskimi časopisi in revijami tedanje dobe. Sodeloval je pri dijaškem listu *Zora* (1896/97), njegove prispevke pa najdemo tudi v *Cerkvenem glasbeniku* in *Katoliškem obzorniku*. Urejeval je *Pomladne glase*, uredništvo *Dom in sveta* pa je prevzel leta 1900 in ga obdržal do leta 1913. V omenjenem obdobju je recenziral večino slovenskih publikacij. Leta 1900 je za nekaj časa na prigovarjanje kne-

zoškofa Jegliča prevzel urejanje dnevnika *Slovenec*.

Za slovensko gospodarstvo

Najbolj pomembna pa je Lampetova politična in gospodarska dejavnost. V kranjskem deželnem zboru je od leta 1908 zastopal kmečke občine Trebnje, Višnja Gora, Žužemberk, Mokronog, Litija in Radeče. Bil je deželni odbornik, namestnik kranjskega deželnega glavarja (od leta 1908 sprva dr. Frana pl. Šukljeta, po letu 1912 pa dr. Ivana Šušteršiča) in član vrste organizacij in ustanov. Lampe je zaslužen tudi za preoblikovanje zakonodaje, ki naj bi olajšala graditev elektrarn, posebno prve na Završnici pri Žirovnici, ki je bila dograjena leta 1914. Zaslužen je bil tudi za resolucijo o vodni preskrbi Suhe krajine in

za državno pomoč pri novogradnjah. Svojo besedo je zastavil tudi za saniranje deželnih financ. Pomemben je bil njegov predlog, naj se v Ljubljani ustanovi deželna klavnica in mesnica.

Slovence je želel gospodarsko osamosvojiti, pri tem pa je nalletel na nasprotovanje domačih liberalcev in avstrijske birokracije. Glede elektrarne in klavnice se je moral spopadati celo z nasprotniki iz vrst SLS. Na vsak način je hotel preprečiti izrabljanje kapitala in industrije na škodo Slovencev, zato je podpiral razvoj slovenskega kmetijstva in industrijskih obratov.

Skupaj s Šušteršičem Sklepno poglavje Lampetove dejavnosti se ujema z obdobjem prve svetovne vojne. Bil je član urada za prehrano na Dunaju. V težkih vojnih časih je varoval koristi kmeta pred brezobzirnim vojaštvom. Preprečil je namero, da bi se armada na soški fronti oskrbovala iz Kranjske, tako da so se v preskrbo potem vključile tudi druge dežele.

Neprestano je potoval na Dunaj, kjer je kot vsestransko razgledan politik slovel kot govornik. Ob razdoru v SLS na Šušteršičevo in Krekovo strujo se je pridružil prvemu in mu sledil v avstrijski orientaciji. Zaradi razhajanj s knezoškofof Jegličem glede jugoslovanske politične orientacije in podpore dr. Šušteršiču je dr. Evgen Lampe leta 1917 pri škofu padel v nemilost.

Ob prevratu se je umaknil na Dunaj, po vrnitvi v Ljubljano v začetku decembra 1918 pa se je prehladil in dobil gripo. Ker ga je že prej slabila bolezen ledvic, je hitro podlegel. Stolni kanonik msgr. dr. Evgen Lampe je umrl v 45. letu starosti 16. decembra 1918 v stolnem župnišču in bil pokopan 18. decembra na Žalah. Vso raznoli-

kost njegove dejavnosti odstirajo *Dnevniški zapiski*, ki jih je zapisoval v letih 1898–1917.

Usoda dnevnika Povod za objavo *Dnevniških zapiskov dr. Evgena Lampeta (1898–1917)* je dala »najdba« izgubljenega prvega dela zapiskov v zapuščini msgr. Toma Zupana, ki jo hrani Rokopisna zbirka NUK (str. 1–292). Februarja 2006 je nanje naletel doc. dr. Matjaž Ambrožič. Kako se je prvi del zapiskov, zapisanih v dnevnik, znašel v Zupanovi zapuščini, ni jasno. Drugi del zapiskov na listih od strani 293 dalje vseskozi hrani Nadškofjski arhiv Ljubljana. Iz njih je bil iz neznanih razlogov nekoč izločen letnik 1915, od katerega se je ohranil le en tipkopijsni list.

Vsebina dnevnika Po vsebini so *Dnevniški zapiski* zelo raznoliki in prenapolnjeni z vsakovrstnimi podatki. Sledijo dejavnosti dr. Evgena Lampeta skozi 20 let, vendar se zgostijo z začetkom prve svetovne vojne, ki ji je posvečena glavnina avtorjeve pozornosti. V prvem delu dnevnika spoznamo dr. Lampeta po osebnosti plat. Opis začetka prve svetovne vojne je osebna refleksija dogajanja, ki jo je zapisal z nekajmesečnim časovnim odmikom. Vseskozi je čutiti, da je bil desna roka dr. Ivana Šušteršiča. Iz te povezanosti je mogoče razumeti njegov kritični odnos do dr. Janeza Ev. Kreka in njegove zanesenosti ter jugoslovanstva. Lampe Kreka predstavi dokaj drugačnega, kot smo ga vajeni iz literature. Marsikaj, kar se je glede združništva pripisovalo Kreku, je operativno pravzaprav izvajal Lampe, in to zlasti na področju financiranja kmetov.

Tudi sicer sta se s Krekom razšla že 10. avgusta 1915 prav zaradi narodnega vprašanja, ker je Krek predvideval, da bodo današnji zamajski Slovenci »žrtev« prihodnje državne skupnosti s Hrvati. Temu se je Lampe uprl, saj je v Avstro-Ogrski videl edino državo, v kateri bi lahko živeli vsi Slovenci.

Boj za Kranjsko Vsekakor dogodki prve svetovne vojne predstavljajo težišče celotnega dnevnika. Začudimo se Lampetovi zanesenosti, s katero se navdušuje za vojaški obračun z nasprotniki

Dr. Evgen Lampe

VIRI

Ljubljana 2007

26 MATJAŽ AMBROŽIČ
DNEVNIŠKI
ZAPISKI
DR. EVGENA
LAMPETA
(1898–1917)

Objava arhivskih virov • Objava arhivskih virov • Objava

Avstrije. Svoje grozote in blaznost pa je vojna pokazala z italijanskim napadom, ki je Primorsko in Kranjsko prizadel neposredno. Žal zaradi manjkajočega letnika 1915 ne izvemo, kako je napad doživljal Lampe. Zapiski v naslednjih letih odsevajo Lampetov boj za Kranjsko, ki je postala močno izpostavljena zaledje soške fronte. Dežela je postala dobesedno njen talec, saj je bilo gibanje omejeno, potovanje v druge dežele onemogočeno, pestili pa so jo rekvizicija, aprovizacija, ranjenci, begunci ... Ob vsem tem je Lampe ostal čuteč tudi za potrebe drugih Slovencev. Njegova vloga je bila ključna zlasti v posredovanju pri vojaških oblasteh. Dnevnik tudi osvetljuje ozadje aretacij duhovnikov na Koroškem in Štajerskem leta 1914. Srbofilstvo mu je bilo sumljivo, zato ga je obsojal.

Bogat vir informacij Dokaj natančno je popisana kronologija marsikdaj zakulisnega dogajanja v SLS. Navedenih je kar ne-

kaj »zaupnih« sestankov ožjega vodstva stranke, zato je dnevnik bogat vir za poznavanje razdora med mladimi in starimi.

Veliko pozornosti je v dnevniku namenjene šolstvu oziroma šolski politiki ter zlasti problematiki liberalnih učiteljev in profesorjev. Zelo pomembno je bilo Lampetovo delovanje v deželnem odboru. Tako mnogo izvemo tudi o internih odnosih med deželnim predsednikom in deželnim odborom, deželnim glavarjem in deželno vlado, vlado in cesarjem ...

Iz zapiskov izvemo marsikatero podrobnost o delovanju ljubljanske mestne občine, ki jo je vodil župan dr. Ivan Tavčar. Prav tako izvemo nekaj podrobnosti o dogajanjih v ljubljanskem stolnem kapitulju in na škofiji. Iz pripovedi Lampetovih znancev in prijateljev, ki jih je zapisal, izvemo marsikaj zanimivega o nekaterih osebnostih, npr. o Josipu Jurčiču, dr. Francetu Prešernu, baronu Schweglu ...

Človek za druge Dr. Evgen Lampe urednik izdaje njegovih dnevnikov dr. Matjaž Ambrožič označuje kot genialno osebnost. »V svojem le 45 let trajajočem življenju je zaradi vsesplošne nardarjenosti in naklonjenosti nekaterih ljudi, ki so ga podpirali, dosegel ogromno. Svoj duhovniški poklic je uresničeval na za današnji čas nekoliko nenavadne načine, vendar pa je kot duhovnik vedno ostal 'človek za druge'. Deloval je za narodov blagor in se zavzemal za poštenost.«

Sklepno poglavje Lampetove dejavnosti se ujema z obdobjem prve svetovne vojne. Bil je član

Urada za prehrano na Dunaju. Prav dunajske zveze so mu omogočile, da je v težkih vojnih časih varoval koristi kmetov pred brezobzirnim vojaštvom. Preprečil je namero, da bi se armada na soški fronti preskrbovala iz Kranjske, tako da so se v preskrbo potem vključile tudi druge dežele. Preprečil je tudi pretirano rekvizicijo živine in tako obvaroval domačo živinorejo. Po smrti Franciška Povšeta 4. januarja 1916 je prevzel predsedniške posle c. kr. Kmetijske družbe, 23. maja 1917 pa je bil izvoljen za njenega predsednika.

Vse je razdal Ogromno je storil za ustrezno namestitvev ranjenec, saj je bilo v ta namen v Ljubljani preurejenih več javnih in cerkvenih zgradb. Bil je tudi zelo socialno čuteč, zlasti do ubogih, ki jih je bilo med prvo svetovno vojno mnogo tudi v vrstah umetnikov. Poleg nekaj manjših pritikin in predmetov za seboj ni zapustil ničesar. Očitno je vse svoje osebno premoženja sproti razdal – in to človek, ki je imel v rokah deželne finance in odločujoč vpliv na razdeljevanje državnega denarja. Niti pomislil ni, da bi se z njim kdaj okoristil, čeprav so mu nekateri zlobneži to očitali in ga spravili pred sodišče. V tem je bil lep zgled, primeren tudi za današnji čas.

Izid Lampetovih dnevniških zapiskov je dragocen tudi zato, ker smo lani jeseni obhajali 90. obletnico smrti Janeza Evangelista Kreka, zdaj pa na dan prihaja delo njegovega sodelavca in »nasprotnika«, ki mu je v grob sledil dobro leto pozneje. Decembra bo minilo 90 let od Lampetove smrti. ■

tel.: 03/ 897 50 05

107,8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

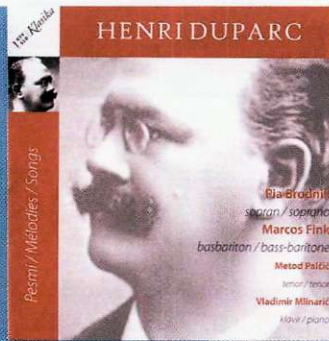
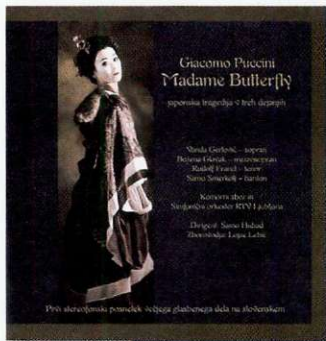
Od klasike do otroških pesmi

V. M.

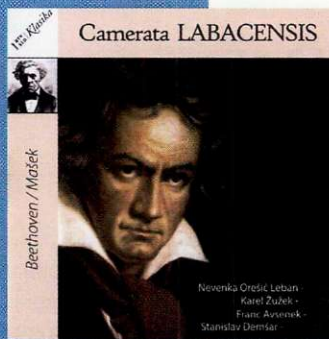
Založba kaset in plošč RTV Slovenija skrbi za izdajo nosilcev zvoka, večinoma zgoščenk, na katerih so vse zvrsti glasbe. Pred kratkim so predstavili svojo bogato bero iz zadnjega leta: od klasike do otroških pesmic.

Madame Butterfly Leta 1965 je nastal zvočni zapis opere *Madame Butterfly* skladatelja Giacomo Puccinija, ki ima v zvočnih arhivih Radia Slovenija posebno mesto. Na posnetku je ohranjeno petje takratnih uglednih opernih solistov (Rudolf Francl, Vanda Gerlovič, Samo Smerkolj, Božena Glavak), Komornega zbora RTV Ljubljana (zborrowodja Lojze Lebič) in Simfoničnega orkestra Ljubljana pod umetniškim vodstvom dirigenta Sama Hubada. To je bil prvi stereofonski zapis nekega obsežnega glasbenega dela na Slovenskem. Na (dvojni) zgoščenki gre za zasedbo ljubljanske Opere s premiere marca 1953, opera pa je dosegla kar sedemdeset ponovitev. Skladatelj Puccini je v operi *Madame Butterfly* videl svoje najboljše in najbolj sodobno delo, kljub temu pa je na krstni prireditvi leta 1904 na odru milanske Scale opera doživela neuspeh. Skladatelj jo je takoj umaknil, nekoliko predelal in razširil z dveh na tri dejanja in še isto leto je občinstvo v Brescii opero sprejelo z velikim navdušenjem.

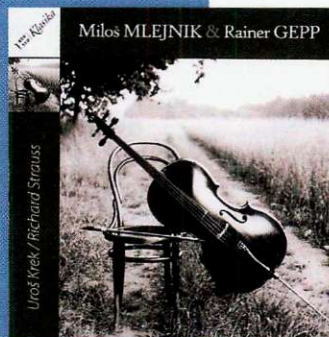
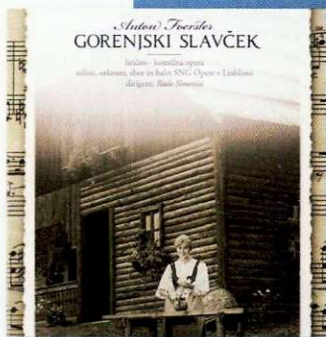
Gorenjski slavček Leta 1837 v čeških Osenicah rojeni Anton Foerster je leta 1867 prišel v Ljubljano ter prevzel mesto kapelnika Dramatičnega društva in pevovodje Čitalnice. Društvo je leta 1869 razpisalo dve nagradi za izvorno slovensko opereto. Prvo nagrado je prejel Foerster za *Gorenjskega slavčka* na besedilo Luize Pesjakove. Opereta v dveh dejanjih je imela 12 glasbenih točk. Uprizorili so jo leta 1872. Kljub uspehu je moral skladatelj na naslednjo uprizoritev čakati 24 let. *Slavčka* je predelal v opero. Predelavo libreta je zaupal Emanuelu Zünglu v Pragi, dokončno pa ga je oblikoval pesnik Engelbert Gangl. Opera je leta 1896 v Ljubljani doživela lep uspeh. Na DVD je posnetek iz leta 1981, ki ga je režiser Fran Žižek naredil na podlagi tonskega posnetka Radia Ljubljana iz leta 1953 (takrat je bil dirigent Rado Simoniti) z glasovi najboljših pevcev tistega časa (Vilma Bukovec, Rudolf Francl, Vekoslav Janko).

Henri Duparc Glasbena ustvarjalnost francoskega skladatelja Henrija Duparca (1848–1933) je kljub skromnemu obsegu pomemben sestavni del svetovnega glasbenega repertoarja. Njegovi samospevi so mestoma genialne glasbene umetnine, iz katerih lahko razbiramo duhovno podobo iz časa nastanka (druga polovica 19. stoletja). Na zgoščenki je sedemnajst pesmi, ki jih pojejo Pia Brodnik (sopran), Marko Fink (basbariton) in Metod Palčič (tenor), pri klavirju pa jih spremlja Vladimir Mlinarič.

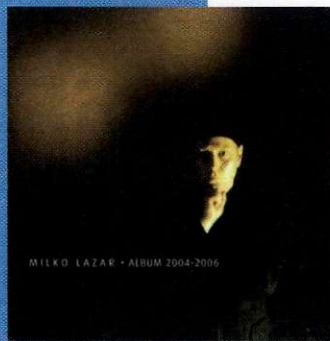
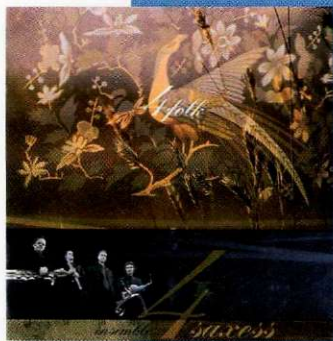

Camerata Labacensis Zasedbo Camerata Labacensis sestavljajo štirje glasbeniki: Nevenka Orešič Leban (klavir), Karel Žužek (violina), Franc Avsenek (Viola) in Stanislav Demšar (violončelo). Na zgoščenki (zbirka *Klasika*) je *Klavirski kvartet v Es-duru, op. 16* Ludwiga van Beethovna in *Klavirski kvartet v c-molu* Gašparja Maška. Mašek, rojen v Pragi leta 1794, je kot 25-letni mladenič prišel v Ljubljano in kot dirigent Filharmonične družbe kmalu postal pomembna osebnost slovenskega glasbenega življenja. Umrl je v Ljubljani leta 1873.

Mlejnik in Gepp Na zgoščenki Miloš Mlejnik in Rainer Gepp (zbirka *Klasika*) sta dve sonati: *Sonata za violončelo in klavir* Uroša Kreka in *Sonata za violončelo in klavir, F-dur op. 6* Richarda Straussa. Rainer Gepp, rojen v nemškem mestu Mayen, je ugleden klavirist. Nastopa v več zasedbah po Evropi in ZDA ter se ponaša s številnimi radijskimi posnetki in produkcijami CD. Miloš Mlejnik, rojen v Škofji Loki, je ljubezen do violončela nasledil po očetu. Leta 1970 je diplomiral na Akademiji za glasbo, kjer poučuje od leta 1979. Nastopal je v različnih zasedbah po Evropi in ZDA. Je eden vodilnih slovenskih glasbenih umetnikov in dobitnik številnih priznanj.

Ensemble »4saxess« Člani zasedbe »4saxess« so diplomanti glasbenih akademij Ljubljane, Zagreba, Dunaja in Frankfurt, ki so svoje glasbeno znanje nadgrajevali s specializacijami v Bordeauxu, Parizu, Bostonu in Ljubljani: Lev Pupis (sopran saksofon), Tomislav Žužek (alt saksofon), Primož Fleischman (tenor saksofon), Dejan Prešiček (bariton saksofon). Svoje izkušnje in individualne sposobnosti so združili v homogeno celoto in ustvarili edinstven, a razpoznaven zvok saksofonskega kvarteta. Na zgoščenki so skladbe petih skladateljev: Janeza Gregorca (*Zrelo je žito*), Igorja Lundra (*Zeleni Jure, Po korenski cesti tej Marko skače nmav čez izaro u Kranj po kostanj*), Izidorja Leitingerja (*Suita quasi balkanika*), Lojzeta Kranjčana (*Potrkan ples*) in Vida Pupisa (*Jumping Marko gone mad*).

Koncert za flavto, Žepni koncert št. 1 (za klavir in orkester) in *My Little Symphony*. »Moja glasba zahteva aktivno poslušanje. Samo tako lahko poslušalec doživi zgodbo, ki jo pripovedujem. Vsak seveda popolnoma drugačno,« je na zgoščenki zapisal Lazar.

Trio Slavko Osterc Trio Slavko Osterc, ki ga sestavljajo glasbeniki Liza Hawlina Prešiček (flavta), Simon Krečič (klavir) in Dejan Prešiček (saksofon), je bil ustanovljen leta 2003 na pobudo Dejana Prešička. Trio se v svojem kratkem obstoju ponaša z vrsto nastopov doma in na tujem. Leta 2005 so izdali prvo zgoščenko. Na zadnji zgoščenki (zbirka *Klasika*) so dela štirih skladateljev: Michael Webster (*Karmen rapsodija na temah Carmen G. Bizeta*), Charles Koechlin (*Epitaph de Jean Harlow*), Claude Debussy (*Prelude a l'après midi d'un faune*), Johannes Brahms (*Madžarski plesi in suite št. 1*).

Bor Turel Ko poznavalci slovenske glasbe slišijo ime Bor Turel, vedo, da imajo pred seboj eksperimentalno in elektronsko glasbo, sestavljeno iz različnih naravnih in umetnih zvokov. Zgoščenka Bora Turela nosi naslov *Zvočne pripovedi* in podnaslov *Suita radiofonskih slik zvočnih pokrajin Pohorja*. Delo je vsebinsko zasnovano na prepletanju posameznih in kompleksnih zvokov, značilnih za območje Pohorja, ter avtorske instrumentalne in elektronske glasbe. Skladatelj ga je dramaturško zasnoval v petih stavkih in ga oblikoval v sosedstvu cikla štirih letnih časov, ki so simbolno povezani s kozmičnim ciklom štirih elementov v zaporedju: poletje – Ogenj, jesen – Voda, zima – Zrak, pomlad – Zemlja. Cikel uvede stavek Geneza – Prebujenje.

instrumentalne in elektronske glasbe. Skladatelj ga je dramaturško zasnoval v petih stavkih in ga oblikoval v sosedstvu cikla štirih letnih časov, ki so simbolno povezani s kozmičnim ciklom štirih elementov v zaporedju: poletje – Ogenj, jesen – Voda, zima – Zrak, pomlad – Zemlja. Cikel uvede stavek Geneza – Prebujenje.

Janez Gregorc Na zgoščenki *Za naju* je 12 skladb skladatelja Janeza Gregorca, ki jih je posnel s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija in solisti: Petrom Miheličem (klavir), Primožem Fleischmanom (sopranski saksofon), Janezom Dovčem (harmonika), Primožem Grašičem (kitara), Dominikom Krajncanom (krilovka), Igorjem Mitrovičem (violončelo) in Benjaminom Zervoglom (koncertni mojster in solist). »Balade se rodijo iz trenutkov, ko se še posebno močno zavemo Življenja, zato nastajajo tudi v najbolj nemogočih pogojih,« je časovno stisko pri snemanju nekaterih skladb na zgoščenki komentiral Janez Gregorc.

Slovenska zemlja v ... Dvojna zgoščenka *Slovenska zemlja v pesmi in besedi* je izšla ob 40-letnici oddaje z istim naslovom na *Radiu Slovenija*. To je ena najstarejših oddaj na radiu in je kot dokumentarna glasbena oddaja nastajala v okviru glasbenega programa *Radia Slovenija*. Pobudo zanjo so dali strokovnjaki. Oddaje so namenjene vsem poslušalcem, še posebej pa tistim, ki ljudsko izročilo cenijo ali pa ga negujejo. Pri snemanju ljudskih pevec in godcev ter pripovedovalcev je nastal bogat arhiv slovenske ljudske glasbe. Zgoščenki prinašata bogat izbor posnetkov; na prvi jih je 13, na drugi pa devet.

Milko Lazar Zgoščenka skladatelja in klavirista Milka Lazarja nosi preprost naslov *Album 2004–2006*. Na njej so štiri skladbe: *Žepni koncert št. 3* (za trobento in orkester),

Stonoga Ob 50-letnici Otroškega in mladinskega pevskega zbora RTV Slovenija je izšla tudi dvojna zgoščenka, na kateri je veliko priljubljenih otroških pesmi, ki smo jih poslušali po radiu ali televiziji. Na prvi zgoščenki je kar petdeset pesmic, resda večinoma kratkih (od *Snežec do Vesela otroška*), na drugi pa 35 pesmi, ki jih je pel Mladinski pevski zbor RTV Slovenija (od *Mladi pionirji do Strah*). Prve pesmi so bile posnete daljnega leta 1957, zadnje pa lani. **D**

Guverner Ilirskih provinc

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Napoleonov maršal Auguste de Marmont je bil prvi guverner Ilirskih provinc. Zaradi reform je v spominu Slovencev, ki so seveda pozabili večino negativnih stvari, ki jih je prinesla francoska vladavina, ostal precej dobro zapisan.

Francoski maršal Auguste de Marmont, guverner Ilirskih provinc

Prvi veliki trenutek v slovenski zgodovini, ko smo Slovenci dobili nekaj več političnih in narodnostnih pravic, je bil čas Napoleonovih Ilirskih provinc. Tedaj je tudi naše zdajšnje glavno mesto Ljubljana za kratek čas postalo glavno mesto večje upravno-politične tvorbe. Pravzaprav je bila tedaj Ljubljana glavno mesto največje upravno-politične tvorbe v svoji zgodovini. Seveda ta čas predsedujemo Evropski uniji, vendar je

sedež uprave unije v Bruslju. Za časa Ilirskih provinc pa je bil sedež uprave v Ljubljani. Seveda pa je res, da so bile Ilirske province popolnoma podrejene Napoleonovemu francoskemu cesarstvu in pod nadzorom guvernerja, ki ga je postavil Napoleon osebno.

Že po zmagi francoske vojske nad silami tretje koalicije v letu 1805 se je francoski cesar in vojskovodja spogledoval z idejo, da bi Dalmacijo in njene otoke popolnoma nadzorovala Francija.

Francoske čete so bile že tedaj na vzhodni obali Jadranskega morja. Želja francoskega cesarja je bila zasedba tega strateškega območja, da bi se pred morebitnim povračilom Habsburžanov pa še koga drugega za nameček zavarovale francoske posesti na Apeninskem polotoku. Obvladovanje tega območja bi bilo lahko tudi morebitno oporišče za operacije proti vzhodu. Prvenstveno proti turškemu imperiju, tedaj že hudo šibkemu, za katerega je vse bolj kazalo, da si ga lahko podredijo močnejši nasprotniki. Možnost, da bi se dediščine turških sultanov polastili Britanci ali Rusi, se nikakor ni skladala z Napoleonovimi načrti. Obvladovanje tega območja pa je imelo za francoskega cesarja še vsaj dve veliki prednosti. S tem je bilo habsburško cesarstvo odrezano od morja in predvsem pomorske trgovine, zaradi česar je bila moč države resno okrnjena. Tako se je seveda možnost za vnovični razcvet v takšni meri, da bi država ogrožala francoske pozicije, precej zmanjšala. Poleg tega si je moral Napoleon priznati, da nje-

svojega sovražnika vsaj oslabil, če že ne popolnoma gospodarsko uničil.

Leta 1808 so v skladu s čimbolj trdim obvladovanjem vzhodne jadranske obale Francozi izsilili odpravo stoletne Dubrovniške republike in prevzeli nad njo patronat. Napoleon je razmišljal le še o tem, kako bo dobil priložnost, da si dokončno tudi uradno podredi omenjeno območje. Priložnost je dobil leta 1809, ko se je avstrijsko cesarstvo prehitro in prelahkomiselno zapletlo v vojno proti Napoleonovemu cesarstvu. Nekaj začetnim uspehom so kmalu sledili strahoviti porazi ter težak in ponižujoč mir. V skladu z mirovnim določilom so morali poraženi Habsburžani vsa zelena območja prepustiti francoskemu cesarju, če so sploh želeli obdržati krono.

Ilirske province Leta 1809 je tako francoski cesar uradno ustanovil Ilirske province in za generalnega guvernerja postavil svojega novopečenega maršala Augusta Marmonta. Le-ta je imel že kar nekaj izkušenj, saj je bil

Marmont je zadnji desetletji svojega življenja preživel v izgnanstvu.

govo cesarstvo, čeprav zelo uspešno na kopenskih bojiščih po vsej Evropi, ni tako uspešno na morju. Morjem je gospodovala Britanija in zaman so bili vsi poskusi, da bi zlomili njeno moč. Napoleon se je tako odločil za drugo taktiko. Namesto da bi poskušal neposredno prevzeti nadzor nad morji, ga je poskušal prevzeti nad evropskimi obalami. Prepričan je bil, da bo s tem nadzorom zatrl britansko pomorsko trgovino in zaprl njene celinske trge ter tako

več let poveljnik enot, ki so bile v vlogi okupatorja v Dalmaciji. Čeprav je bil Marmont tisti, ki je uradno odpravil dubrovniško samostojnost (za kar mu je cesar podelil plemiški naslov vojvoda Dubrovniški (»duc de Ragusa«), se je ljudem precej prikupil. Razvijal je namreč cestne povezave, prvenstveno za potrebe preskrbovanja svojih čet, a se je zaradi njih razvijala tudi trgovina.

Novi guverner Ilirskih provinc je prenesel svoj sedež v Ljubljano

in se takoj lotil dela. Njegovo območje je obsegalo sedem provinc. Koroško z glavnim mestom Lienz, Kranjsko z Ljubljano, Istro s sedežem v Trstu, civilno Hrvaško s sedežem v Karlovcu, vojno Hrvaško s sedežem v Senju, Dalmacijo v Zadru ter Dubrovniško-Kotorsko provinco s sedežem v Splitu. Uprava provinc je bila uvedena po francoskem vzorcu, odpravil je predpravice plemstva do upravnih in sodnih funkcij. Pravzaprav je v primeru zasedanja najvišjih funkcij plemstvo popolnoma izrinil in ga nadomestil s plačanimi državnimi uradniki. Izvedel je tudi reformo Cerkve in ustanovil dve novi nadškofiji za svoje območje – eno v Ljubljani in eno v Zadru. V upravi je nemščino zamenjala francoščina, velike pristojnosti pa sta pridobili slovenščina in hrvaščina, vsaj na območjih, kjer so bili Slovenci in Hrvati v večini.

Po zgledu iz domovine je guverner izvedel reforme šolstva in kolararja, merskih enot ter odpravil fevdalne in cerkvene privilegije. Prvič so bile uvedene civilne poroke, uzakonjena je bila enakopravnost Judov in uveden francoski civilni zakonik, Code Napoleon, ki je bil za tiste čase zelo napreden. Reformirano je bilo tudi šolstvo, za kratek čas je bila celo ustanovljena univerza s petimi fakultetami: pravno, filozofsko, teološko, tehniško in medicinsko.

Velike reforme je izvedel tudi na gospodarskem področju. Na veliko so razvijali trgovino, ceste in pristanišča. Odpravljani so bili vsi fevdalni in cehovski predpriviligiji in omejitve v poslovanju, kar je meščanstvo z navdušenjem sprejelo. Pokrajine so postale del velikega cesarstva in odpadlo je cel kup carinskih in drugih omejitev pri poslovanju.

Kasnejše idealiziranje Seveda pa je bilo vsakdanje življenje daleč od idile. Davki, še posebej za vojsko, so bili visoki ter so se dosledno in tudi brezobzirno pobirali. Mnogo mladih fantov je doletel nabor, kajti vojni stroj francoskega cesarja je zahteval čedalje več novih vojakov. Zaradi zapore angleške pomorske trgovine se je razpaslo tihotapstvo, vojni nabori in hudi davki pa so marsikoga spravili med razbojni-

Po pripojitvi Dubrovnika francoskemu cesarstvu je dobil Marmont naslov vojvoda Dubrovniški.

Zemljevid Ilirskih provinc

ke. Guverner je moral zato vlada-ti tudi s trdo roko.

Za guvernerje tega območja, na katerem je bilo približno milijon in pol prebivalcev, je francoski cesar vedno postavil svoje najvišje sodelavce. Maršalu Marmontu je sledil maršal Bertrand, njemu maršal Junot, zadnjih nekaj tednov pa je francoski cesar upravo nad Ilirskimi provincami poveril kar Josephu Fouchéju, sposobnemu, a osovraženemu policijskemu ministru.

Ilirske province so bile leta 1813 izpraznjene in spet je to območje zasedla avstrijska cesarska vojska in ga z dunajskim kongresom leta 1815 uradno vključila v okvir svoje države. Velik del reform, ki so jih uvedli Francozi, so pozneje odpravili, nekatere pa so se obdržale. Ljudje pa so vse negativne izkušnje francoskega gospodstva pozabili, pozitivne pa pretirano idealizirali. Na ta način je tudi Marmont, prvi guverner Ilirskih provinc, postal dokaj pozitivna

osebnost v očeh Slovencev. Zanimivo pa je, da v očeh svojih rojakov ni niti po naključju ostal v tako dobrem spominu.

Vešč v manevriranju Auguste de Marmont se je rodil 20. julija 1774 upokojenemu armadnemu oficirju. Družina je izhajala iz malega plemstva in je pravočasno sprejela načela revolucije, zato se ji v času revolucionarnega terorja ni zgodilo nič hudega. Marmont je delno na svojo, delno na očetovo željo že za časa kraljevine odšel v Dijon študirat matematiko, kajti rad bi postal topniški oficir. Dvajsetleten je leta 1794 sodeloval pri osvobajanju Toulona, kjer je kot topniški oficir padel v oči poveljujočemu generalu, tudi topniškemu oficirju, Napoleonu Bonaparteju. Napoleon je Marmonta imenoval za svojega prvega pribočnika. V kratkem obdobju Napoleono-ve nemilosti v letih 1794–1796 je Marmont ostal zvest svojemu nekdanjemu šefu in v zadnjih letih osemnajstega stoletja postal eden njegovih pomočnikov na bojnih pohodih v Italijo in Egipt. Marmont se je aktivno udeležil Napoleonovega državnega udara leta 1799 in zato naslednje leto poveljeval vsemu topništvu Napoleonove vojske na novem pohodu v Italijo. Na tem položaju se je odlično izkazal v bitki ▶

Marmont je zaslovel zaradi svojega deleža pri zmagi v bitki pri Marengu.

► pri Marengu in takoj napredoval v čin divizijskega generala. Le malo kasneje je postal tudi generalni inšpektor francoskega topništva in bil med prvimi vojaki, ki so prejeli novo odlikovanje »legije časti«. A Marmont je hudo zameril svojemu šefu, ko se je leta 1804 razglasil za cesarja. Med prvimi maršali cesarstva namreč Marmonta ni imenoval v ta najvišji čin.

V vojnih pohodih francoske vojske proti silam tretje koalicije leta 1805 je Marmont poveljeval korpusu v zmagoviti bitki pri Ulmu, nato pa je s svojimi enotami odšel na Dalmacijo, kjer je ostal, kot smo že omenili, skoraj

štiri leta. V vojni z Avstrijo leta 1809 je vodil svoje čete iz Dalmacije proti Dunaju ter precej pripomogel k nasprotnikovemu porazu. Zdaj ga je končno Napoleon imenoval za maršala Francije. Imenoval ga je tudi za guvernerja Ilirskih provinc in mu za dobro mero podelil še naslov vojvoda Dubrovniški.

Hudi davki in vojaški nabori so marškaterega mladca primorali, da se je pridružil rokovnjačem.

Marmont pa je guvernerstvo v Ljubljani kmalu zamenjal za poveljstvo francoskih čet v severni Španiji. Vojna na Pirenejskem polotoku namreč ni potekala po načrtih, še posebno ko so se vmešali Britanci, francoski cesar pa je načrtoval pohod na Rusijo,

ki se je kasneje izkazal kot prvovrstna katastrofa.

V Španiji se je Marmont spet odlikoval predvsem s svojimi sposobnostmi manevriranja na bojišču in dosegel velik uspeh pri deblokadi strateško pomembnega mesta Ciudad Rodriga. S svojim manevriranjem se je izkazal tudi leta 1812 v pomembni bitki pri

Zaradi Marmontovega prebega k nasprotniku je njegov plemiški naslov postal sinonim za prebežnika, izdajalca.

Salamanci. V tem spopadu je bil hudo ranjen v desno roko, zato je moral nujno na bolniški dopust.

Sinonim za prebežnika Še vedno ne popolnoma zdravega je Napoleon spomladi leta 1813 poklical nazaj na fronto in mu spet zaupal poveljstvo korpusa pod svojim vrhovnim poveljstvom. Marmont je tako sodeloval v bitkah pri Bautznu, Lutznu in Dresdnu, potem pa se je skupaj z večino vojske umaknil nazaj v Francijo. Prvo polovico leta 1814 je zaznamovala cela vrsta obrambnih bitk proti zavezniškimi armadam, ki so vdrle v Francijo, in Marmont je znova dosegel nekaj odmevnih uspehov.

Potem pa je sledil šok! Prepričan, da je nadaljnji odpor proti premočnemu nasprotniku brez pomena, je do tedaj zvesti Marmont, ki mu je Napoleon popolnoma zaupal, navezal stik s sovražnikom in sklenil dogovor. Svojih dvajset tisoč vojakov je pripeljal na dogovorjeno mesto, kjer so se nato brez boja vdali nasprotniku. Rojaki so mu to za vedno zamerili, po njegovem naslovu duc de Ragusa pa je nastal izraz »raguser«, ki označuje prebežnika, izdajalca.

Po Napoleonovem padcu je v obnovljeni burbonski monarhiji Marmont zaradi svojega prestopa obdržal maršalski čin in vojvodski naslov. Postal je tudi član gosposke zbornice in dobil visoki odlikovanji Svetega duha in odlikovanje sv. Louisa. Imenovali so ga tudi za poveljnika kraljeve garde, kar pa je bil predvsem častni naziv. Ker je izdal Napoleona, mu tudi Burboni niso zaupali.

Zaupali mu niso niti ob juljski revoluciji leta 1830, ko je dejansko prevzel poveljstvo nad gardo, da bi zadušil revolucijo. Hoteli so ga celo aretirati, ker so bili prepričani, da se spet dogovarja z nasprotniki. Marmont se tedaj ni dogovarjal in skupaj s svojim strmoglavljenim monarhom se je napotil v izgnanstvo. Marmont je odšel na Dunaj in tam so ga nje-

govi nekdanji nasprotniki korektno sprejeli. Še več, kratek čas je bil tudi varuh Napoleonovemu mladoletnemu sinu, ki je od očetovega padca živel pri materinih sorodnikih na dunajskem dvoru. Marmont je dve desetletji potoval po Evropi in pisal svoje spomine na nekdanja potovanja in bitke. Vztrajno je pisal tudi prošnje francoskim oblastem, da bi mu dovolile vrnitev v domovino, francoske oblasti pa so njegove prošnje enako vztrajno zavračale. Po dvaindvajsetletnem izgnanstvu je nekdanji Napoleonov maršal in guverner Ilirskih provinc Auguste de Marmont umrl 22. marca 1852 v Benetkah. ■

Spomenik na čas francoskega gospostva

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00 ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Gledališki in tehniški slovar

V. M.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je v zbirki *Slovarji* (skupaj z Založbo ZRC) izdal dva slovarja: *Gledališki terminološki slovar* in *Slovenski tehniški slovar A–B*.

Slovenski tehniški slovar A–B je nastal kot nadaljevanje prizadevanj za razvoj tehniškega jezika, izkazanih v dveh izdajah *Splošnega tehniškega slovarja* v dveh delih (1962, 1964 in 1978, 1981), ki sta pomenili ob svojem izidu bogato zbirko tehniških izrazov, prevzetih iz različnih virov. Vendar se je pozneje izkazalo, da bi bilo treba gradivo posodobiti in strokovnim izrazom dodati razlage. Zato si je leta 1988 skupina strokovnjakov v okviru Tehniške sekcije tedanje Terminološke komisije Inštituta za slovenski jezik ZRC SAZU zadala opraviti to nalogo v novem, *Slovenskem tehniškem slovarju*, in s tem poskrbeti, da bi strokovnjaki posameznih strok tako obširnega področja, kot je tehnika, usklajeno in poenoteno uporabljali strokovne izraze, da bi upoštevali v standardih ISO predlagano izrazje in dajali prednost slovenskemu pred tujim, zlasti angleškimi, ki vdira na vse ravni tehnike. Slovar naj bi enako nalogo opravljal pri študentih in dijakih tehniških strok in pri drugih, ki se srečujejo s tehniko v vsakdanjem življenju. Razlage strokovnih izrazov, ki niso v obliki definicij, naj bi uporabnikom omogočale razumeti strokovno in poljudno strokovno literaturo, kazalke in označevalniki pa usmerjajo na bolj uporabljane, priporočljivejše, nezaželeno strokovne izraze.

Nastajajoči slovar zajema naslednje stroke, ki pa v sebi združujejo še sorodne stroke ali svoje zvrsti, kar je razvidno iz seznama krajšav označevalnikov strok: agrotehniko, elektrotehniko, fiziko, matematiko, astronomijo, geodezijo, gozdarstvo, gradbeništvo, arhitekturo, grafično tehniko, tiskarstvo, kemijo, kemijsko tehnologijo, lesarstvo, letalstvo, metalurgijo, rudarstvo, geologijo, papirništvo, promet, strojništvo, tekstilstvo. Strokovni izrazi so razvrščeni po abecedi, prvi zvezek obsega okrog 4.100 eno- ali večbesednih geselskih iztočnic črk A in B po načelu, da je vsaka beseda v večbesednem strokovnem izrazu tudi samostojna geselska iztočnica praviloma s svojo razlago.

Gledališki slovar *Gledališki terminološki slovar* je izdelala komisija za gledališki slovar Sekcije za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, v kateri so sodelovali gledališki strokovnjaki in terminografi. Slovar je prvi razlagalni, normativni in prevodni slovar slovenskega gledališkega iz-

razja, v celoti izdelan na podlagi slovenskega gradiva. V njem je prikazanih 2.941 izrazov.

Slovar ima dolgo zgodbo nastajanja. Gradivo zanj je pred več kot 50 leti začela zbirati skupina sodelavcev AGRFT pod vodstvom Mirka Zupančiča. Zbirka je bila prvotno namenjena za izdelavo *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*. Kasneje je bilo zasnovano sistematično izpisovanje za stroko pomembnejših

del. Delo pa je zlasti zaradi pomanjkanja denarja zastajalo. Sredi 80. let je bila po prizadevanju akademika Dragotina Cvetka v okviru SAZU imenovana komisija za izdelavo gledališkega slovarja in ta je izdelala geslovnik, namenjen objavi.

Slovar ima tri dele: v prvem so slovarski članki s pomensko in jezikovno opisanimi in ovrednotenimi slovenskimi iztočnicami, pojasnjenimi tudi z angleškimi in francoskimi ustrezniki, v drugem je angleško-slovenski, v tretjem pa francosko-slovenski slovar gledališkega izrazja.

Tujke in slovenščina V gledališko stroko stalno prihaja veliko tujega izrazja, ki bi ga bilo treba posloveniti. Pogosto je bilo to storjeno, vendar ne za vsako ceno, zlasti pa ne, če je že uveljavljeno citatno ali prevzeto poimenovanje (*hepening, performans*). Slovar navaja tudi ženske oblike za poklice v gledališču. Gledališko izrazje je predstavljeno in ovrednoteno s stališča pogostosti rabe in funkcijskozvrstne pripadnosti. Manj uporabljano izrazje je prikazano s kazalkami na pogostejše. Ob neoznačenem je v manjši meri upoštevano tudi strokovno pogovorno (označeno kot strok. pog.) in žargonsko (žarg.). Izrazje, ki ima izrazito slabšalni prizvok, je označeno kot slabšalno (slabš.). Z zastarelo (zastar.) je označeno izrazje, ki se v glavnem ne uporablja več, pojem, ki ga poimenuje, pa obstaja (*komparz za statist*). Z nekdaj je označeno izrazje, ki poimenuje pojme, ki jih danes ni več (*lahkoživec*), z zgodovinsko (zgod.) pa poimenovanja iz oddaljenejši preteklosti (*salon, gozd*).

Vsak strokovni izraz je iztočnica samostojnega članka. Iztočnice so eno-, dvo- ali večbesedne in praviloma v ednini. Slovarski članki – polnopomenski, kazalke ali sestavljeni – so razvrščeni po abecedi. Iztočnica ima lahko več pomenov, ki so označeni z arabskimi številkami. Polnopomenski slovarski članki vsebujejo razlago, različna pojasnila, lahko tudi sopenke (S), tuje ustrezne, ki jim navadno sledi informativni del. V njem so v razdelku PRIM. pri vsakem od pomenov navedena pomensko sorodna ali podobna poimenovanja, v razdelku GL na koncu slovarskega članka pa besedne zveze, v katerih se pojavlja iztočnica in so v slovarju na abecedno ustreznem mestu. Kazalke kažejo na ustreznjša poimenovanja. ■

SEJALEC

Slovenska turistična organizacija

Ste med 1. 1. 2006 in 1. 1. 2008 uvedli inovacijo na področju turistične dejavnosti, za katero menite, da izstopa iz povprečja?

Potem ste mogoče prav vi prejemnik zlatega, srebrnega ali bronastega sejalca 2008!

Vabimo vas, da inovacijo prijavite na razpis za podelitev priznanja SEJALEC, ki ga letno razpisuje Slovenska turistična organizacija (STO) za ustvarjalne in inovativne dosežke v turizmu, ki prispevajo k večji prepoznavnosti turistične ponudbe Slovenije.

Prijavitelji so lahko podjetja, samostojni podjetniki, organizacije, zavodi in gospodarska interesna združenja, ključni partnerji STO, lokalne turistične organizacije, grozdi, turistična društva in zveze ter druga s turizmom povezana društva in njihove zveze ter regionalne in druge razvojne agencije.

Javna razglasitev prejemnikov priznanj SEJALEC 2008 bo na Slovenskem turističnem forumu predvidoma decembra 2008.

Več informacij o možnostih prijave na razpis je na voljo na spletnem naslovu www.slovenia.info/sejalec

**Zadnji dan za oddajo
predprijav za priznanje
sejalec je 20. maj 2008.**

**I FEEL
SLOVENIA**

Celjska škofija

1.

Celjska Mohorjeva družba

V sodelovanju s Škofijo Celje je Celjska Mohorjeva izdala zbornik *V soju zlatih zvezd* o zgodovini, ustanovitvi in organiziranosti Škofije Celje. Zgodovina je v zborniku razmeroma dobro prikazana. Najprej je arheologinja Irena Lazar prikazala krščanstvo v antični (pozno rimski) Celesi, kjer igra pomembno vlogo sv. Maksimilijan (Celjski) s konca 3. stoletja. Sledi nekaj utrinkov z razstave *Od škofije do škofije* v Pokrajinskem muzeju Celje. Nastajanje (pra)župnij na območju celjske škofije je prikazal Bogdan Kolar. Redovništvo na ozemlju škofije je prikazal drugi ugledni cerkveni zgodovinar Metod Benedik. Marjan Turnšek piše o bl. Antonu Martinu Slomšku in njegovi tesni povezanosti s Celjem kakor tudi s širšim območjem, ki je nekoč spadalo v skupno mariborsko škofijo. Slomškovo bratovščino sv. Cirila in Metoda je osvetlil Stanko Janežič. Pomembno vlogo lazaristov v mestu ob Savinji je orisal Alojz Gajšek. Tretji del zbornika je namenjen t. i. temnemu obdobju zgodovine tega območja. Najprej je Jože Kužnik prikazal duhovnike mučence oziroma pričevalce za vero z območja celjske škofije. Tamara Griesser Pečar je prikazala Celje in okolico po koncu vojne, predvsem dogajanje v zvezi s koncentracijskim taboriščem na Teharjah. Četrty del zbornika je namenjen prikazu ustanovitve nove škofije.

Tristo narodnih

Založba Mladinska knjiga

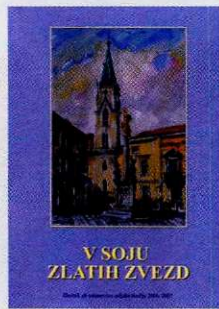
Pred leti je dr. Marko Terseglav zbral in uredil zbirko Tristo narodnih in drugih priljubljenih péth pesmi, ki je v prenovljeni izdaji doživela že 7. natis. Večkratne izdaje te priljubljene knjižice so najboljši dokaz, da ljudska pesem še živi. Vinjete je narisala Maja Šubic.

Walther Schaumann

2.

Mohorjeva založba Celovec

Prof. Walther Schaumann je bil znan alpinist in vojaški zgodovinar. Celovška Mohorjeva založba je izdala več njegovih knjig, v katerih so podrobno prikazane poti miru, za katere je najbolj zaslužen prav Schaumann. Poti miru potekajo po gorskem svetu tirolskih Alp, kjer je še vedno veliko ostalin v naravi, ki pričajo o nesmiselnem gorskem bojevanju med prvo svetovno vojno med (napadalno) Italijo in silami Avstro-Ogrske. Gorska frontna črta je bila nadaljevanje soške fronte, na njej pa se je moralo bojevati tudi veliko Slovencev. Trpljenje vojakov je bilo neizmerno in Schaumann, sam mlad vojak med drugo svetovno vojno, jim je s potmi miru ustvaril svojevrsten spo-

1.

2.

3.

4.

menik. Knjiga *Unterwegs zwischen Krieg und Frieden* je svojevrsten spomenik leta 2004 umrlemu Schaumannu. Gre za njegovo avtobiografijo. Čeprav je izšla le v nemščini, bo zanimala tudi Slovence, ki se vedno bolj zanimajo za prvo svetovno vojno.

Slovenske migracije

Založba ZRC

Knjiga *Historical and Cultural perspectives on Slovenian Migration* z večdisciplinarnega vidika prikazuje dosežke na literarnozgodovinsko in kulturnoantropološkem, sociološkem, likovno- in literarnozgodovinskem raziskovalnem polju. Knjiga odraža bogastvo teoretičnih in metodoloških pristopov kot časovno in prostorsko širino obravnav. Avtorji obravnavajo odnos države in cerkve do izseljenstva (M. Drnovšek) slovensko izseljevanje intelektualcev v slovanski svet kot atipični pojav (I. Gantar Godina), emigrantsko literaturo in njeno mesto v slovenskem slovstvu ter odnos domovine do nje (J. Žitnik), likovno umetnost kot vir za raziskovanje migracijske izkušnje z vidika ohranjanja in spreminjanja identitete (K. Toplak), žensko izseljevanje in njihove vloge pri ohranjanju etnične identitete v priseljenem okolju (M. Milharčič-Hladnik), vprašanja multikulturalizma v evropskih migracijskih procesih (M. Lukšič Hacin).

K arhitekturi

3.

Fakulteta za arhitekturo

Izšla je še tretja knjiga z naslovom *K arhitekturi*, v kateri prof. Fedja Košir na svojevrsten (esejiziran) način prikazuje razvoj arhitekturne teorije na Slovenskem. Pregled slovenske arhitekture avtor podaja s pomočjo citatov. »Citat funkcionira enako kot grafična reprodukcija projekta. Noben opis ne more nadomestiti elementarnosti podobe, nobena razlaga ne pove toliko kot navedek izvirnika,« meni avtor, ki presojanje prepušča bralcu (presojanje samo je že izbor avtorjevih citatov). V knjigi je veliko govora o arhitekturnih slogih 20. stoletja ter o

arhitektih in njihovih teorijah. Veliko izvemo o tradicionalizmu, funkcionalizmu, Arhitekturi Perennis, o socialističnem realizmu, ciamovstvu in bauhausovstvu, strukturalizmu, postmoderni, minimalizmu in drugih arhitekturnih šolah. To je knjiga, mimo katere ne bo mogel noben študent arhitekture.

Podoba misli

Študentska založba

Sodobna filmska publicistika in teorija se je ob prelomu stoletja obrnila nazaj k statusu podobe. Ko ji je zmanjkalo zaveznikov v lingvistiki, semiologiji, naratologiji in psihoanalizi, je status filmske podobe poskušala premisliti skozi vnovično soočenje z likovno umetnostjo. A kaj ko je v galerijah in muzejih, na bienalih in Dokumentah naletela prav na zmuzljive videoinstalacije in gibljive performanse, na dokumentarne posnetke in na resničnostne šove. Spoprijem filma z lastno (s)likovnostjo zato ne gre le prek likovnega, ampak nujno tudi prek pojmovnega: kaj je podoba, kaj gibanje, kaj podoba-gibanje – in kdaj ta ujame čas? Kdaj podoba postane podoba dobe? Na ta in druga vprašanja odgovarja Stojan Pelko v knjigi *Podoba misli*.

Angleščina za najmlajše

4.

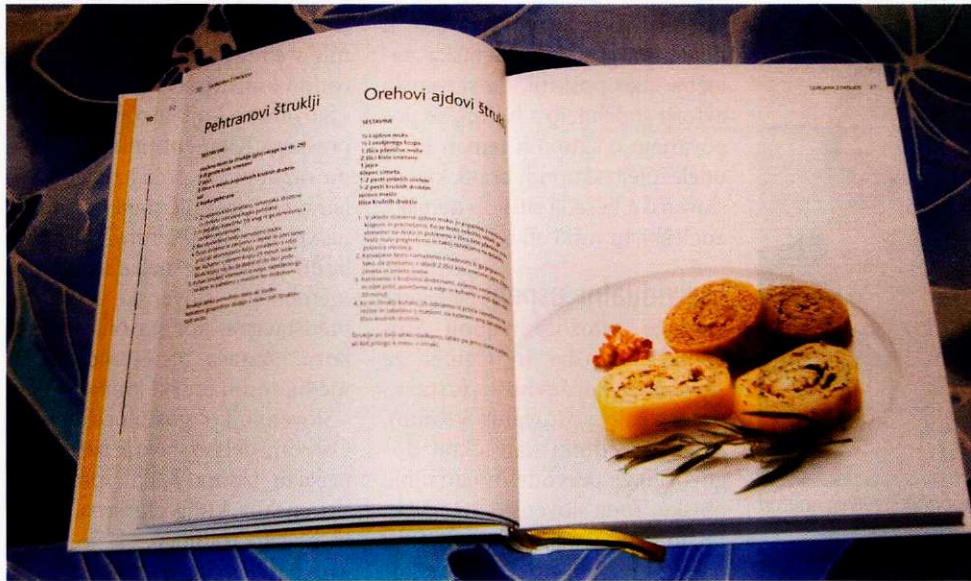
Založba Mladinska knjiga

Z jezikovnim koledarčkom *Angleščina za najmlajše* (320 strani) lahko najmlajši pojejo, se igrajo, rišejo, ugibajo in se mimogrede naučijo angleščine. Vsak dan v letu se s pomočjo slike in primera uporabe v stavku naučijo kakšno novo angleško besedo. Prevod je vedno na hrbtni strani lista. Ob koncih tedna pa lahko naučeno znanje preverijo in ugotovijo, kaj vse že znajo. Enkrat na teden se bodo naučili tudi priljubljeno angleško pesmico ali rimo. Na hrbtni strani so navodila in spremljevalne vaje ter prevodi težkih besed v slovenščino. Najbolj zanimivo pa je, da lahko slike izrežejo, zbirajo in uporabljajo kot igralne karte.

Okusiti Slovenijo

V. M.

Založba Darila Rokus je skupaj z National Geographicom, s katerim že nekaj let sodeluje, izdala knjigo *Okusiti Slovenijo*, v kateri je etnolog dr. Janez Bogataj zbral najznačilnejše jedi iz 24 slovenskih gastronomskih pokrajin.

Že stari Rimljani so poznali pregovor: Človek je, kar je! Skozi jedi, jedilne obroke, navade in kulturo ob uživanju hrane spoznavamo bogato paleto različnih vprašanj; od tistih, ki so povezana z razvojem kultur, njihovim vplivanjem, tudi prevzemanjem, do sodobnih pojavov in razmerij med raznolikostjo takih in drugačnih prehranskih kulturnih dediščin ter agresivnostjo uniformiranega in tipiziranega globalizma »fast food«.

Hrana kot kulturna dediščina

»Prav ob globalistični agresivnosti in hlastajočem prevzemanju njenih izdelkov se premalo oziramo k modelom iz preteklosti, torej h kulturni dediščini,« je v knjigi *Okusiti Slovenijo* zapisal njen avtor dr. Janez Bogataj. »Tudi v preteklih stoletjih bi lahko govorili o nekakšnem globalizmu, čeprav bolj regionalnem. Šlo je za nekaj podobnega kot danes – za prevzemanje inovativnih rešitev, za spoznavanje nečesa, kar je bilo lahko boljše po okusu, ceni ali celo komunikaciji ... Vendar kljub temu ne moremo govoriti o slepem prevzemanju, torej

o avtomatističnem kopiranju temeljnega modela, kot to počnemo danes! Generacije pred nami so znale vsako t. i. tujo inovacijo vedno ustrezno prilagoditi svojemu življenjskemu slogu, tudi na področju prehranjevanja, ne pa vse – od recepta, sestavin do pribora in celo obreda uživanja – premočrtno prevzemati.

Strategija gastronomije Slovenije »Trdno sem prepričan,« meni dr. Bogataj, »da so velike svetovne prehranske verige dolgoročno obsojene na propad, ker ne upoštevajo prav teh velikih kulturnih pestrosti in različnosti, ampak pogosto, tudi s pomočjo znanstvenih spoznanj, ustvarjajo iz ljudi in množic jedilne robote, uživalce določenih okusov, arom, vonjav, oblik in barv jedi. S pomočjo množičnih medijev ustvarjajo nove rituale uživanja in tudi rituale, v katerih nastopajo vsi ti tipizirani izdelki kulinaričnega značaja.«

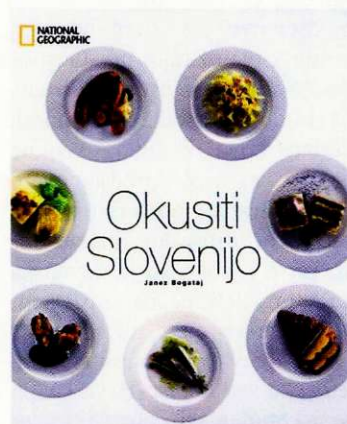
Ena največjih žrtev te sodobne kulturne agresije je mladina, zato morajo biti in tudi so prizadevanja vseh nacionalnih in regionalnih gastronomskih kultur usmerjena k spoznavanju in odkrivanju kakovosti ter bogastve, s katerimi lahko ustvarijo nasprotje vsemu avtomatizmu in agresiji sodobne prehranske industrije. V prizadevanje človeštva za spoznavanje različnosti

regionalnih prehranskih kultur je od leta 2006 vključena tudi Slovenija. V tem letu smo dobili Strategijo gastronomije Slovenije, temeljni dokument, ki je nastal na podlagi meddisciplinarnega raziskovalnega prizadevanja in daje Sloveniji ter svetu temeljne usmeritve za bogatitev skupnega evropskega ali svetovnega prostora tudi s kulinariko in z gastronomijo.

170 strokovno izbranih jedi Na stičišču evropskih Alp, Mediterana in Panonske nižine je skozi stoletja zgodovinskega razvoja nastajala pisana podoba lokalnih kulinarčnih oblik, ki jih je dr. Janez Bogataj strnil v 24 gastronomskih pokrajin ali regij. Po prvi svetovni vojni se je vplivom pridružilo še nekaj manjših kulinarčnih sestavin s sosednjega Balkana, ki so se stopnjevale po koncu druge svetovne vojne.

Knjiga *Okusiti Slovenijo* je prikaz slovenske gastronomske razpoznavnosti, ki jo predstavlja 24 gastronomskih regij in 170 strokovno izbranih jedi v teh regijah. Izbrane jedi ne pomenijo množičnosti oz. celovite različnosti jedi v posameznih regijah, ampak le njihovo reprezentativnost. Posamezne gastronomske regije se identificirajo z izbranimi jedmi, ki so neke vrste zastave teh regij. Jedi odražajo stoletja zgodovinskega razvoja, vplive sosednjih kulturnih svetov, lokalne razlike, predvsem pa stoletno in sodobno povezanost naših ljudi z zdravim naravnim okoljem in s prehranskimi surovinami, ki so lahko nadaljevanje bogata kulture dediščine ali pa iskanje novih rešitev na teh bogatih temeljih.

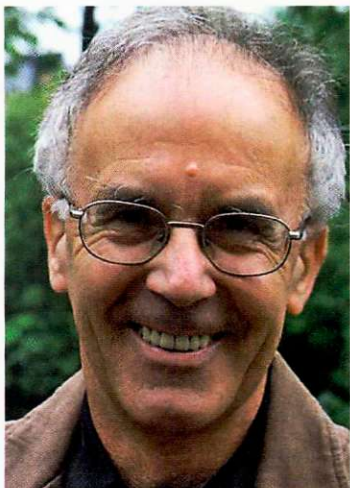
Jedi v knjigi so prikazane z natančnimi opisi in recepti, vsaka pa tudi s fotografijo. Ta reprezentativna knjiga ima 447 strani, dodana pa ji je še zgoščenka s predstavitevjo tradicionalnih jedi v 24 izbranih gostilnah. Samo za vzorec – v knjigi predstavljene jedi iz regije Ljubljana z okolico: všenat zelje, pražen krompir, ričet, žabji kraki, leteči žganci, ljubljanska jajčna jed, janška vezivka, pehtranovi štruklji, orehovi ajdovi štruklji, jabolčni štruklji (kuhani in pečeni), sirovi (skutni) štruklji, orehova in pehtranova potica, ocvirkovka ali ocvirkova potica, medena potica, ljubljanski štrukelj, ljubljanske skutne palačinke. Ali jedi iz Prlekije: prleške murke, prleška tünka, ajdov krapec, prleška gibanica. **D**

Slovenska knjiga v tujini

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Slovenija mora narediti več za promocijo svojega kulturnega delovanja. Takšen sklep pogosto sprejmejo ob različnih okroglih mizah o slovenski literaturi v tujini.

Tomaž Šalamun med najprodornejšimi

Drago Jančar, dobitnik številnih nagrad

Boris Pahor, starosta slovenskih pisateljev

Slovenska literatura ima več priložnosti, da bi se lahko predstavila tujemu trgu. Takšna priložnost je lahko sodelovanje na velikih knjižnih sejmi, kot so frankfurtski, leipziški ali bolonjski, kjer avtorje in njihova gostovanja predstavljajo posamezne založbe. Druga možnost za avtorje je individualno sodelovanje na sejmih, ko se avtor trži sam. Pri tem vsaj za frankfurtski knjižni sejem velja, da se na slovenski stojnici že dolgo dogaja premalo in je program nezanimiv za tuje založnike, saj slovenski pi-

satelji na stojnici pogosto berejo samo drug drugemu. Slovenske predstavitve na frankfurtskem sejmu organizirajo pri Gospodarski zbornici Slovenije in vedo, da bodo predstavitev morali dodati novo vsebino. Majhne države namreč predstavitev svoje literature posvečajo veliko več pozornosti kakor mi. Nekoliko večje pozornosti je slovenska literatura deležna na leipziškem knjižnem sejmu. Lani je bila v fokusu prav slovenska literatura, letos, ko je v fokusu Hrvaška, pa so pri Študentski založbi, ki sicer

organizira predstavitve, pripravili bogat program. Študentska založba tako poskrbi, da slovenski avtorji sodelujejo s tujimi, se pogovarjajo o skupnih temah in se udeležujejo skupnih branj, kjer se slovenska beseda sliši ob nemški, angleški, hrvaški ali bolgarski.

Individualni uspeh Nekateri domače založbe, najbolj Študentska založba in Center za slovensko književnost, vztrajno pripravljajo gostovanja v tujini, kjer se uredniki največkrat dogovorijo za prevode in nadaljnje obiske. Toda slovenski avtorji, ki imajo v tujini na prodajnem trgu največji uspeh, za svojo promocijo večinoma skrbijo sami na podlagi zasebnih stikov. Tako so nekateri med njimi že postali »znamka« in imajo svoj krog bralcev v tujini. Tako so Tomaž Šalamun, Drago Jančar in Boris Pahor uveljavljena imena, ki jih tuji uredniki tržijo v določenem kontekstu. Premik od osebnih izkušenj k statistiki omogočajo podatki Trubarjevega sklada, ki ga s finančno pomočjo ministrstva za kulturo vodijo Društvo slovenskih pisateljev, Slovenski center PEN in Center za slovensko književnost. Tuji založnik lahko pri Trubarjevem skladu zaprosi za podporo pri še neobjavljeni izdaji leposlovnega dela slovenskega avtorja. Sklad prispeva največ 50 odstotkov za stroške tiska, prevodov pa ne podpira. Največ zanimanja za slovensko literaturo so doslej pokazali hrvaški založniki, s pomočjo Trubarjevega sklada pa je izšlo kar 35 slovenskih del v češčini, je zapisano na spletni strani Društva slovenskih pisateljev.

Sinergija Slovenija in Češka na področju kulture očitno dobro sodelujeta, kar so dokazali tudi z odprtjem razstave z naslovom

Sinergija Slovencev s Čehi, ki je pripravljena v okviru kulturnega programa v času predsedovanja Slovenije EU in jo je izdelalo veleposlaništvo Republike Slovenije v Pragi v sodelovanju z Narodno knjižnico Češke republike - Slovansko knjižnico v prostorih praškega Klementinuma. V sklopu razstave bo predstavljeno 15-letno sodelovanje med državama na področju kulture, časovno bodo prikazane nekatere najpomembnejše slovenske kulturne predstavitve, kot sta bila Plečnikova razstava na Hradčanih in mednarodni praški knjižni sejem s Slovenijo kot gostujočo državo. Osrednji del razstave je namenjen prikazu izbora čeških prevodov slovenskih knjig, ki ima dolgo in bogato tradicijo, saj je Češka druga država na svetu po številu prevodov slovenskih knjig. Razstava bo odprta do konca maja. Predsedovanje Slovenije EU je vzpodbudilo več akcij. Založba Modrijan bo konec aprila izdala zbirko Euroman, v kateri bo toliko knjig, kolikor je držav članic Evropske unije. Slovenijo bo predstavljal Jančar. Projekt bo morda vzbudil primerljive akcije v drugih državah. **D**

FM 102.1
 99.5 stereo RDS
Radio VIVA
 M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Slovenščina na Češkem

Češka prestolnica Praga

Češka je bila minuli teden v znamenju péte, pisane in govorne slovenske besede. Potem ko se je v Brnu predstavil eden najbolj priljubljenih slovenskih glasbenikov Vlado Kreslin, so na praški Karlovi univerzi odprli razstavo o uspešnem sodelovanju med slovensko in praško kulturno sceno. Kreslin je na povabilo študentov slovenistike koncertiral v brnskem klubu Leitnerova. Obiskovalci koncer-

ta so večino pesmi poznali in jih prepevali skupaj s Kreslinom. Dve pesmi z njegovega zadnjega albuma so študentje slovenščine prevedli v češčino. Razstava Sinerģija Slovencev s Čehi o kulturnem oplajanju med Slovenijo in Češko je del kulturnega programa v času predsedovanja Slovenije EU. Veleposlaništvo v Pragi je v sodelovanju z Inštitutom slavističnih in vzhodnoslovanskih študij Karlove univerze v praški literarni kavarni Viola pripravilo tudi literarni večer z naslovom O trnu in roži, na katerem so se predstavili slovenski besedni umetniki: Milan Dekleva, Barbara Korun, Miha Mazzini in Maja Vidmar. Branje njihovih del v češčini je spremljala glasbena spremljava Andraža Poliča. L. H.

Priznanje kvartetu

V Cankarjevem domu v Ljubljani so podelili viktorje 2007 – slovenska priznanja na področju medijev in popularne kulture. Viktorja za življenjsko delo je prejel New Swing Quartet. Zasedba, v kateri so bili Oto Pestner, Tomaž Kozlevčar, Dare Hering in Marjan Petan, je po 40 letih delovanja končala svojo glasbeno pot s koncertom 30. decembra 2007 v Sevnici. Skupina, sprva kot tercet z Daretom Heringom, Gregorjem Bezenškom in Radom Razdevškóm, je nastala po zgledu Golden Gate Quarteta, s katerimi so kasneje tudi večkrat stali na odru. Kvartet je na svoji glasbeni poti sledil tradiciji belskega in črnškega spirituala, džeza in gospela in občinstvu po vsem svetu približal pesmi iz baptističnih cerkva ameriškega juga. Peli so v koncertnih dvoranah v vseh večjih evropskih mestih, sodelovali na džezovskih festivalih ter imeli koncerte in nastope v več evropskih televizijskih in radijskih hišah. Svojo postvarjalnost so zabeležili na 40 kasetah oziroma zgoščenkah, leta 2003 pa je izšla tudi monografija o kvartetu izpod peresa Draga Medveda. Viktorja za posebne dosežke sta prejela režiser filma Petelinji zajtrk Marko Naberšnik

New Swing Quartet

in urednik TV-oddaje Tistega lepega popoldneva Bojan Krajnc. Viktorja popularnosti za radijsko osebnost je dobil Matej Špehar Racman, za radijsko postajo Radio Center, za glasbenega izvajalca Zoran Predin, za televizijsko osebnost Marko Potrč, za televizijsko oddajo oddaja Avantura, viktorja popularnosti v kategoriji lokalnih ali kabelskih TV-postaj pa MTV Adria. Strokovnega viktorja za obetavno medijsko osebnost je prejela Lili Žagar, za igrano TV-oddajo humoristična nanizanka Naša mala klinika, za dokumentarno TV-oddajo Otroci s Petrička avtorja Mirana Zupaniča, za zabavno TV-oddajo oddaja As ti tud not padu?!, za voditelja zabavne TV-oddaje Jurij Zrnc, za informativno TV-oddajo oddaja 24ur, za voditelja informativne oddaje pa Slavko Bobovnik. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 27. 3. 2008

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Dr. Deepti Omchery Bhalla (Indija) & plesalci: Mohiniattam – klasični indijski ples

19.30 SNG Drama: Tennessee Williams: Orfej se spušča

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije, Slovenski komorni zbor, Zbor Consortium musicum

PETEK, 28. 3. 2008

18.00 Slovenska filharmonija: Orkester in zbor Opere in baleta SNG Ljubljana, Jelena Pešič, flavta, Sabina Magajne, rog, Oskar Laznik, saksofon – klasična glasba

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Hervé Guibert: Mlado meso

19.30 SNG Drama: Andrej Hieng: Osvajalec

20.30 Cankarjev dom: Marko Pokorn: Kdo vam je pa to delu? – satira

SOBOTA, 29. 3. 2008

19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

19.30 SNG Drama: I. Cankar: Romantične duše

20.00 SNG Drama: Brian Friel: Jaltska igra. Poigra

20.00 Plesni teater Ljubljana: Matjaž Zupančič: Ljubezni moje babice – plesno-gledališka predstava

NEDELJA, 30. 3. 2008

17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: J. & W. Grimm / K. Autilisova: Trnuljčica – lutkovna predstava

20.00 Cankarjev dom: Matej Bor: Raztrganci / učenci in učitelji – gledališka predstava

PONEDELJEK, 31. 3. 2008

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Hervé Guibert: Mlado meso

20.00 Kulturni dom Mengeš: A. Christie / V. Taufer: Mišolovka

20.00 MGL: Denise Chalem: Reci moji hčeri, da sem šla na potovanje

TOREK, 1. 4. 2008

18.00 Cankarjev dom: Popoldan s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Hervé Guibert: Mlado meso

20.00 SNG Drama: Yukio Mishima: Markiza de Sade

SREDA, 2. 4. 2008

19.30 Križanke: Daniel Breclj, klavir, Jerca Novak, violina – klasična glasba

19.30 Slovenska filharmonija: Christian Poltera, violončelo (Švica) & Kathryn Stott, klavir (Velika Britanija) – klasična glasba

20.00 Cankarjev dom: Nizozemski vokalni laboratorij (Nizozemska) – zborovska glasba

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Točka prednosti

Monika Maljevič

Ob podpisu pomembnega sporazuma o boju proti terorizmu v Španiji pride do atentata na ameriškega predsednika ...

Prek perspektiv osmih ljudi – televizijske poročevalke, predsednika, njegovega telesnega stražarja, španskega policista, domnevnega atentatorja, glavnega negativca, njegove pomočnice in zvedavega turista – se počasi začne oblikovati slika velike zarote, ki jo sestavljajo vrtoglavi avtomobilski pregoni, krvavi strelski obračuni in številni nepričakovani preobrati.

V akcijskem trilerju *Točka prednosti* poskuša osem tujcev iz različnih perspektiv odkriti resnico, ki se skriva za poskusom atentata na ameriškega predsednika. Thomas Barnes (Dennis Quaid) in Kent Taylor (Matthew Fox) sta agenta tajne službe, ki morata varovati predsednika Ashtona (William Hurt) med izjemno pomembnim sestankom na vrhu o globalnem boju proti teroristom. Na predsednika streljajo samo nekaj trenutkov po njegovem prihodu v Španijo. Nastane kaos, povsem različne življenjske poti pa se križajo v lovu na atentatorja. Med množico je Howard Lewis (Forest Whitaker), ameriški turist, ki je, ko je snemal dogodek za svoje otroke doma, v videokamero ujel strelca. Tam je, da bi zgodovinski dogodek posredovala milijonom televizijskih gledalcev po svetu, tudi ameriška televizijska producentka Rex Brooks (Sigourney Weaver). Ko oni in drugi razkrivajo svoje zgodbe, se počasi sestavljajo kosi slike, postane pa tudi jasno, da so pod površjem šokantni vzgibi.

Ozadje zgodbe Točka prednosti je režiserju Petu Travisu ponujala priložnost »raziskati idejo o resnici in o tem, da imajo vsake oči svojega malarja«. Točka prednosti prikazuje obdobje tik pred poskusom aten-

Vantage Point

Režija: Pete Travis

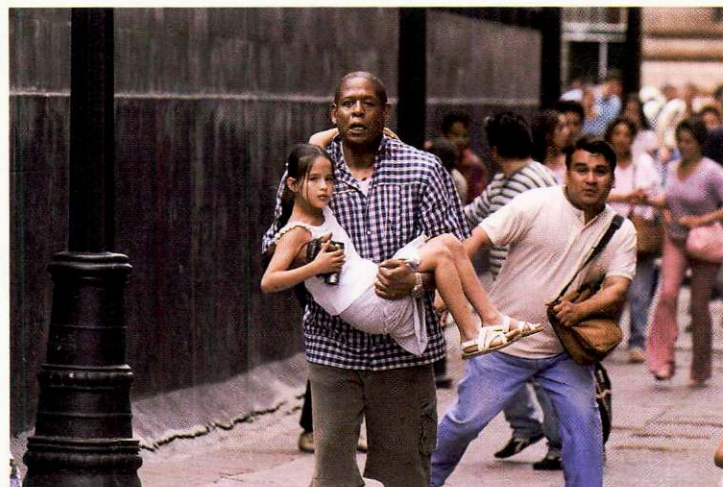
Žanr: triler

Scenarij: Barry Levy

Igrajo: Dennis Quaid, Forest Whitaker, Eduardo Noriega, Edgar Ramirez, William Hurt, Mathew Fox, Richard T. Jones, Sigourney Weaver

Premiera: 27. 3. 2008

Distribucija: Continental Film

tata in po njem z edinstvenih razglednih točk osmih ključnih udeležencev – od predsednika samega do agentov tajne službe, ki ga varujejo, ter turista, ki se povsem po naključju znajde na trgu. »Če bi sledili samo eni zgodbi, ne bi našli resnice o tem, kaj se je dejansko zgodilo,« pravi Travis. »Ko vidite vsako zgodbo, vedno vidite nekaj drugega, česar prej niste vedeli. Šele na koncu ugotovite, kaj se je v resnici dogajalo.«

Poleg petih uveljavljenih ameriških zvezdnikov in štirih mednarodno znanih igralcev je v filmu še ena zvezda, zgodba sama: »Osem različnih ljudi, osem različnih pogledov na svet, osem kosov sestavljanke. Za režiserja je to sanjsko: uganke tega filma ne morete razrešiti, če si sveta ne ogledate s perspektive različnih ljudi. To zgodbo lahko poveste le s filmom. Film o različnih načinih gledanja – mar ni to krasno?!« je navdušen Travis. **D**

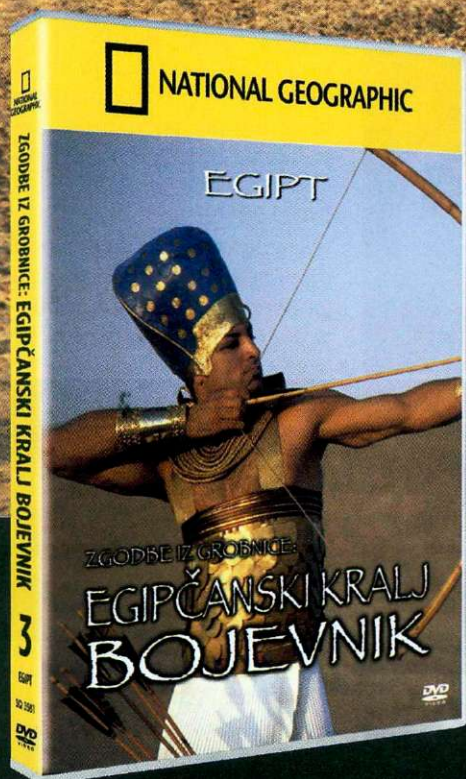

NATIONAL GEOGRAPHIC

VAM PREDSTAVLJA EDINSTVENO ZBIRKO

EGIPT

Zgodbe iz grobnice: Egipčanski kralj bojevnik

Bil je največji vojskovodja starega Egipta. Poglejte, kako je temu faraonu uspelo poraziti toliko svojih sovražnikov in pripeljati egipčansko cesarstvo do vrhunca. Poglejte, kdo je bil Tutmozis III.

V ZBIRKI NATIONAL GEOGRAPHICA SO NASLEDNJI DOKUMENTARCI:

SKRIVNOST NILA (IZID 12. 3.), HAREMOVO MAŠČEVANJE (IZID 19. 3.), EGIPČANSKI KRALJ BOJEVNIK (IZID 26. 3.), PREKLETSVO KRALJA TUTANKAMONA (IZID 2. 4.), SKRIVNOST FARAONOV (IZID 9. 4.)

za 4,99 EUR

samo ob nakupu tednika **7dni**

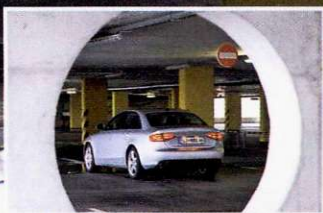
Prihodek od prodaje tega DVD-ja pomaga našemu neprofitnemu gibanju za boljše globalno razumevanje z izobraževanjem, raziskovanjem in varovanjem.

Naročniki tednika 7 dni ali Večera si lahko DVD-je zagotovite z naročilom po telefonu 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53, e-pošti knjiga@vecer.com, spletni trgovini trgovina.vecer.com ali po pošti na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo po položnicah za 7 dni ali Večer. Zaloge so omejene.

Zabava se mora nadaljevati

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Audi A4 3,2 FSI quattro

in zato 'kriv' za preveliko podkrmarjenost. Če bi se podali v drobovje, bi opazili, da so zamenjali mesti diferenciala in sklopke, tako da je sedaj večji in težji 'kos' bližje sredini avtomobila. Če ste laik, pa vam bo tudi takoj jasno, da je previs čez prvo premo sedaj bistveno manjši, zato je novi A4 (še pred njim A5, s katerim si deli skoraj vse) videti bistveno bolj dinamično. Natančne meritve bi pokazale, da je ta 'čarobna prema' za 154 mm bolj naprej v primerjavi s predhodnikom, kar bi se moralo poznati pri vožnji in legi na cesti.

Bolj športen In tudi se! Ne bom rekel, da so odkrili toplo vodo in da je novi A4 nekaj čisto drugega kot prej. Vodljivost je bila po zaslugi večvodilne preme odlična

Dosedanja prizadevanja Audija, da bi se prebil med športne znamke, so se zdela kot vpitje izgubljenega pohodnika v pragozdu – morda ga bo kdo slišal, a možnost ni velika. Tudi kupci audijev so kupovali bolj prestiž in nemško kakovost, manj pa poudarjeno športnost. Razen morda pri TT ali po novem še pri R8. Sedaj pa je prišel čas za spremembe.

Zdi se, da so se pri Audiju prvič lotili zadeve pri koreninah. OK, ohranjajo sprednji pogon ali štirikolesnega, vendar so 'popravili' razporeditev mase, da nos ne bi bil več tako težak

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	AUDI A4 3,2 FSI QUATTRO
vrsta motorja	bencinski, šestvaljni, V-oblike
prostornina v ccm	3.197
moč v kW (KM) pri vrt./min	195 (265) pri 6.500
največji navor v Nm pri vrt./min	330 pri 3.000 - 5.000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	štirikolesni
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.703 x 1.826 x 1.427
medosna razdalja v mm	2.808
prtlačnik v litrih	480
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.580 (550)
največja hitrost v km/h	250
pospešek 0-100 km/h v s	6,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	13,5/6,7/9,2
poraba na testu v l/100 km	12,4
cena vozila v EUR	42.098

že prej, lega tudi dolgo nevtralna, le težak nos je bil bolj moteč kot sedaj, ko je bolj lahkoten. Če je pogon štirikolesni, je to seveda še toliko manj očitno. Tudi tu so pri Audiju šli naprej, da bi se avtomobil obnašal bolj dinamično, zato že v osnovi zadnji kolesi poganja več navora. Natančno 60:40 v prid zadnje osi. To še vedno ne pomeni, da boste v vsak ovinek bočno drseli, ker je vse skupaj uglaseno za čim večjo varnost in predvidljivost. Nekaterim, predvsem privrženecem BMW, bo to morda premalo, a se vseeno da odpeljati kakšen ovinek počez, če ne tako atraktivno, pa predvsem zelo hitro, ker je oprijem odličen. Kljub veli-

ki masi se takšen A4 včasih že kar neverjetno dobro drži zastavljene smeri in se požene iz ovinka z veliko večjo hitrostjo kot podobni avtomobili. Po drugi strani pa mora biti vstopna hitrost manjša, ker je nos kljub izboljšavam še vedno težak, sploh če ga poganja vsaj šestvaljni motor.

Zmogljiv Če ga poganja bencin, gre za 3,2 litra delovne prostornine, iz katere iztisne skoraj 200 kilovatov. Včasih je bila takšna moč rezervirana za najbolj športne izvedenke nekaterih modelov (nekdanji S4), danes pa je skoraj na sredini ponudbe, če malce poenostavim. Sploh presenetiti specifična moč, a razvoj je šel toliko naprej, da so tudi takšni motorji sedaj vzdržljivi in prijetni za vsakodnevno uporabo. V A4 je na primer v večini primerov prijetno tih in miren, včasih celo preveč, a pokaže nekaj svoje divje narave, ko se igla na merilniku vrtljajev povzpne nad številko 6000. In če ga ne slišimo tako dobro v kabini, ki je skoraj popolno zvočno zatešnjena, je zvok toliko očitnejši,

ko takšen audi švigne mimo vas. Šestvaljnik V-oblike je zelo sodoben izdelek, saj so mu poleg neposrednega vbrizga namenili še tehnologijo 'valvelift', ki prilagaja odmaknjenost sesalnih ventilov, da je v valjih vedno optimalna količina goriva, poraba pa majhna. No, kljub obljubam o povprečju 9,2 litra pa se lahko za tako poceni vožnjo obrišete pod nosom, čeprav ni nemogoča. Če se boste vsak dan vozili po odprtih neprometnih cestah lepo po omejitvah, bo številka morda celo nižja, v praksi pa del poti opravite po mestu, del po avtocestah in tako naprej, zato pričakujte okoli 12 litrov na 100

kilometrov. Ob avtomobilu, ki že v osnovi stane 42 tisoč evrov, takšen kot je testni pa zaradi dodatne opreme celo 65, vas to sicer ne bi smelo odvrniti od nakupa, res pa še vedno ostane 3,0 TDI s podobnimi zmogljivostmi, če je to težava.

Da je avtomobil nekaj posebnega že na prvi pogled, skrbijo atraktivne luči s tehniko LED. Brez njih bi se bistveno hitreje izgubil med drugimi, starejšimi audiji, čeprav novega krasijo globoka in nizka maska, velika platišča in športna bočna linija. Vseeno je limuzina še vedno oblikovana povsem klasično, s privlačnim zadkom in spojlerjem na njem. Res da so ga tudi pošteno povečali, saj v dolžino meri že toliko, kot so včasih limuzine višjega razreda, a k sreči ni videti glomazen. Nekaj kroma skrbi za prestiž, vendar tu ne gre za razmetavanje, ker mora vseeno še kaj ostati za dražje in večje audije. Opremo, ki je bila še nedolgo tega rezervirana za limuzine višjega razreda, lahko sedaj naročite tudi v tem avtu. Na primer tripodročno klimo, kamero pri parkiranju, opozorilnik za mrtvi kot ... In če vam vse to še ni dovolj, je tu še vrhunski avdiosistem Bang & Olufsen s kar štirinajstimi zvočniki. Pa ne boste uživali le v zvoku. Odlični sedeži skrbijo za udobje tudi na dolgih poteh, obdelava in izbira materialov pa, da se ga ne boste naveličali niti po nekaj letih. In če nemška strogost morda ni po godu temperamentnim voznikom, je zato za vsakogar pomembna odlična namestitvev za volanom ter številne nastavitve, ki jih omogoča napredni večpredstavnostni sistem MMI. Pri Audiju temu pravijo napredek s tehniko.

Prav vsa ta tehnika pa je končno ustvarila zabaven avtomobil nekje v sredini njihove velike ponudbe. Še vedno ne gre za najbolj športnega med konkurenčnimi, zato pa za še boljšega, kar se tiče združevanja udobja in dinamike. Nekoč so Queen prepevali 'zabava se mora nadaljevati', danes pa Audi kaže, kje se pri njih začne. **D**

Novice

HYUNDAI H-1 V Slovenijo je pripeljal novi hyundai in bo v treh izvedbah na voljo kupcem, ki potrebujejo kombi za prevoz tovora ali oseb. Gre za dobrih pet metrov dolgo vozilo, ki ima lahko 2 ali 3, 5 ali 6 in 8 sedežev, odvisno od želja posameznika, saj v prvem primeru ponuja 4308-litrski prtljažnik, v slednjem pa še vedno zelo uporabnih 851 litrov. Poganja ga novi 2,5-litrski turbodizelski agregat s 125 kW, pogon pa je speljan k zadnjima kolesoma. Povprečna poraba naj bi znašala 8,5 litra, pri tovornih različicah pa so zadaj listnate vzmeti za boljše lastnosti pri velikih obtežitvah. Če bo prvi najbolj primeren za samostojne podjetnike in trgovce, bo srednja izbira lahko družinska, minibus pa za hotele ali športna moštva. Osnovna cena znaša 21.490 evrov, medtem ko bo različica z osmimi sedeži naprodaj za 4.000 evrov več, v Sloveniji pa naj bi jih letos prodali 100.

VOLVO C30 RECHARGE CONCEPT Da hibridna tehnologija ni muha enodnevnic, so pokazale številne avtomobilske tovarne na minulem avtomobilskem salonu v Ženevi. Med njimi tudi skandinavski Volvo, ki testira model C30 recharge concept. Posebnost avtomobila je, da se električna baterija lahko polni tudi s stacionarnega električnega omrežja, medtem ko je vozilo priklopljeno na običajno električno vtičnico.

ALFA ROMEO MI-TO Alfa se je po najbolj športni lotila še najkompaktnješe. Vozilo velikosti Fiatovega grande punta nosi ime Mi-To. Mi za Milano, kjer je bilo vozilo oblikovano, ter To za Torino, kjer bo izdelano. Glede na vremenske razmere in vožno podlago ponuja tri različne nastavitve zavor, motorja, vzmetenja, menjalnika in volana, kar je edinstveno za ta razred. Družina agregatov z razponom moči od 66 do 114 kilovatov bo sčasoma še razširjena.

Ne izgubljam se več!

Garmin nūvi GPS cestni navigatorji omogočajo brezskrbno vožnjo. Predložen je podrobna cestna karta City Navigator® NT Europe, vključuje SLOVENIJO. (model 770 ima dodano še kartografijo Severne Amerike)

GARMIN
Arrive happy™

NAVTEQ
OIL BOARD

www.garmin.si

Pogled v človeške misli

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Znanstveniki si že dolgo časa prizadevajo, da bi lahko »vstopili« v človeške možgane in prebrali miselne procese, ki potekajo v njih. Menda ni več daleč dan, ko bo miselne aktivnosti v resnici mogoče razbrati.

rabljali za določene aktivnosti možganov, nedavno razvili do te mere, da lahko »odčitavajo« podobe, ki jih ustvarja ta človekov miselni organ. Doslej so ti skenerji razkrivali samo aktivnosti možganov ljudi, ki so jim menja- je se kazali črne in bele fotografije. Znanstvenikom z ameriške Univerze Berkeley pa je zdaj uspel veliki met. Skener, ki so ga dodobra izpopolnili, lahko z 90-odstotno verjetnostjo zazna podobo, na katero se osredini posameznik. Smo torej na pragu odkritja, ko bi samo merjenje možganskega delovanja lahko omogočalo sklepanje na vizualno zaznavanje osebe.

Rekonstrukcija podob Znanstveni projekt na Berkeleyju vodi Jack Gallan, ki meni, da bo ob nadaljnjem uspešnem razvijanju projekta mogoče rekonstruirati sanje in tudi druge imaginarne podobe, ki jih ustvarjajo možgani, in to celo za kateri koli trenutek v preteklosti. Skener naj bi bil sicer zmožen ponazoriti le slike oziroma izseke iz sanj, ne pa jih »odvrtni«, kot se odvrti film, saj posamezno podobo prikaže le na vsake tri sekunde. Tehnika prepoznavanja podob je za zdaj omejena le na vizualne podobe, temelji pa na funkcionalni magnetni resonanci imaginiranja. Podobe razkriva tako, da preuči, kako se pri ustvarjanju določene podobe pretaka kri v možganih.

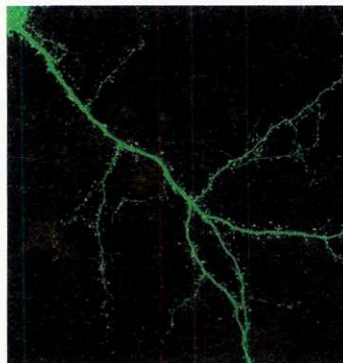
O raziskavi ... Ekpa znanstvenikov je napravila poskus, pri ka-

Miselni procesi, ki potekajo v človeku, so že od nekdaj predmet preučevanja in raziskovanja. Psihologi so na tem področju razvili številne teorije in jih podkrepili z delovanjem človeških možganov. Možgani nadzirajo in usklajujejo večino gibanja, vedenja in homeostatskih telesnih funkcij, kot so srčni ritem, krvni tlak, ravnovesje telesnih tekočin in telesna temperatura. Možganske funkcije so odgovorne za kognitivne in emocionalne procese, pomnjenje, motorično učenje in druge vrste učenja. Možgani so pretežno sestavljeni iz dveh vrst celic: nevronov in glialnih celic. Slednje so za podporo in varovanje nevronov.

Nevroni prenašajo informacije v obliki električnih sunkov, znanih kot akcijski potencial. Z drugimi nevroni v možganih in drugod po telesu komunicirajo tako, da prek rež, imenovanih sinapse, pošiljajo molekule kemijskih snovi, imenovanih nevrotansmitterji. Možgani človeka so glede na telesno velikost nadpovprečno veliki in kompleksni. Že dolgo poznamo številne podrobnosti o zgradbi in delovanju posameznih vrst nevronov in različnih delov možganov. V zadnjih dveh desetletjih se je nabralo tudi veliko spoznanj o tem, kako se dejavnost različnih predelov možganov in njihovih povezav spreminja med posameznikovo aktivnostjo, med

opravljanjem različnih miselnih ali fizičnih nalog, med intenzivnim čustvovanjem ali spanjem. O možganih vemo čedalje več.

Veliki met Znanstveniki so skenerje, ki so jih v medicini upo-

Vedno bolj spoznavamo delovanje možganov.

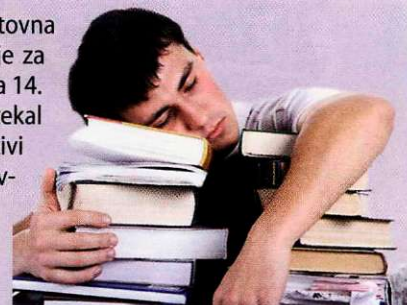
Z merjenjem možganskega delovanja lahko sklepamo na vsebino sanj.

terem so uporabili funkcionalno magnetno resonanco možganov. Prostovoljca sta gledala fotografije najrazličnejših predmetov: živali, zgradb, hrane, ljudi, pokrajin, medtem pa so merili njuno možgansko delovanje. V drugem delu poskusa sta prostovoljca dobila 120 novih slik, raziskovalci pa so s pomočjo slike možganskega delovanja poskušali ugotoviti, kaj gledata. V enem primeru so uganili kar 95 odstotkov slik, v drugem pa le 72. Znanstveniki menijo, da bo s tovrstnim postopkom mogoče sklepati tudi na to, o čem opazovana oseba sanja oziroma kakšne vizualne vsebine si predstavlja. Inovacija z Berkeleyja je naletela na precejšnje odobravanje v znanstvenem svetu. Belgijski nevrolog Steven Laureys pravi, da bo nekoč nemara mogoče razumevati različna mentalna stanja človeka, recimo komo, in možgane spodbuditi k regeneraciji.

Znanstvena fantastika? Hkrati s tem pa se je pojavila določena stopnja strahu, da bodo z razvojem metode lahko vplivali na svobodno voljo posameznikov. Vendar znanstveniki pojasnjujejo, da je za zdaj vse skupaj le znanstvena fantastika. Tehniko namreč lahko uporabijo le za vizualne podobe, hkrati pa se močno zanašajo na okorno metodo slikanja možganov z magnetno resonanco in izredno močnih magnetov. Slabost je tudi, da je računalniški program treba prilagoditi vsaki osebi posebej. Vseeno pa so opozorili, da bo možnost dekodiranja možganske aktivnosti z razvojem tehnologije najverjetneje sprožila etične pomisleke. Gallan pojasnjuje, da nikakor ne smemo dopustiti, da bi kogar koli prisilili v branje misli. Preprečiti bi namreč morali, da bi nekdo vdiral v človekovo zasebnost ali to metodo kakor koli zlorabil. **D**

Na kratko

SPI DOBRO, ŽIVI BUDNO! Svetovna zveza za medicino spanja je za svetovni dan spanja določila 14. marec. Letos je ta dan potekal pod geslom »Spi dobro, živi budno!« Ob tem so strokovnjaki opozorili na problem motenj spanja. Raziskava je pokazala, da samo za nespečnostjo trpi tretjina odraslih oseb. Nevrologinja somnologinja Leja Dolenc Grošelj opozarja, da je zgodnje odkrivanje motenj spanja pomembno za njihovo uspešno zdravljenje. Spanje je edinstvena funkcija možganov, za katero se ne ve, zakaj je nastala, jasno pa je, da je spanje nujno potrebno za normalno delovanje človeka, je še dodala. Po njenih besedah je znanih okoli 80 različnih motenj spanja. Poleg nespečnosti med motnje spadajo tudi hipersomnija (podaljšano obdobje spanja), narkolepsija (napadi zaspanosti), kaptaleksija (nenadna ohromelost brez izgube zavesti), ohromelost v snu in halucinacije. Tu je še nočna apneja (skupina resnih motenj spanja, ko oseba občasno neha dihati za toliko časa, da se v krvi in možganih zmanjša koncentracija kisika, poveča pa koncentracija ogljikovega dioksida). Parasomnije so žive sanje (more) in telesne dejavnosti, ki se pojavljajo med spanjem.

Raziskava opozarja na motnje spanja.

TIGROM GROZI IZUMRTJE Populacija tigrov se je v zadnjih petindvajsetih letih prepolovila in najmanj ena od petih podvrst tigrov je na robu izumrtja, pravijo strokovnjaki iz World Wildlife Fund (WWF). Največja nevarnost tej veliki divji mački sta potreba kitajske medicine po delih tigra in uničevanje tigrovega življenjskega okolja. Biologi kot najbolj ogroženi vrsti omenjajo južnokitajskega tigra in tigra, ki živi na otoku Sumatra v Indoneziji. Pri tem dodajajo, da bi s posebnimi ukrepi lahko izboljšali njegovo številčnost tudi za nekaj tisoč živali. V WWF pojasnjujejo, da je tiger med izumrtjem in preživetjem, vendar pa je to, kam se bo obrnil njegov prihodnji razvoj, popolnoma odvisno le od človeka samega. Po ocenah zoologov je na svetu samo okoli 3.500 tigrov, na Sumatri le okoli 400. To utemeljujejo z izginevanjem gozda, saj je bil tropski deževni gozd na Sumatri še leta 1982 skoraj nedotaknjen, medtem ko ga je bilo leta 2004 samo še pol. Do leta 2050 predvidevajo, da bo okoli 90 odstotkov gozda izginilo. Tudi v Indiji je stanje alarmantno, največja grožnja za tigre pa so kmetje, ki se borijo za svojo živino. Izračunali so, da v Indiji vsak dan pogine en tiger.

Bodo tigrji samo še v ZOO?

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

Radio Krka
106.6 MHz

Poškodbe naš vsakdanjik

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven, Reuters

V zadnjih letih je v športu čedalje več hudih poškodb. K temu pripomorejo želja po hitrem vzponu športnikov, pritiski z več strani in stagniranje skrbi za varnost.

Zadnji dogodki, predvsem brutalni zlom brazilsko-hrvaškega nogometaša Eduarda da Silve, po katerem so svet obkrožile fotografije visečega gležnja, nekaj dni kasneje pa še padec avstrijskega smukača Matthiasa Lanzingerja, ki so mu morali v bolnišnici v Oslu amputirati levo nogo, so bili pri tem le še pika na i.

Preobremenitev športnikov

Obremenitve in zahteve, ki so jim športniki v »svoji« športni panogi izpostavljeni, da bi dosegli čim boljši rezultat, postajajo iz dneva v dan večje. Če je za doseganje odmevnih izidov na olimpijskih igrah v Rimu daljnega leta 1960 zadostovalo treniranje tri- do štirikrat tedensko, danes trening trikrat dnevno, zlasti v

času pripravljalnega obdobja, ni nobena posebnost. Nogometaši, rokometiški igralci, plavalci, igralci tenisa itd. najpogosteje trenirajo dvakrat dnevno, skupno tudi osem in več ur. Pri mladih športnikih

zaradi hitre rasti prihaja do nesorazmerja med močjo obklesanih mehkih tkiv, ligamentov in tetiv ter rastočo dolžino dolgih kosti nog in rok. Pri tem gre za to, da mladostnik športnik hitro

Taylorjev nepremišljeni prekršek nad Eduardom Da Silvo ...

raste, njegovi ligamenti in tetive zlasti v predelu kolen in gležnjev so preobremenjeni in niso kos zahtevam, ki jih predstavljajo vsakodnevni intenzivni treninški vrhunski šport. Na vrstičih, npr. ligamentov v kosti, prihaja do poškodb, ki ostanejo lahko prikriti kar nekaj časa in se jih zavemo, šele ko začutimo na omenjenih mestih bolečino pri gibanju. Take poškodbe, če niso pravilno sanirane, se lahko vlečejo čez vso športno kariero.

Primorani k hitrim vrnitvam

Danes v športu nekaj veljaš, samo če si v svoji disciplini v vrhu. Pri smučanju lahko vidimo, da v njem nekaj veljajo in so tako medijsko kot sponzorsko zanimivi le tisti, ki se uvrščajo med trideset najboljših, enako je tudi v drugih športih. Če nisi sprejatelj, se ne pojavljaš na televiziji, mediji o takem športniku ne pišejo, posledično pa ni zaslužka, zaradi česar so tudi razmere za trening slabše. Pri tem je podatek, da se jih največ zateče po pomoč k fizioterapevtu oziroma da si pri zdravljenju poškodb raje pomagajo sami, kot pa da bi poiskali ambulantno pomoč, zelo pomemben. No, fizioterapevti ekip vam bodo znali povedati, da športniki sami zahtevajo oziroma posegajo po zasilnih rešitvah in silijo, da se čim prej vrnejo na teren, saj se zavedajo, da daljša odsotnost povečuje možnosti, da izgubijo položaj. Pri nas je zadnje čase zelo izpostavljen primer nogometaša Sebastijana Cimirotiča, ki je sam, ne da bi se prej pogovoril s klubskimi zdravniki, kupil nekaj energetskih pripomočkov čudnega izvora, kot pravi sam za boljše regeneracijo, vendar so mu zaradi tega skoraj odpovedale ledvice in s kariero bi bilo lahko konec. Prav ta primer je lahko dober poduk predvsem mladim športnikom, da ne smejo zaupati in nasedati raznim obljubam po boljših dosežkih s pomočjo takih in drugačnih pripravkov.

Najnevarnejši športi Vendar je odgovor na vprašanje, kateri športi so nevarnejši in za telo usodnejši, težaven. Splošne domače statistike še ni, tako da so na voljo bolj ali manj ameriški

izsledki. Po podatkih ameriškega urada za varstvo potrošnikov za obdobje 1991–1998, v katerih so zajeti športniki v starosti od 20. do 38. leta, ki so bili deležni ambulantne oskrbe, je do največ poškodb prišlo med kolesarjenjem, sledijo igranje košarke, bejzbola, tek, smučanje, dvigovanje uteži, ameriški nogomet, golf, rolkanje, nogomet, odbojka, tenis, deskanje na snegu, hokej in gimnastika. Po podatkih za leto 2005 je na prvem mestu košarka, ki je tudi pri nas med rekreativci na visokem mestu, medtem ko je pri profesionalnih športnikih v zadnjih sezonah smučanje postalo eden najnevarnejših športov. Kot je dejal Tone Vogrinec, se je smučanje zadnja leta uvrstilo v sam vrh nevarnih športov zaradi napredka materialov, hitrosti, nagnjenja k postavitvi čedalje bolj spektakularnih prog in dejstva, da športniki na sebi nosijo le tanek kombinezon. Samo v letošnji sezoni se je tako poškodovalo več kot 30 smučarjev in tako predčasno končalo smučarsko sezono.

Varnost Zadnja leta so praktično pri vseh športih strahoviti napredki. Praktično ni športa, v

katerem se hitrosti ne bi drastično povečale, medtem ko varnost z leti ostaja skoraj pri vseh športih enaka. Formula ena je bila vedno primer nevarnosti v športu, čeprav ta šport ni najboljši primer, saj dirkač sedi v »kabini«, a vseeno. Po nekaj smrtnih žrtvah v kratkem času v 80. letih prejšnjega stoletja so tako vozniki kot vodstvo soglašali, da je treba narediti vse za varnost, zato zadnjih 20 let smrtnih žrtev kljub nekaterih strahotnim nesrečam ni več. Bode Miller je že pred grozljivim padcem Avstrijca Matthiasa Lanzingerja, ki so mu po zlomu mečnice in golenice zaradi pretrgane cirkulacije krvi amputirali levo nogo, opozarjal, da za varnost hitrih smučarjev ni poskrbljeno optimalno, vendar Američana, znanega tudi po dolgem jeziku, odgovorni niso jemali preveč resno. A številke in vrtolomni padci govorijo Bodeju v prid. Tudi zlom gležnja Eduarda da Silve je po vsem svetu razvnel razne teorije kako naprej. Nekateri so predlagali, da bi športnik, ki nasprotniku povzroči hudo telesno poškodbo, moral končati kariero ali bi vsaj nehal tekmovali, dokler se poškodovanec ne vrne na tekmovališča!

Kljub navedenemu pa so zrelost in izkušnost športnika ter dobro poznavanje panoge še vedno odločilni pri preprečevanju poškodb. Seveda se bo morala razvijati tudi skrb za varnost in učinkovito pomoč pri nesrečah in poškodbah. **D**

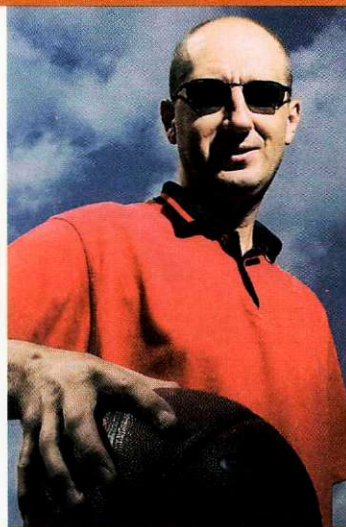
Bode Miller je dolgo opozarjal na slabo varnost v smučarji.

Evropsko prvenstvo v plavanju na Nizozemskem (Eindhoven) se je za Slovenijo končalo fantastično. **SARA ISAKOVIČ** je v disciplini 200 metrov prosto postala evropska prvakinja. Piko na i pa je s srebrno medaljo na 100 metrov delfin postavil **PETER MANKOČ**.

Srba **NOVAK DJOKOVIČ** in **ANA IVANOVIČ** sta zmagala na teniškem turnirju v Indian Wellsu (5,6 milijona ameriških dolarjev nagradnega sklada). Djoković, 3. nosilec, je ugnal Američana Mardyja Fisha, Ivanovičeva, 1. nosilka, pa drugo postavljeno Rusinjo Svetlano Kuznjecovo.

Na nož

Esad Babačić

Stari prijatelj je velik poznavalec športa, o katerem rad pove kakšno pametno. Zadnjič se je zgražal nad tem, da se v košarki nihče več noče pripraviti.

Po koncu še ene rekreacije, ki je potekala v mirnem metanju na koš, se je spomnil časov, ko je bil prepričan sestavni del dobre ulične košarke. Seveda so se fantje ob njegovem izpadu le spogledovali in se vsak po svoje muzali, kot da ne bi vedeli, o čem teče beseda. Kaj nam je treba to poslušati, so si mislili najbolj mirni in vzorni rekreativci. Toda Boštjan ni odnehal, dokler se ni razvnela debata o smislu športnega delovanja brez pravega žara. Večina se je prav fino spotila in je komaj čakala na pivo, ki je za mnoge najslajši del prave rekreacije, zato jim ni bilo do razlaganja na dolgo in široko. Nekaterim pa se je vendarle zdelo vredno prisluhniti malce obešenjaški teoriji znanega ljubljanskega košarkarja, ki je znan po svoji načelnosti, kadar gre za prekrške v njegovo korist. V praksi je to videti tako, da vzame žogo in gre demonstrativno z igrišča, kadar se mu zazdi, da je bil nad njim storjen prekršek, pa če se s tem kdo strinja ali ne. Seveda se vedno najde kdo, ki ga vpraša, zakaj je vzel žogo, in takrat naleti na njegov znameniti molk, s katerim želi povedati, da se o tem ne misli pogovarjati, ker je zadeva preveč očitna. Tisti, ki so prepričani, da prekrška ni bilo, začnejo vrtati vanj, dokler se naš junak ne razjezi in jim pove, da nimajo pojma. Iz takšnih nesporazumov lahko pride do sporov, ki vnesejo v igro dodaten žar, saj se tisti malce bolj rahločutni nehote razjezijo in začnejo igrati »iz inata«. To pa je beseda, ki je ključna za našo zgodbo. Žar prihaja iz čustva, ne pa iz notranjega miru, ki je sicer potreben za dober met, a včasih ni dovolj za premagovanje močnejšega nasprotnika. Kdor ne more v konfrontacijo z okoljem, ta ne najde dodatnega motiva, ki ga lahko potegne iz letargije. Kot nalašč je bila tisti večer tretja tekma avstrijskega hokejskega prvenstva, Olimpija je dobila skoraj nemogočo tekmo proti Salzburgu. Prelomni trenutek je bil pretep Boštjana Groznika, ki je na grd način naredil tisto, kar se ni dalo z legitimnimi sredstvi. Avstrijci so vsaj podzavestno podvomili o svoji superiornosti, to pa je izkoristila opogumljena Olimpija in naredila tisto, kar v normalnem poteku dogodkov ne bi bilo mogoče. Ali kot je dejal Boštjan: hokej je šport, ki dovoljuje zmago slabših. To je mogoče še pri nogometu, pri košarki pa preprosto ne, je še pristavil.

Pred Ambasciata Gavioli je bilo krtično.

Kritično v Gavioliju

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V gneči je tri obiskovalke diskoteke Ambasciata Gavioli obšla slabost. Policisti razpustili množico, na srečo do človeških žrtev ni prišlo. So policisti preprečili tragedijo?

Kmalu bi se poplesavanje mladih v slovenski diskoteki spet usodno končalo. Do kritične situacije je prišlo pred znamenito obalno diskoteko Ambasciata Gavioli v Izoli.

V sobotnem večeru se je pred diskoteko zbrala velika množica ljudi. Nekaj je bilo domačinov, nekaj slovenske mladeži iz drugih delov države, precej pa je bilo tudi gostov iz bližnje Italije. Najbolj zagreti žurerji so se začeli zbirati že okoli devete ure zvečer, uro in pol pred časom, ko so zaposleni v diskoteki sploh začeli prodajati vstopnice. Množica je do trenutka, ko so začeli prodajati karte, že neverjetno narasla, prihajalo pa je čedalje več ljudi. Nastale so vrste, da je bilo treba na vstopnico čakati tudi po uro in pol. To pa še ni bilo vse. Tisti, ki so se že prebili do blagajniškega okenčka, so morali potem čakati še kakšno uro, da

so jih sploh spustili v diskoteko. Okoli 2. ure zjutraj so varnostniki nehali spuščati ljudi skozi vhod ne glede na to, da so imeli že kupljene vstopnice. Gneča tako v diskoteki kot tudi pred njo je bila nepopisna. Nekateri so obupali oziroma pravilno presodili, da postaja stvar dokaj nevarna, zato so se odpravili domov oziroma na žur kam drugam.

Gneča pa se je še kar večala, ljudje so se dušili, nekaterim so začeli očitno popuščati tudi živci. Vnelo se je nekaj sporov med obiskovalci in varnostniki. Menda je enega od mladcev pred diskoteko eden od varnostnikov udaril po glavi, zato je fant zgrabil mobilnik in poklical može postave. A to ni bil edini klic, ki je prišel tiste noči

izpred diskoteke. Nekaj jih je klicalo tudi na številko nujne medicinske pomoči, češ da je z nekaterimi obiskovalci precej slabo.

Slabost obšla tri obiskovalke

Policisti so, potem ko so videli, kakšna je situacija, poslali pred diskoteko vse razpoložljive policijske patrulje. Najprej je bilo treba razpustiti množico, ki se je še vedno gnetla pred diskoteko. Pri tem so imeli tudi nekaj težav, kajti nekateri žurerji niso bili prav nič pripravljeni sodelovati in so

Na vstopnice so čakali uro in pol, nato pa še okoli uro za vstop v diskoteko.

se upirali. Štiri med njimi so zato naložili in odpeljali na ohladikev, seveda pa jih čaka še sodnik in verjetno lepa globa.

Po razpustu množice pred diskoteko so se lotili izpraznitve prostora. Odprli so vsa vrata in zasilne izhode ter izpraznili prostor. Prišla je tudi ekipa prve pomoči in pokazalo se je, da je bilo to daljnovidno. Trem dekletom je namreč zaradi pritiska gneče zmanjkalo zraka in jih je obšla slabost. Zdravniki so jih spravili na noge, tako da smrtnih žrtev hvala bogu ni bilo.

V diskoteko Gavioli gre približno dva tisoč obiskovalcev, tistega večera pa naj bi bilo prodanih okoli dva tisoč petsto vstopnic. Seveda lastniki odpirajo diskoteke, da bi zaslužili, a zdi se, da gredo pri iskanju zaslužka odločno preda leč. Lahko bi se malo zamislili. Koliko evrov je vredno človeško življenje? In če so presebični, da bi jih zanimalo to vprašanje, naj se vprašajo, koliko evrov je vredno sedenje v zaporu, če bi prišlo do tragedije v njihovem lokalu. **D**

Obtožen morilec s katano

Vložena je bila obtožnica zaradi decembrskega umora pred mariborsko diskoteko.

Na mariborsko okrožno sodišče je pristojno tožilstvo pred dnevi končno vložilo obtožnico zaradi decembrskega umora pred diskoteko Trust. Dvajsetletni ljubljčan Elvis Livadić je namreč s katano do smrti zabodel osem let starejšega Gregorja Moma iz Maribora. Decembra lani je Mom v diskoteki praznoval svojo novo zaposlitev. Istega večera pa se je tja pripeljala tudi skupina mladih iz okolice Ljubljane. Polega Livadića so bili v skupini še brata Gregor in Dejan Plahutnik, brata Samir in Damir Golić ter Tomaž Ropotar. Nobeden od ljubljčanov ni starejši od triindvajset let in z izjemo Dejana Plahutnika so bili vsi že obravnavani za kazniva dejanja. Brata Golić sta bila tistega večera v diskoteki dogovorjena z dekletoma, drugi

pa so šli očitno zraven brez posebnega razloga, zaradi zabave. Damir in njegovo dekle sta se sredi noči umaknila iz družbe v avtomobil, drugi pa so nadaljevali zabavo v klubu. Okoli petih zjutraj sta se po nesreči zaletela Livadić in Mom, prišlo je do prepira in ta se je končal tako, da so redarji peterico ljubljčanov postavili pred vrata. Fantje so nato zunaj čakali Moma. Najbolj razjarjen je bil Livadić. Oborožil se je z japonsko sabljo, ki jo je imel v avtu. Ko je Mom izstopil, je peterica navalila nanj, ga pretepala, končno pa ga je Livadić pokončal s katano.

Livadić se bo tako zagovarjal zaradi umora, njegovi kolegi razen Damirja Golića tudi zaradi nasilništva, brata Golić in Plahutnik pa še zaradi pomoči pri prikrivanju dejanja. B. S.

Z mišjo nad peka

Stari znanec policije je poskušal izsiljevati lastnika zasebne pekarnice, češ da je v njegovem kruhu našel miš.

Za naše kraje še svežo, vendar v tujini dobro razširjeno metodo, kako na lahek način prideš do denarja, si je izbral 34-letni Sandi Godec iz Slovenj Gradca. Problem je le v tem, da si je za lahek nasluček izbral izsiljevanje.

Godec je pred dnevi kupil hlebček kruha v eni od mariborskih trgovin v okviru pekarnice Hlebček. Pekarna, last Vojteha in Milene Šenveter iz Pragerskega, je ena najstarejših zasebnih pekarn na štajerskem koncu in deluje že od leta 1990. Deluje uspešno, saj ima tudi več trgovin, v katerih poleg kruha prodajajo še več vrst peciva in testenine lastne izdelave.

Podjetni Slovenjgradčan je še istega večera, ko je kupil hlebec kruha, na računalniku sestavil izsiljevalsko pismo. Trdil je namreč, da je v kruhu našel miš.

Grozil je, da bo o tem obvsitel medije in javnost, če mu seveda lastnika pekarnice ne bosta izplačala denarja, in zahteval tisoč evrov. Računal je, da mu bosta peka iz strahu pred poslovno škodo plačala zahtevano vsoto.

Lastnika sta mu denar res izplačala, izsiljevalec pa se je odločil, da ponovi vajo, le da je po novem zahteval več denarja. Poslal je paket na naslov lastnikov pekarnice, zahteval deset tisočakov in priložil skico, kamor naj bi izsiljevana odložila denar. Zakonca Šenveter sta očitno spoznala, da ju izsiljevalec ne bo izpustil iz rok, zato sta obvestila policijo.

Past je bila dobro pripravljena in izsiljevalca so prijeli. Izkazalo se je, da ga možje postave že poznajo, saj naj bi ga bili zaradi izsiljevanja že obravnavali. Sodnik je zanj odredil pripor. B. S.

STANOVANJSKI KREDIT

» Zdravilo za utesnjenost. Vzemite ga še vi!«

Vroč **stanovanjski kredit Nove KBM** samo do **30. aprila**. Možnost **družinskega odplačevanja**.

Krepčilen **50 % popust na stroške** odobritve kredita ob sklenitvi vsaj enega **rentnega varčevanja**. Pomirjujoč **20 % popust** na premoženjsko **zavarovanje OPA!** Zavarovalnice Maribor.

INFORMATIVNI IZRACHUN*
Znesek kredita: 30.000,00 EUR
Mesečna obveznost: 221,10 EUR
Doba odplačevanja: 20 let
Obrestna mera: že od 6,354 %

*Izračunana EOM znaša 6,65 % in je informativne narave, za primer zavarovanja kredita s hipoteko na nepremičnino ter velja na dan izračuna 1. 3. 2008. Spremeni se, če se spremenijo obrestna mera (6,354 %), stroški odobritve in odplačevanje kredita ter datum odobritve kredita. EOM je izračunana ob predpostavki, da je kredit izkoriščen in gre v odplačilo takoj (ni obračuna interkalarnih obrestni). Obrestne mere, znesek kredita, doba odplačevanja in stroški odplačevanja ter odobritve so odvisni od poslovanja kreditodajalca. Podrobnejše informacije in natančen izračun lahko dobite v vseh poslovalnicah naše banke ali na spletni strani www.nkbm.si.

BREZPLAČNA ŠTEVILKA
080 17 50
www.nkbm.si

Nova KBM

Slovenska polka in valček 2008

V petek, 4. aprila, bo v studiu 1 Televizije Slovenija tradicionalni, 14. festival Slovenska polka in valček. Na razpis se je prijavilo 79 skladb, strokovna komisija v sestavi Branimir Klevže, Janez Dolinar, Janez Per, Loti Žlaus in Klemen Torkar pa je izbrala 12 ansamblov, ki se bodo predstavili s 7 valčki in 5 polkami. Ansambli se bodo potegovali za naslednje nagrade:

slovenska polka 2008 in slovenski valček 2008, ki ju izbere strokovna komisija, ter najboljša skladba festivala v celoti, ki jo izberejo gledalci s telefonskim glasovanjem.

Na letošnjem festivalu bodo nastopili ansambli po naslednjem vrstnem redu:

ANSAMBEL	NASLOV SKLADBE	VRSTNI RED	
Ano ur'co al' paj dvej	Kriški ribič	1	VALČEK
Orion	Na vaški veselici	2	POLKA
Gorenjski kvintet	Pesem srca	3	VALČEK
Veseli svatje	Dotaknil si se mojega srca	4	POLKA
Vrisk	Oj, ta mazurka	5	VALČEK
Tapravih 6	Iz oči v oči	6	POLKA
Novi spomini	Šopek suhih rož	7	VALČEK
Iskrice	Če lučka gori	8	POLKA
Ansambel Jerneja Kolarja	Tiha jesen zori	9	VALČEK
Polka punce	Čokolada	10	POLKA
Modrijani	Pusti mi pesmi	11	VALČEK
Sicer	Gospodar življenja	12	VALČEK

Še sama ne ve ...

V zadnjem času se na glas šušlja o vrnitvi Pike Božič na glasbeno sceno. 26-letna pevka se je pred dvema letoma umaknila iz javnosti z zagotovitvijo, da se ne bo vrnila na glasbene odre. In kaj o tem pravi Pika? »V resnici ne vem, kaj bom delala. Napisala sem sicer nekaj pesmi, ampak to ne pomeni, da se vračam. Še

sama ne vem, kaj to pomeni. Ampak očitno drugi vedo več od mene. Morda imajo zaposlene vedeževalce ali pa kaj podobnega,« je dejala. Pojasnila je, da o vrnitvi na glasbeno sceno ne more govoriti, a prav tako ne more reči, da se nikoli ne bo vrnila. Pika še pravi, da je glasba takšna stvar, ki je ne moreš popolnoma odmisli: »Vedno sem uživala v glasbi in vedno bom. Ne vem pa še, ali bom še kdaj uživala v svoji glasbi.« Pika, mamica dveh otrok, je prepričana, da četudi se vrne na glasbeni oder, to ne bo v vročih hlačkah.

Nastopili bodo na Korčuli.

Angelčki na festivalu glasbe in vina

Skupina Turbo Angels, ki jo sestavljajo Marjetka, Maša, Dejan in Raay, je bila sprejeta na mednarodni poletni festival Marco Polo, ki bo tudi letos potekal na Korčuli, in sicer v mestu Marko Polo med 17. in 21. julijem. Na festivalu se bo skupina Turbo Angels predstavila s pesmijo Plovi mala barka. Za tekst in glasbo je poskrbel Ivan Šegedin, aranžma pa je delo Raaya. Angelčki so na omenjenem festivalu že sodelovali, saj so lani s pesmijo Gremo na Bahame navdušili z najboljšim scenskim nastopom.

Halle Berry ima deklico!

Halle Berry je bila ena najbolj sijočih in srečnih nosečnic. 41-letna igralka in njen 32-letni partner Gabriel Aubry sta prejšnji teden dobila deklico. Igralka je v svojem pričakovanju rada dejala, da si želi ostati noseča za vedno. Z Gabrielom sta se spoznala novembra 2005, ko je on snemal katalog za blagovno znamko Versace. Tri mesece pozneje sta se prvič pojavila skupaj v javnosti pri odprtju butika iste blagovne znamke v New Yorku. Halle je pred časom dejala, da je v življenju že dosegla, kar si je zadala: »Zdaj je prišel čas za materinstvo.« Halle je imela med nosečnostjo veliko energije. Dobro duševno in telesno počutje je ohranjala z zdravo prehrano, ukvarjala se je z jogo in s plavanjem.

Nosečnost ji je dobro pristajala.

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujna | Forum | Blog | Knjigarna

Novice Verjetno smo bližje resnici razloga za lanski vlom

Že včeraj smo poročali, da naj bi med hišno preiskavo v hiši Ivana Zidarja, predsednika uprave SCT, kriminalisti našli (in tudi zasegli) 500 tisoč evrov gotovine. Če drži, da je Zidar res hranil tolikšno vsoto denarja kar doma, potem smo morda bližje resnici o razlogu za lanski vlom v v skrbno zavarovano Zidarjevo hišo. Po takratnih Zidarjevih navedbah naj bi mu namreč tatovi ukradli le računalnik in BMW, vreden 120 tisoč evrov. O kakršnem koli denarju se lani ni govorilo, kar pa je razum ... več >>

Če je res, da naj bi imel Ivan Zidar doma pol ali celo milijon evrov gotovine, potem to lani ni ostalo skrito niti tatovom in je bil to dejanski razlog vloma.

FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Zakon o odvetniški tarifi za hitrejšje končanje sodnih postopkov

Minister za pravosodje Lovro Šturm je na novinarski konferenci po seji vladi dejal, da so na vladi potrdili predlog zakona o odvetniški tarifi. Po Šturmovih besedah je razlog za sprejem zakona nov sistem nagrajevanja odvetnikov. Ta bo po njegovem mnenju skrajšal sodne postopke, razbremenil sodišča, hkrati pa primerno nagrajeval odvetnike. ... več >>

Poslej hitreje končani postopki?

FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Janšev odgovor računskemu sodišču

Predsednik vlade Janez Janša je danes odgovoril na poziv računskega sodišča za začetek postopka za razrešitev okoljskega ministra Janeza Podobnika. Računskemu sodišču je predlagal, da preuči mnenje vladne službe za zakonodajo, ki ugotavlja, da je poziv sodišča odprl vrsto pravnih dilem in vprašanj, ki jih je treba odpraviti. ... več >>

Odgovoril na poziv računskega sodišča

FOTO: Gregor Pohleven

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Sprejet predlog o priznanju Kosova

Vlada je na današnji seji sprejela predlog sklepa o priznanju Kosova in ga poslala v obravnavo in sprejem v državni zbor. Je po seji Valentin Hajdinjak, na slovensko veleposlaništvo v Beogradu in napovedala, da bo od srbskih oblasti zahtevala povračilo škode. ... več >>

Vlada sprejela predlog o priznanju Kosova

FOTO: Ana Mullner

21.02.08 | 0 komentarjev

Novice Rast nižja, inflacija višja

VREMENSKO OBVEŠČEVALEC

DANES	JUTRI	NEDELJA	PONEDELJEK
0°C 12°C	1°C 13°C	2°C 14°C	2°C 13°C

Z Demokracijo do novega telefona

Priloga Demokracija vam predstavlja nov telefon s kapaciteto za shranjevanje 5 aplikacij GSM Samsung SCH-M350. Vsi denarji nam ostajajo v rokah. Demokracija vam predstavlja tudi aplikacijo za prebranje in prenos datotek. Aplikacija je na voljo do 31. decembra 2007.

KORISTNE POVEZAVE

- KOLOSEJ** - Virtinno zabavo
- BANKA SLOVENIJE** - Tečajna in menjalna lista

ANKETOMAT

Ali bo SLS zaradi slabega ugleda v javnosti prisilila predsednika Bojana Šrota k odstopu?

V tej anketi ste že sodelovali

ne vam	11%
ne	35%
da	54%

Do sežnja je glasovalo 161 glasovalec

ZADNE NA BLOGU

- 19.02.08 Nervozna bratov Šrot ...
- 14.02.08 Nedotakljivi in korupcija ...
- 13.02.08 ...

Spomini na leto 1990

Magični gledalec

Priznam, da sem zaradi svoje zgodovinske žilice oboževalec arhivskih posnetkov, med katerimi, kot najbrž veste, so prvi stari TV Dnevnik.

Nedavno sem nekaj primerkov našel kar na portalu youtube.com – najstarejši je bil iz leta 1977 (še črnobel!). Ker sem ljubitelj prekucniških let slovenske pomladi, se mi je zdel najzanimivejši primerek TV Dnevnika iz leta 1989, za katerega mi je uspelo celo ugotoviti datum – 14. maj 1989 (glede na to, da je naslednji dan enoletni mandat predsednika jugoslovanskega predsedstva začel sedaj že pokojni Janez Drnovšek). Zanimiva je bila tudi ura z modro podlago in napisom Iskra Delta ter napovednik, kjer od daleč pokaže trojno omizje z voditeljem dnevnika (Tone Hočevvar), bralcem agencijskih novic (Sašo Hribar) in voditeljem športnih poročil (Tomaž Lajevec). Po svoje je kar zabavno gledati, kako mladi Sašo Hribar smrtno resno bere poročila. Pač posledica tedanje ureditve osrednjih informativnih oddaj, ko je vedno sodeloval dežurni bralec z ljubljanskega radia (danes Radio Slovenija); poleg Saša Hribarja so bili to še Menči Klančar, Nataša Dolenc, Ajda Kalan, Alenka Höferle, Ivan Lotrič, Slobodan Kaloper ...

Od nedavnega pa se lahko znova »sproščam« ob posnetkih osrednjega TV Dnevnika tedanje TV Ljubljana iz leta 1990, in sicer v okviru oddaje »50 let televizije«, pa čeprav v poznih nočnih urah. V nasprotju s prej omenjenim TV Dnevnikom iz leta 1989 so tokrat vsi trije glavni sodelavci osrednje informativne oddaje za skupnim omizjem (prej je imel vsak svojo mizo), ozadje pa je s poševnimi napisi »TV Ljubljana«. Vendar to seveda ni prvič, da na nacionalni televiziji objavljajo posnetke

starih TV Dnevnikov – pred dvema letoma so v okviru projekta Sedma moč osamosvojitve predvajali TV Dnevnik iz leta 1991 in prav zanimivo je bilo potem spremljati komentarje levičarskih dušebrižnikov, ki so znova bentili nad »grimsovizijo«. Mene stare informativne oddaje, kot sem dejal, seveda niti najmanj ne motijo – nasprotno, lahko sem si ogledal medijsko podobo tedanje slovenske, jugoslovanske in svetovne politične scene ter problemov tistega časa. Zanimivo je videti tudi voditelje TV Dnevnika – 12. marca 1990 ga je vodil nedavni dobitnik viktorja Slavko Bobovnik, ki se do danes ni kaj dosti spremenil. In sem kar malo debelo pogledal, ko je v studiu gostil tedanjega docenta na pravni fakulteti dr. Danila

Türka, sedanjega slovenskega predsednika. In lahko sem samo ugotovil, da se niti »Atatürk« od tedaj ni veliko spremenil, morda je dobil nekaj sivih las, naglas pa je ostal isti.

Zanimivo je bilo videti tudi nekatere znane obraze med novinarji, kot sta Rosvita Pesek in Vladimir Vodušek, ki je bil tedaj dopisnik iz Beograda, komaj tri leta po tistem, ko je diplomiral. Bržkone je bil dovolj drzen, da si je v najbolj prelomnih letih upal iti prav v »sršenje gnezdo«, kjer je preživel celo osamosvojitve Slovenije. Tedaj je bilo namreč protislovensko razpoloženje v Beogradu na vrhuncu. Star pregovor pravi, da je sreča na strani pogumnih in bržkone je tudi Vodušekova drznost vzrok za to, da nekateri danes pljuvajo po njem in ga označujejo kot »janšističnega piarovca«, čeprav bi sam lahko naštel kar nekaj novinarjev, ki so v odnosu do svojih političnih botrov veliko bolj lizunski. ☐

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Moral se boste naučiti obvladati dolgčas. Ne prepuščajte se nezanimivim debatom, za katere veste, da vas ne bodo nikamor pripeljale. Partnerski odnos bo nekoliko v krizi zaradi nedorečenih stvari. Razveselil vas bo obisk.

Bik
21.4.-21.5.

Vaša naloga se bo izkristalizirala in boste veliko manj živčni. S prijatelji se boste zelo dobro ujeli in se nikakor ne boste mogli odtrgati od družine. Tistim, ki imate družine, bo to povzročilo nekoliko odvečnih težav.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ker boste ugotovili, da vam jeza nič ne koristi, se boste pomirili. V veliko veselje vam bo, ker vas bodo dama poslušali in vam prizanegli s kritiko. Lahko se boste izpovedali, si uredili misli in si oddahnili.

Rak
22.6.-21.7.

V četrtek popoldne se bo začelo vse po starem in boste imeli dela čez glavo. Dnevi po praznikih so vam zelo neprijetni, ker se boste spraševali, kdaj boste imeli spet kakšno priložnost biti z domačimi.

Lev
22.7.-21.8.

Ves teden se boste ukvarjali z nalogami, ki si jih boste sami naložili. Komaj boste čakali konca tedna, ko se boste lahko posvetili bolj vsakdanjim skrbem in nalogam. Bodite pripravljene, ker vas bodo lahko poklicali iz službe.

Devica
22.8.-21.9.

Če si boste razbijali glavo s skrbmi, si ne boste prav nič koristili. Rajši se pomirite in naredite kaj zase. Prijatelji vas gotovo ne bodo pustili na cedilu, pripravite se in vse bo šlo kot po maslu. Srečno!

Tehtnica
22.9.-22.10.

Ker vam je sprostitev dobro dela, se boste lahko spet zapodili v delo, tako kot ste navajeni. Ne razmišljajte in ne tehtajte preveč, ker vam utegne nekoliko škodovati pri odločitvah. Velikodušnost vas bo rešila.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ta teden se boste posvetili novi modi in nakupovanju – moški škorpioni pa se boste zabavali z najnovejšo športno opremo. Odhod na dopust vas bo poživil. Družina vas bo stoodstotno podpirala.

Strelec
22.11.-20.12.

Zadeva se bo uredila in z osebo, ki jo imate radi, se boste še bolj zblížali. Dela ne boste imeli veliko, na svoje veselje boste vse potrebno naredili ob pravem času. Tudi finančno boste zlezli na zeleno vejo.

Kozorog
21.12.-19.1.

V veselje vam bo vaš prijatelj, ki vam bo veliko pomagal pri urejanju nekaterih dokumentov. Tisti, ki hodite k pevskemu zboru, boste imeli nekaj težav z glasilkami, sicer pa boste zdravi.

Vodnar
20.1.-18.2.

Vodnarji, ki ste potovali, boste imeli izjemno veliko povedati svojim domačim, ko se vrnete. Ko boste prišli nazaj v službo, boste ugotovili, da vas je vse delo počakalo. Moral se ga boste kar pridno lotiti.

Ribi
19.2.-20.3.

Ribe boste imele spet zelo zanimiv teden, ki ga boste preživele v znamenju dela. Veseli boste, če se boste lahko posvetovali s katerim od svojih nadrejenih. Vsaka dobra beseda bo dobrodošla.

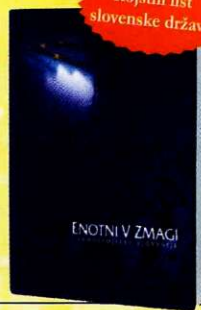
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	ODPRTA JADRNICNA Z DVOJNIM TRUPOM	PREBIVALCI ITALIJE	TENIŠKA IGRALKA SREBOTNIKOVA	MLADA KRAVICA, TELICA	POKLON, DARILO	ERNA MUSER	AMERIŠKI SLIKAR (JOSEPH)	SKANDINAVSKO MOŠKO IME	DEMOKRACIJA
BRITANSKA POP PEVKA								EKVADORSKI PISATEL (JORGE)	VELIKA DOMAČA PTICA
PUŠČAVA NA SEVERU ČILA								SKRBNOST, VNEMA OLIVER MLAKAR	FRANCE PREŠEREN RISTO SAVIN
PRIPADNIK TATAROV					STRELNO OROŽJE, KANON LANTAN			DOLENSKA REKA PREGLEDVANJE	
RUSKA PEVKA PUGAČOVA				LETOPIŠ, KRONIKA	RUSKI PESNIK (MIHAIL)				
KNJIŽEVNICA MIHELICEVA					ALFI NIPIC		KUB. SLIKAR (WILFREDO) NOETOVA BARKA	GOROVJE V BOLGARIJI	MUSLIM. MOŠKO IME (IZ CRK SINE) DAVŠČINA V STARI AVSTRIJI
16. ČRKA HEBREJSKE ABECEDE					SPODNJI DEL SNOPA, RITINA	KEMIJSKI ZNAK ZA ALUMINIJ	SORTA JABOLK KRIČANJE, VPIJTE		
RANOCELNIK, PADAR						RANA OD VREZA TANTAL			
VEŠČAK V ANALIZI								URADNO OBVESTILO JAVNOSTI	
KEMIJSKI ZNAK ZA NIKELJ			GRŠKI OTOK, ODISEJEVA DOMOVINA					NEKDANJI NIZOZEMSKI KOLESAR (JAN)	DESNI PRITOK MOZELE

Rešitev prejšnje križanke

ZAPORA, IRANEC, MILANI, SOM, ES, KNAP, PO, SAK, PASMA, ROPARICA, ALLAN, OPOKA, ET, IKAR, NEMCI, TA, RONAN, KLISTIR, HITIN, AJ, ILI, MONOKEL, DAIREN, ALANI, EON, RANC, SIREC, TLAČENKA, TK, CA, OT, ANAA

Nagrajenci 11. številke

- 1. nagrada:** **ADOLF UHAN**
Tovarniška 7, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** **SANDRA KOKELJ**
Ul. Borisa Kalina 19, 5250 Solkan
- 3. nagrada:** **ZVONE WEIS**
Kicar 23/a, 2250 Ptuj

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **3. 4. 2008** pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **24.3.1999** je začel Nato z napadom na vojaške v cilje v Jugoslaviji. Do akcije je prišlo, ker Slobodan Milošević ni hotel ustaviti nasilne akcije in pobijanja Albancev na Kosovu.

> **24.3.1754** je bil v Zagorici pri Dolskem krščen slovenski matematik Jurij Vega.

> **24.3.1835** se je v Sv. Petru pri Celovcu rodil slovenski fizik Jožef Stefan (tudi Štefan).

> **25.3.1821** je v Grčiji izbruhnil upor proti Turčiji, ki je leta 1829 pripeljal do neodvisnosti.

> **25.3.1941** sta predsednik vlade Kraljevine Jugoslavije Dragiša Cvetković in zunanji minister Aleksandar Cincar Marković podpisala pristop Jugoslavije k trojnemu paktu.

> **26.3.1914** se je rodil Tennessee Williams, pisatelj ameriškega juga (Steklena menažerija, Tramvaj poželenje, Mačka na vroči pločevinasti strehi).

> **26.3.1971** so v Vzhodnem Pakistanu razglasili neodvisno republiko Bangladeš. To je pripeljalo do silovite in krvave državljanske vojne.

> **26.3.1991** sta se tajno srečala Slobodana Milošević in Franjo Tuđman, da bi našla skupni jezik glede delitve BiH in drugih ozemelskih vprašanj med republikama.

> **27.3.1929** se je v Ljubljani rodil gledališki režiser, satirik, dramatik in pripovednik Žarko Petan. Rekel je: »Slovinci nismo leni, smo pa žrtve spomladanske utrujenosti, poletne sopare, jesenske melanholije in zimske romantike.«

> **27.3.1948** je prišlo pismo sovjetskih komunistov, v katerem so obtožili jugoslovanske, da vodijo prikrito protisovjetsko politiko in opuščajo leninistično teorijo.

> **28.3.1939** se je končala španska državljanska vojna. Po štirih letih so čete generala Franca vkorakale v Madrid.

> **28.3.1848** so zaradi kmečkih nemirov na Kranjskem uvedli izredno stanje.

> **28.3.1960** so se na Bloudkovi 120-metrski skakalnici v Planici končali prvi mednarodni smučarski poleti.

> **29.3.1561** se je rodil koprski zdravnik Santorio Santori, zdravnik visokega plemstva in univerzitetni profesor teoretične medicine v Padovi. Izšel je iz slovenske družine Svetina.

> **29.3.1988** je general Mamula naročil generalu Višnjicu, naj se pozanima, kakšni bi bili v Sloveniji odzivi na morebiten kazenski pregon, ki bi ga sprožil vojaški tožilec zoper pisce člankov o JLA v slovenskem časopisu.

> **29.3.1990** je slovenska skupščina sprejela odločitev o slovenski državni himni.

> **30.3.2004** je Milan Kučan, nekdanji predsednik Slovenije, pred tem pa predsednik slovenskih komunistov, ustanovil društvo Forum 21.

POGLED NAZAJ (OD 24. 3. DO 31. 3.)

Tisoč in ena noč

24. marca 809 je umrl peti abasidski kalif Harun al Rašid, katerega dvor v Bagdadu sta prizorišče zgodb iz Tisoč in ene noči. Abasidi so bili muslimanska dinastija, ki je vladala večjemu delu osrednjega Bližnjega vzhoda, njen začetnik pa naj bi bil Abas, stric preroka Mohameda.

Podlaga za zbirko pravljic Tisoč in ena noč je perzijska zbirka Tisoč zgodb, ki vsebuje predelane zgodbe indijske poezije, dodane pa so ji tudi zgodbe iz arabskih virov. Ker delo v sedanjih oblikah zajema več stoletij, to je čas od konca 10. do konca 14. stoletja, je jasno, da mu je vsaka generacija dala svoj pečat. Okvir pripovedi je indijska različica legende o samarkandskem kralju, ki ga je žena prevarala s sužnjem. Ker se je hotel maščevati vsemu ženskemu spolu, se je vsak večer poročil z drugim dekletom in ga naslednje jutro dal ubiti. Potem je naletel na pametno in lepo hčer svojega vezirja Šeherezado in ta mu je tisoč in eno noč pripovedovala pravljice, tako da je bil konec ene začetek druge. Kralja je tako očarala, da ji je podaril življenje.

Razvrat na Dunaju

Henrik Tuma v svoji avtobiografiji z datumom **26. marca 1889** poroča med drugim o najmodernejši dunajski kavarni Landtmann, kjer je opazil nenavadne stvari. Videl je, da se v njej zbirajo »postavni možje, ki vsi izginejo v stranski sobi, kjer so bile mize za igre«. Iz-

vedel je, da gre za slovenske državnozborske poslance, ki prihajajo – navadno naravnost iz postelj okoli enajste ure dopoldne (!) – sem tarokirat. »Igrali so do ene, potem šli kosit, po kosilu so se vrnili v kavarno in igrali ves popoldan, včasih pozno v noč.« Če je bilo v parlamentu kaj pomembnega, jih je prišel klicat državnozborski sluga,

Med najbolj vnetimi kvartopirci Tuma omenja Ivana Nabergoja, dr. Tonklija in kanonika Kluna. »Nesebično razdajanje za narodov blagor je torej celo služabnika svete cerkve prignalo v kavarno in ga posadilo za igralno mizo!« Zato ni čudno, da razen Franca Šukljeta, slovenski poslanci v dunajskem parlamentu do nastopa dr. Ivana Šušteršiča niso uživali ugleda.

Deklaracijsko gibanje

Franja Tavčar, žena ljubljanskega župana, je **24. marca 1918** na velikem deklaracijskem shodu v Ljubljani Antonu Korošču slovesno izročila zbranih 200.000 podpisov žensk, ki so podprle Majniško deklaracijo. Za deklaracijsko gibanje so bile značilne izjave po-

sameznih občinskih odborov za Majniško deklaracijo, zbiranje množičnih osebnih in društvenih podpisov ter prirejanje velikih ljudskih shodov in taborov v podporo deklaraciji. Zajelo je celoten slovenski prostor v avstrijski državni polovici. Deklaracijo je podprlo 507 občin in občinskih odborov, zbranih pa je bilo približno 150.000 podpisov.

Deklaracijsko gibanje je poudarjalo zahtevo po samoodločbi, odpravi dualizma in oblikovanju jugoslovanske države v okviru habsburške monarhije. Pri tem sta pri vodilnih slovenskih politikih, ki so stali na čelu deklaracijskega gibanja, jeseni 1917 začela usihati avstrijski patriotizem in občutek privržnosti habsburškemu prestolu. Deklaracijsko gibanje, ki so ga spomladi 1918 spremljali splošno razširjeno protivno razpoloženje in upori slovenskih vojakov, je bilo v začetku maja 1918 prepovedano.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kraško koli drugo prepričanje.

št. 10/20

Z dialogom do sprave (1)

V 10. št. Demokracije se pod naslovom Z dialogom do sprave dr. Bojan Žalec podaja v razmišljanje o možnosti oziroma nezmožnosti sprave. V nadaljnji analizi pravilno ugotavlja, da sprava v danih razmerah ni izvedljiva. K tej ugotovitvi, s katero se strinjam, bi dodal, da v navzočnosti prevladujočih in neutišanih duhov, ki se tolikokrat oglašajo v nelatentni obliki in ki v ljudstvu zavzemajo težo institucionalne naravnosti, in je mržnja še vedno institucionalizirana, strpnost pa omejena na demonstracijo posameznika, sprava ni potrebna. Za dosego zelene sprave se zrcalita dve težnji, ki v izhodiščih nastopata kot enakovredno uveljavljeni prepoznavnosti. Izhodišči pa nista porok za enakopravnost v postopku. Na oblastni ravni bi bilo tako zblížanje izvedljivo, vendar bi bil to le enkratni vzklík. Poslanci, ki bi še pred zasedanjem govorili o »okupatorjevih pomagačih oziroma domačih izdajalcih«, bi po

glasovanju že po stopnicah proti izhodu uporabljali ustaljeno retoriko. Hodili pa bi še naprej po ulicah, trgih, mimo vzgojnih ustanov ter mimo marmornih in bronastih gmot, ki nosijo imena po ljudeh, ki so nekoč na tako grozovit način med ljudi vpeljali strah, popolno odrinjenost ter negotovost. Med ljudstvom pa tudi tak enkratni vzklík ni izvedljiv. Tu je treba upoštevati, da je oblast 45 let načrtno vzgajala mržnjo do ljudi, ki jih je na tako krut način odstranila. Pa tudi spomin nanje je z vso krutostjo preganjala. Vemo pa, da sovraštvo in mržnja zamegljujeta razsodnost in jo v določenih vzgibih vodita v hudodelstvo. Kdor je 14. 8. 2007 v Delu prebral prispevek bralke iz Artič, je lahko ugotovil, da taki pogledi niso samo pogledi posameznika, ampak so vzorec večinskega mišljenja, ki meče kamenje ne samo na spomin odstranjenih, ampak tudi na ljudi, ki te zamolčanosti raziskujejo. Predvsem pa v njih ni zaznati kančka spravljivosti. Da taka nestrpnost najde mesto v osrednjem časniku, je samo dokaz več za nelagodje ali celo zaskrbljenost.

Če se za trenutek oddaljimo od sprave, je ustaljena identiteta Slovencev, ki jo je s svojim početjem vtisnila KPS in jo še naprej utrjuje njena avantgardna služba, to je zveza borcev, pošastna. V vas, ki je imela 70 števil, se po vojni ni vrnilo 56 mladih ljudi. Ni bila redka družina, ki je pogrešala tri sinove, in druga, ki je ostala brez petih sinov. Ali naj to populacijo še naprej razglašamo za narodne izdajalce, za kar jih še vedno razglašča zveza borcev, da utiša ne tako redke pojave slabe vesti? Čudim se, da je tako malo poskusov, da bi se ta lažna in vsiljena nacionalna podoba razkrinkala,

mogočni družbi zveze borcev pa razložilo, da pohabljenost slovenske zavesti le ni trajna.

Franc Blatnik, Ljubljana

Izvirni greh

Državljeni Slovenije smo z zadovoljstvom sprejeli velik premik pri odkrivanju velikega kriminala. Seveda bi morali pred obličje pravice stopiti vsi, ki so obogateli na račun države in državljanov.

Izvirni greh tako imenovane tajkunizacije v letih 1992–2002 je v tem, da ni bila izvedena lustracija starih vodilnih komunističnih kadrov v politiki, gospodarstvu, sodstvu in tudi novinarstvu. Najlepša slika je Forum 21: vodi ga nekdanji vodja komunistov, člani pa so vodilni v gospodarstvu in drugi privilegiranci nekdanjega režima. Zanimivo bi bilo izvedeti za njihove bančne račune. Seveda je večina naropanega premoženja legalna. Vse upravljavski kader je bil tesno zpleljen z nekdanjo vladajočo stranko ZK. Spreminjali so samo imena strank. Vsi zakoni so bili prilagojeni temu namenu. Tako imamo pidovske, tranzicijske in drugačne tajkune, ki so nenormalno obogateli. Seveda jih pri tem podpira novinarska klijentela, šolana na FDV. Tako nenehno blatijo sedanjo vlado, enako so počeli leta 1990 z Demosovo in leta 2000 z Bajukovo. Sedaj jih je popadel strah za naropani kapital in privilegije. Vsega pa je kriv zakon o privatizaciji. Slovenija ni in ne more biti prava demokratična država, dokler bomo poveljevali krvavo preteklost, dokler ne bomo kraje državnega premoženja imenovali s pravim imenom in odločno obsodili vsega, kar je posebej krvavi nedemokratičen režim. Tajkuni so samo del naše najnovejše zgodovine. Nikakor ne moremo sprejeti tega, da nas v parlamentu in na drugih

vidnejših mestih zastopajo nekdanji partijski aparatčiki. Tudi umetno uprizorjena gonja proti vsakemu zakonu, ki ga predlaga sedanja vlada, je slika tega trenutka. Novonastali rdeči baroni obvladujejo javna občila. Vse niti pa iz ozadja vlečejo rdeči kapitalisti. Upajmo, da bomo dočakali resnično pomlad in demokracijo.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Prehlajeni predmet zgodovine

Izbrisanih po letu 1992 je bilo menda 18.000 in ti se glasno pritožujejo v Strasbourgu. Koliko pa je jih bilo po letu 1991 na novo vpisanih? Po 40. členu tedaj sprejetega zakona o državljanstvu, proti kateremu je glasovala samo SDSS, 180.000 naključno mimoidočih, ki v Sloveniji nikdar niso bili, dobili pa so nadvse ugodno ponudbo slovenske države, naj pripeljejo še druge. Zakaj neki? Kot vojna odškodnina? In kot dodatek k volilni bazi postkomunistične elite. Volilno osnovo je dal Kardelj že leta 1945 z množičnim povojnim zunajsodnim pobjem civilnega prebivalstva! Po rdeči brzozavki Kidrič pohiti, preden se formirajo redna sodišča! 20.000 »domobrancev«, 10.000 parov v najboljši dobi, gorečih kristjanov, ki bi gotovo dali v vsaki generaciji po 4 nove Slovence, 40.000 novih 1965, 80.000 novih 1985 in še 160.000 novih do 2005. Skupaj 300.000! Genocid nad lastnim narodom po ukazu partijskega vodstva, da se je naredil prostor za množični uvoz južnih kolonov (po letu 1945 15.000 letno). Srbija se zadnje poldrugo desetletje nenehno širi s pomočjo stalnih osvajalnih vojn proti vsem sosedom: iz matične Šumadije se je v tem času razširila na predele, ki skozi zgodovino nikdar niso bili srbski, po letu 1878 na zahodno Bosno, po 1919 na Vojvodino ▶

▶ in vzhodno Bosno, po letu 1945 na celotno Vojvodino z izgonom Madžarov in staroselskih Nemcev, v Dalmacijo in Istro z izgonom 400.000 staroselskih Italijanov, po 1980 na Kosovo z odpravo avtonomnosti, kar so hoteli 1998 dopolniti z množičnim izgonom dveh milijonov Albancev z območja, ki že 620 let ni bilo srbsko, 1992 do 1995 so hoteli še tretjino Hrvaške, predele, kjer jim je Zagreb skozi stoletja dajal gostoljubno zatočišče kot beguncem. Bo Slovenija zahtevala Gospo sveto, vso južno polovico Avstrije, vzhodno Lombardijo z Benečijo in celo Istro, nekdanji selišča Slovencev? Seveda ne: ne znamo kričati in množično posiljevati in klati. Smo res obsodeni na izumrtje?

Janez Prijatelj, Kranj

Barka SLS pljuje v leve vode

Slovenska ljudska stranka ima najdaljši staž, saj je delovala že za časa Kraljevine Jugoslavije. V stranko so bili vključeni verni kmetje in intelektualci, ki so predstavljali močno politično silo. Za časa komunizma je bila stranka prepovedana. Šele v letih pred osamosvojitvijo Slovenije je znova zaživela in se aktivno vključila v osamosvajanje Slovenije. Slovenska ljudska stranka temelji na krščanskih vrednotah, saj ima v statutu zapisano: »... pravne države in svobode idej na osnovi krščanskega kulturnega izročila vrednot.« Člani SLS naj bi torej izpolnjevali pogoje iz statuta in jih v praksi izvajali. Kaj so krščanske vrednote, mislim, da ni treba posebej opisovati. Iz prakse vemo, da je dosedanje vodstvo

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

na čelu s predsednikom Janezom Podobnikom upoštevalo določila statuta, saj so v večje prireditve in tabore stranke vključili tudi udeležbo pri sveti maši.

V 9. členu statuta piše: »Član ne more biti član društva ali civilne organizacije, katere delo in program sta po svojem temelju v nasprotju s statutom stranke.« Kot je znano, je sedanji predsednik SLS Bojan Šrot član zveze borcev. ZB je organizacija nekdanjih revolucionarjev, ki so imeli v programu uničenje Rimskokatoliške cerkve, kar so tudi izvajali za časa svojega vladanja. Sedanji predsednik SLS torej ne more biti hkrati član dveh nasprotujočih si ideologij. Kot pravnik bi moral to vedeti. Prav tako bi morali vedeti tisti, ki so ga predlagali, in tisti, ki so ga izvolili. Novinarji so nekoč vprašali Bojana Šrota, kakšen je njegov odnos do vere, pa je izjavil, da se distancira od nje.

Že v prvih tednih po prevzemu funkcije je Bojan Šrot pokazal drugačna stališča do vlade in koalicije, kot jih imajo drugi člani in vodstvo od podpredsednika Janeza Podobnika navzdol. Zagrozil je tudi, da bo SLS izstopila iz koalicije, če ne bodo upoštevali njegovih predlogov. Članstvo je drugačnega mnenja. Ali ima Bojan Šrot nalogo, da iz statuta SLS izbriše »krščanske vrednote«, kot je to imel Franc Zagožen, ki je s političnega prizorišča »izbrisal« Slovenske krščanske demokrate? Vemo, da je v desne stranke infiltriranih mnogo ljudi, ki bi želeli stranke usmeriti v levo, kot jim to naročajo »preizkušeni partijski kadri«. Še je čas, dokler SLS ni čisto pod vplivom levih akterjev, da resno razmisлите o vodstvu in sprejmete vse potrebne ukrepe, da SLS ostane stranka

desnice s krščanskimi vrednotami in jih v praksi tudi uveljavlja.

Alojz Senekovič, Maribor

Časi se spreminjajo, a ne vedno pozitivno

Po drugi svetovni vojni so komunistične oblasti v Jugoslaviji odvzele imetje ne samo bogatašem, temveč tudi revnim trgovcem, ki so delali v lastni režiji in pri njih ni moglo biti govora o izkoriščanju človeka po človeku. Za kakšne bogatejše ljudi pa se je lahko z montiranimi procesi končalo tudi njihovo življenje, npr. za Benka. Če si imel še kakšno boljše obleko in – Bog ne daj – kakšno kravato, podedovano iz Kraljevine Jugoslavije, si že veljal za buržuja. Danes pa imamo bogataše, ki so prišli na dvomljiv način do svojega bogastva, in kar je še hujše, obvladajo skoraj vse medije v Sloveniji, Dnevnik, Delo in celo Večer. Na žalost je tudi večina novinarjev prevzela modus samoupravnega socialističnega novinarstva. Zanimivo je tudi, da so se skoraj vsi ti bogataši, imenovani tajkuni, skoncentrirali v Forumu 21 in si tako zagotovili varnost svojega bogastva. Z njim si lahko marsikaj privoščijo, med drugim kakšno poroko stoletja v slogu arabskih šejkov. Zato jih sedaj razburja premier Janša z napovedano vojno proti tajkunom. Čeprav tajkuni bogatijo tudi na račun slabo plačane delovne sile, pa sindikalni predstavniki – mnogi so bili v enostrankarskem režimu podaljšana roka partije – grozijo s stankami, ki so v glavnem naperjene proti legalno izvoljeni slovenski vladi in ne proti tajkunom. Sicer pa niti tajkunom ne moremo preveč zameriti, saj so imeli vzornika

v preminulem jugoslovanskem diktatorju Brozu, ki je bil vse drugo kot lik komunista, saj ga je poleg kulta osebnosti odlikovalo še razkošno in potratno življenje, kjer ni poznal meja. Kult osebnosti je odlikoval tudi druga dva »dobrotnika človeštva«, Stalina in Hitlerja, znana po svojih genocidih, vendar razsipništva, kot si ga je privoščil maršal Tito, nista poznala. Sedaj lahko le svetujem slovenski vladi, ki ji mečejo pole na pod noge celo v koaliciji, naj ne popusti in naj svoj program vojne proti tajkunom izvede do konca.

Roman Kralj, Maribor

Grebenje za večje plače

Na bruhanje mi gre, ko poslušam, kako se vsi po vrsti – sodniki, učitelji, zdravniki in morda še kdo – grebejo za višje plače. Nihče od njih pa se ne vpraša, kaj lahko več in bolje naredi za plačo, ki jo dobiva. Vsi hočejo od nas, davkoplačevalcev, čedalje več!

Primarno zanimanje zdravnika bi moralo biti, kako resnično in nesebično pomagati ljudem v boleznih in stiski. Saj zato so se menda odločili za poklic zdravnika! Menim, da so si tudi sodniki in učitelji izbrali delo, ki jih veseli in osrečuje. Plače vseh teh bi morale biti šele v drugem planu. Ni čudno, da so povsod tako slabi rezultati dela, ko vse zanima le to, koliko bodo dobili v žep. Grozljiv pohlep!

Če je kdo upravičen do večjega dohodka, so to delavci, ki jih lastniki kapitala kljub njihovemu celodnevni garantu in visokim dobičkom, ki jim ga z njim ustvarjajo, nesramno malo plačujejo.

Nikoli nisem vprašala, kakšen dohodek mi bodo kje namenili. Kolikor so mi dali, pač imam.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Kljub temu si lahko privoščim vse, kar potrebujem. Res pa je, da mi je figo mar, ali ima sosed večji ali boljši avto. Zato je moje življenje tako lepo in srečno.

Mihaela Afner, Celje

Inflacija in trgovci z novci

V začetku letošnjega leta me je zelo razburila in prizadela zahteva davkarje, da moramo do 28. 2. 2008 prijaviti obresti, ki so bile pripisane h glavnici v letu 2007, če so bile večje od 1.000 evrov. Ta zahteva sicer temelji na zakonu o obdavčitvi obresti, ki pa je po mojem mnenju v nasprotju z ustavo.

Zakon namreč določa, da se obdavčijo obresti na sredstva, ki so večja od 1.000 evrov. Sporno pa je določilo v zakonu, da se obresti izračunavajo na **nominalno** vrednost vloge, ne pa na **realno**.

Če je imel varčevalec 60.000 evrov prihrankov in je to vsoto vezal za eno leto po obrestni meri 2,4 odstotka, mu je banka po koncu vezave pripisala 1.440 evrov. Za pripisanih 440 evrov bo moral plačati 15 odstotkov, to je 66 evrov davka. V letu 2007 je bila uradna inflacija 5,6-odstotna, kar pomeni, da je glavnica 60.000 evrov izgubila 3.360 evrov vrednosti. Banka je torej oškodovala varčevalca za 1.920 evrov, država pa še za 66 evrov. Varčevalec bo torej moral plačati davek na zmanjšano vrednost, tako da ga bo najprej oškodovala banka, nato pa še država.

Zakonodaja o bankah namreč bankam omogoča, da celotno inflacijo vključijo v svojo »maržo«. Minimalne obresti, ki jih banka prizna varčevalcem, izhajajo iz **nominalne** vrednosti, medtem ko se obresti za denar, ki ga banka posoja, nanašajo na **realno** vrednost. Zato bi bilo treba zakonodajo spremeniti tako, da bi ves denar, ki je v banki, obdržal realno vrednost, tako da bi se dnevno revaloriziral z inflacijsko stopnjo. Inflacija bi se tako občutno znižala, saj banka ne bi imela več interesa, da jo vzpodbuja, ker ne bi mogla več dajati ugodnih posojil raznim tajkunom in drugim prijateljem. Inflacijski davek, ki ga je v socializmu porabljala država, se sedaj porabi izključno v bankah.

Obdavčitev obresti, predvsem oderuških, je sicer smiselna, ven-

dar samo obresti na **realno** vrednost. Oprostitev plačila davka do z določene vsote (1.000 evrov) je prav tako nepravilna, saj ta vsota ni enoznačna, ker je odvisna od velikosti glavnice in obrestne mere. Smiselna bi bila oprostitve, ki je izražena z določenim odstotkom nad realno vrednostjo.

Menim, da je avtor zakona »strokovnjak«, ki je bil bodisi pod vplivom bančnega lobija, bodisi je bil izšolan v socializmu. V vsakem primeru je močno »brnil v meglo«.

Anton Emeršič, Ljubljana

Poziv županom!

Spoštovani župani občin Nova Gorica, Gorica, Kanal, Tolmin, Kobarid, Čedad in Bovec!

Dosedanjo gospodarsko stagnacijo lahko obrnemo v hiter razvoj le s predorom pod Predelom ali Mangartom in z zgraditvijo hitre ceste (ne avtoceste) po Soški in Nadiški dolini, čeprav marsikje po novi trasi, saj je bila sedanja, speljana v davnini, pretežno za hitrost volovske vprege in z namenom, da je šla gor in dol skozi vsako vas.

Cesta hitrega pretoka bi nas spet povezala z bogatimi gospodarskimi tokovi bližnje Koroške oz. srednje Evrope in Nemčije.

Že celo stoletje sta gorski prelaz Predel in sramotna, zastarela, nepretočna državna cesta iz Trbiža do Bovca, po dolini Soče in Nadiže, glavna ovira za gospodarski razvoj na tem območju vključno z Gorico in s Čedadom. V sedanjem stanju ne bo regiji nič pomagala avtocesta od Ljubljane do Gorice.

Samo pogledjmo, kako sta se po dobrih prometnih povezavah odprla svetu ter naglo in kakovostno razvila Beljak in Trbiž! Kdor meni, da sta se Nova Gorica in Gorica v zadnjih dvajsetih letih razvijali dovolj kakovostno, se zelo moti.

Provincialna »Ljubljana« nima moči, in kot se vse bolj potrjuje, niti volje za korenit gospodarski in kulturni zagon Soške doline. Zakaj v zgornjem delu Soške doline skoraj ni brezposelnosti? Ker je mladina obupala nad uravnoteženim razvojem in se preselila, saj je dnevna vožnja v preveč oddaljeno službo predolga, pre-

Ura evropske resnice?

Marija Vodišek

Uvodnik sobotnega Dela 15. marca izpod peresa odgovornega urednika nosi naslov: Spet ura evropske resnice za Slovenijo! Najprej navaja sosednjo Hrvaško, ki se je morala zaradi svoje ERC soočiti z Evropo, potem pa se z istim vprašanjem osredini na Slovenijo. Po njegovo Slovenija po dveh desetletjih spet potrebuje soočenje z evropsko resnico. Morda res, pa ne le z evropsko, temveč s svetovno, vendar ne le politiki, ampak kar vsi, začenši z mediji. Ura resnice za vse, ki so od naše osamosvojitve na kateri koli funkciji oblikovali njeno politiko. Ne le za sedanjo vlado in njenega premierja, na katerega je spet naperjena urednikova puščica. Slovenija že nekaj mesecev uspešno predseduje Evropski uniji. Prvi vrh unije in predsedovanje Slovenije je bil prek EbS posredovan ne le Evropi, temveč vsemu svetu. Se ima predsedujoča Slovenija česar kramovati? Premier Janez Janša zaslug za visoko mednarodno priznanje Sloveniji ni nikoli pripisoval samo sedanji vladi, temveč tudi vsem prejšnjim. Neovrgljivo dejstvo je, da vrhu EU predseduje Slovenija in njen predsednik vlade Janez Janša, in to v domovini marsikomu ni prav. Res je Janša nekakšen simbol zapornika, vendar političnega. Nismo pozabili, kaj se je takrat dogajalo. Četverica, predvsem Borštner, Tasič, Janša, medtem ko je Zavrlu uspelo ostati na prostosti, je bila žrtev ljudi enakega mišljenjskega nivoja, kot so bili njihovi vzorniki, ki so po vojni mrzlično iskali izdajalce, jih obsojali, največkrat pa kar zmetali v kraške jame. Ko je zmanjkalo »ta belih«, so poiskali žrtve med svojimi. Po Stalinih navodilih so to bili preživeli iz nemških taborišč. Je bilo takratni jugoslovanski komunistični oligarhiji kaj mar, da so ti ljudje šli skozi pekel? »Oče svetovnega proletariata« je vse take obsodil izdajstva in temu so sledili tudi naši revolucionarji. Po nekaj letih pa so se lotili kritičnih intelektualcev. Ti so jim bili trn v peti, ker so začeli ogrožati njihovo utrjeno oholo zadostnost. Ena takih tarč je bil Jože Pučnik, ki je v Perspektivah in Reviji 57 napisal nekaj kritičnih člankov o totalitarnem sistemu. Okrožno sodišče v Ljubljani ga je 30. marca 1959 obsodilo na 9 let strogega zapora. Dve leti je prebil v samici, kjer so ga pretepali in poniževali. To so počeli z njim, ker ni imel vplivnega očeta kot nekateri drugi iz teh krogov. Takrat ni bilo nobenega medija, nobenega dnevnika, ki bi o tem pisal, kaj šele da bi ga vzel v bran. Odšel je v Zahodno Nemčijo, sprejel vsako delo, ki ga je lahko kot emigrant dobil, poleg pa še študiral in tudi doktoriral. Takratno slovensko visoko šolstvo mu je tako rekoč ukradlo diplomu. Zadnji politični obsojenci starega totalitarnega režima so bili omenjeni štirje. Odhod enega ali dveh tožilcev na drugo dolžnost ne more in ne sme biti alarm za slovensko državo. Mediji bi se morali poglobiti v zahtevnejše in bolj žgoče vprašanje, to pa je čedalje večja zasvojenost mladih z drogami in alkoholom, kot pa da se ukvarjajo z obrekovanjem.

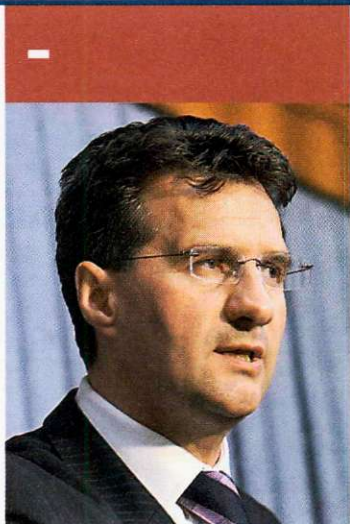
draga in prenaporna, skratka – izguba časa. Da bo ob dosežanju podpora države le turizem rešil Soško dolino, se nenehno potrjuje kot iluzija, s katero se ne smemo pustiti več zavajati ne z lokalne in ne z državne ravni.

Zahteva po takojšnji hitri cestni povezavi s srednjo Evropo

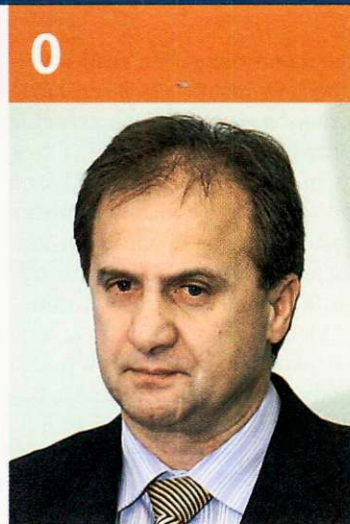
mora postati trdna in temeljna zahteva teh občin do države Slovenije, ki naj lobira za sredstva skupaj s sosednjimi občinami v Italiji in EU. Že letos je priložnost, da to postane temeljni volilni program vseh kandidatov za poslance v državni zbor.

Miran Mihelič, Bovec

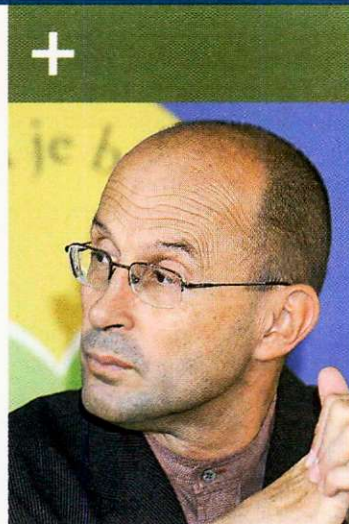
Politični semafor

Izgubil spomin Preiskovalna komisija državnega zbora, ki preučuje domnevno sporne prodaje deležev Kapitalske družbe in Slovenske odškodninske družbe v 83 podjetjih, je zaslišala poslanca SD Milana Cvikla, nekdanjega predsednika upravnega odbora Soda. Na zaslišanju ni bil tako samozavesten. Dejal je, da se posameznih prodaj ne spomni, naj pa bi bile vse izvedene v skladu s takratno zakonodajo. Ga je zaradi slabe vesti zapustil spomin?

Spregledal prijateljem? Prvi mož Davčne uprave Republike Slovenije Ivan Simič se vseskozi otepa očitkov o zlorabi svojega položaja in konflikta interesov, ker je tudi lastnik podjetja za davčno svetovanje. Po zadnjih informacijah pa se njegov položaj maje zaradi očitkov v neki anonimki, ki mu očita, naj bi bil spregledal plačilo nekaterih davkov svojim prijateljem. Če se bo anonimka izkazala za resnično, naj bi ga vlada po hitrem postopku zamenjala.

Opozoril na zločine V Haagu je potekalo peto srečanje evropske mreže kontaktnih točk o osebah, odgovornih za genocid, zločine proti človečnosti in vojne zločine. Slovenijo je zastopal predsednik vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč Jože Dežman, ki je opozoril, da je bila Slovenija spomladi 1945 največje morišče po drugi svetovni vojni v Evropi. Doma je bil zato takoj deležen napada tistih, ki si zakrivajo oči pred zločini komunizma.

Karikaturist išče službo

Politik, novinar in karikaturist Franco Juri je na medije naslovil pismo, ki naj bi dokazovalo, da je generalni direktor RTV Slovenija Anton Guzej dobil predlog za njegovo zaposlitev. V pismu, ki naj bi ga samostojni novinar Juri Guzeju poslal 19. januarja, so navedeni pogovori, ki naj bi jih bil imel Juri z vodstvom RTV Koper-Capodistria in naj bi med drugim dokazovali, da je Guzej dobil predlog za njegovo zaposlitev. Tako je Juri v pismu med drugim zapisal, da sta mu odgovorni urednik in namestnik generalnega direktorja po pogovoru, ki sta ga imela z Guzejem o novih delovnih mestih v italijanskem programu RTV, razložila, da so njegove možnosti za zaposlitev, o kateri so se pogovarjali, izredno majhne oziroma nične, ker njegova starost menda ne ustreza kadrovsko-generacijskim smernicam RTVS. Guzej je v odgovoru na Jurijevo pismo zapisal, da se z njim ni nikoli pogovarjal o zaposlitvi, predloga koprškega

regionalnega centra za njegovo zaposlitev pa tudi ni nikoli prejel. Kot je zapisal, je vso komunikacijo z njim imel regionalni center, poleg tega na RTV vsak mesec prihajajo številne prošnje za zaposlitev. Zaposlitve si želi več sto honorarnih sodelavcev, dejansko pa se jih zaposli izredno malo, saj se nacionalka otepa s prevelikim številom zaposlenih. Izpostavljanje enega domnevnega primera zaposlitve, »v tem primeru Jurija kot osebe s političnim pedigrejem, ob tem da čaka na zaposlitev na RTV več kot sto sodelavcev«, vidi Guzej kot »nov poskus politizacije javnega zavoda za potrebe dnevne politike«. Slednje pa, kot navaja, ostro zavrača. No, sicer pa se postavlja vprašanje, zakaj Jurija ne zaposlijo na Dnevniku, za katerega riše karikature. Po novem bi lahko na mestu urednika zunanjepolitičnega uredništva nasledil Igorja Mekino, ki so ga »najboljši« dali na čevelj. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR
☐ NOVO Vasja Klavora: Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916	29,90 EUR
☐ NOVO Rajko Topolovec: Kraj prišlekov: Strnišče - Kidričevo	10,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.**Poštnino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Privoščite si dolg klepet

NOVO!

4.000 minut pogovora v slovenska mobilna in stacionarna omrežja za 11,99 €*

Vsak dan od 19.00 do 7.00 ter vse vikende in praznike

* Mobitelovi GSM/UMTS naročniki, za 11,99 € doplačila na mesec, kličejo do **3.000** minut v Mobitelovo omrežje in do **1.000** minut v druga slovenska mobilna omrežja in slovenska fiksna javna telefonska omrežja operaterjev, ki imajo z Mobitelom ustrezno pogodbo o medomrežnem povezovanju. Ugodnost Večerni in vikend pogovori in Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja se med seboj izključujeta. Ugodnost Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja se ne števa v 200 minut telefonije in videotelefonije pri paketu 15.000.

Vklop storitve, **Večerni in vikend pogovori v Mobitelovo in druga omrežja**, naročnik potrdi s podpisom obrazca Naročilo dodatnih storitev, uporabniki storitve Monitor pa lahko izpolnijo e-obrazec. Dodatne informacije in Pogoji uporabe so na voljo v Mobitelovih centrih in na brezplačni telefonski številki za Mobitelove uporabnike 041 700 700 ter na spletnih straneh www.mobitel.si. Vse navedene cene so v EUR in z vključenim DDV.

Več informacij na
041 700 700
www.mobitel.si

